

คู่มือ

องค์ความรู้การจัดการความรู้เพื่อการใช้ประโยชน์จริงของชุมชน สังคม
รูปแบบพัฒนาการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม
ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

นางระพีพรรณ จันทรสา
รศ.ดร.สุเมววิทย์ ไสยโสภณ
ดร.พวงเพชร ทองหมื่นไวย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

คำนำ

คู่มือ องค์ความรู้การจัดการความรู้เพื่อการใช้ประโยชน์จริงของชุมชน สังกมรูปแบบพัฒนาการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เล่มนี้ เป็นการรวบรวมเส้นทางแหล่งท่องเที่ยว ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยทีมผู้วิจัยได้ศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยว โดยผ่านการสำรวจ และมีที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ ผ่านการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ตามเส้นทางในคู่มือเล่มนี้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ใช้เป็นแนวทางในการเดินทางท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ให้มีความคุ้มค่ามากที่สุด

ทีมผู้วิจัย

31 พฤษภาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
สารบัญภาพ	ค
ประวัติความเป็นมาจังหวัดหนองบัวลำภู	1
ประวัติอำเภอเมืองหนองบัวลำภู.....	12
ประวัติตลาดประชารัฐ สถานค้าชุมชนห้วยเตี๋ย จังหวัดหนองบัวลำภู....	33
เอกสารอ้างอิง	129

ภาพที่ 16	ภูพานน้อย.....	39
ภาพที่ 17	วนอุทยานบัวบาน	41
ภาพที่ 18	ห้วยตาดข้า.....	42
ภาพที่ 19	ภูผาคร้า	43

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า	
ภาพที่ 20	ถ้ำดินเพียงวังเสื่อหิว.....	46
ภาพที่ 21	โฮมสเตย์ บ้านห้วยทราย.....	46
ภาพที่ 22	ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้านเกษตรอินทรีย์ ปลอดสารพิษ บ้านห้วยทราย	47
ภาพที่ 23	สวนผสมเกษตรอินทรีย์ บ้านห้วยทราย	49
ภาพที่ 24	ท่องเที่ยวภูผาเพ.....	51
ภาพที่ 25	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกษตรอินทรีย์ ภูผาเพ.....	52
ภาพที่ 26	น้ำตกเหม่าไต้.....	53
ภาพที่ 27	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มมะม่วงแปลงใหญ่	56
ภาพที่ 28	ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์บ้านเพ็กเพ็ย (ชุมชนท่องเที่ยว OTOP วิถี)	57
ภาพที่ 29	กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์บ้านโนนขมิ้น.....	58
ภาพที่ 30	ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช.....	59

ภาพที่ 31	วัดถ้ำกลองเพล.....	60
ภาพที่ 32	พระบางคู่วัดมหาชัย.....	62
ภาพที่ 33	วัดศรีคุณเมือง.....	65
ภาพที่ 34	ชุมชนห้วยเตี๋อ OTOP นวัตวิถี.....	67

เป็นมาที่ซับซ้อนมากมาย กว่าจะได้ตั้งชื่อว่าเป็นจังหวัดหนองบัวลำภูนั้นก็ มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานเป็นพื้นที่การสู้รบ และยังเป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยง กับประวัติศาสตร์ของอีกหลายจังหวัดในภาคอีสาน เช่น อุตรธานี หนองคาย อุบลราชธานี เป็นต้น มีเรื่องเล่าตำนาน มีโบราณสถานสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลายและ ยังมีประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดหนองบัวลำภูที่ อนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อไป

2.1.1 ประวัติความเป็นมา

ในสมัยสุโขทัยเมื่อสิ้นสุดวัฒนธรรมขอมพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมไทยลาว (ล้านช้าง) เข้ามาแทบ ปรากฏชัดเจนในราวพุทธศตวรรษที่ 19 ซึ่งร่วมกับกรุงสุโขทัยบริเวณลุ่ม แม่น้ำโขงตอนบนและแม่น้ำอุฎถะเมืองเชียงของการตั้งบ้านเมืองของ กลุ่มวัฒนธรรมไทยลาว เป็นที่ยอมรับของนักประวัติศาสตร์ อยู่ในสมัย เดียวกับสุโขทัย เพราะมีการกล่าวถึงชุมชนลุ่มแม่น้ำโขงในศิลาจารึกหลัก ที่ 1 ว่า “..ทั้งมากกล่าวลาวและไทยเมืองใต้หล้าฟ้า..ไทยขาวของชาวอุ ออกมาและ” “...เท่าฝั่งของ (โขง) ถึงเวียงจันทร์เวียงคำเป็นที่แล้ว...” แสดงว่าชาวเมืองสุโขทัยรู้จักชุมชนทางลุ่มแม่น้ำโขงเป็นอย่างดี ต่อมาใน สมัยพระยาสิทธิไทยได้กล่าวถึงชุมชนกลุ่มวัฒนธรรมไทยลาวที่ได้รวมตัวกัน เป็นอาณาจักร ซึ่งเรารู้จักในนามอาณาจักรล้านช้าง

ในรัชสมัยพระเจ้าสามแสนไทย (พ.ศ.1919 - 1959) มี การขยายเขตอาณาจักรล้านช้าง ได้ครอบคลุมภาคอีสานถึงที่ราบโคราช และได้ขยายอิทธิพลทางการเมืองการปกครองและแพร่กระจายชุมชนเข้า

มาในบริเวณแอ่งสกลนครถึงบริเวณพระธาตุพนม การที่กลุ่มวัฒนธรรมไทยลาวเข้ามามีอำนาจเหนือแอ่งสกลนคร ในสมัยเริ่มต้นของอาณาจักรล้านช้างเป็นปัจจัยสำคัญทำให้วัฒนธรรมไทยลาวเข้ามาแทนวัฒนธรรมขอมในพื้นที่จังหวัดเลย หนองคาย อุดรธานี บริเวณอำเภอบ้านผือ หนองบัวลำภู สกลนคร นครพนม

ในสมัยของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชแห่งราชอาณาจักรล้านช้าง ประมาณปี พ.ศ. 2106 พระไชยเชษฐาแห่งกรุงศรีสัตนาคนหุต (เวียงจันทร์) ได้นำอพยพผู้คนมาอยู่อาศัยในเขตพื้นที่ของจังหวัดหนองบัวลำภู ได้สร้างพระพุทธรูปและศิลาจารึกไว้ที่วัดถ้ำสุวรรณคูหา อำเภอสวรรณคูหา และนำไพร่พลมาบูรณะสร้างบ้านแปงเมืองหนองบัวลุ่มภูขึ้นใหม่อีกครั้งริมหนองบัว (หนองซำซ่าง) ซึ่งเป็นเมืองเก่าสมัยขอมเรื่องอำนาจ ได้สร้างพระพุทธรูปวิหาร และได้ขุดบ่อน้ำในบริเวณวัดในหรือวัดศรีคุณเมืองและยกฐานะขึ้นเป็นเมือง “จำปานครกบแก้วบัวบาน” มีฐานะเป็นเมืองหน้าด่านของเมืองเวียงจันทร์คนทั่วไปนิยมเรียกว่า “เมืองหนองบัวลุ่มภู”

เมืองหนองบัวลุ่มภูสมัยพระวอพระตาครองเมือง เมืองหนองบัวลุ่มภูเป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ และเป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพรรณธัญญาหารมีคำกล่าวเล่าสืบต่อกันมาว่า “หนองบัวลุ่มภูนี้ ดินดำน้ำชุ่ม ปลาชุมบ่อนคือแช่แก่งหาง ปลาหางบ่อนคือขางฟ้าลัน จักจั่นฮ่องคือฟ้าลวงบน..” ตามบันทึกอีสานเรื่องตำนาน “พระวอพระตา-ผู้สร้างเมืองหนองบัวลุ่มภู” กล่าวว่าเมืองหนองบัวลุ่มภูนี้ พระวอสร้างขึ้นภายหลังได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระวรราชภักดีและพระตาเป็นผู้สร้างโดย

ได้สร้างกำแพงเมืองค่ายคูประตูหอรบครบครัน เพื่อป้องกันข้าศึกมารุกราน โดยเฉพาะข้าศึกจากทางเวียงจันทร์คือ สร้างกำแพงหินหอรบขึ้นที่เชิงภูพานคำ ซึ่งเป็นเส้นทาง 4 กิโลเมตรกับบริเวณน้ำตกเต่าโต ห่างจากกำแพงเมืองไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร

ตามประวัติศาสตร์พระตาและพระวรวงษาภักดี มีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านหินโงมเป็นเสนาบดีของพระเจ้ากรุงเวียงจันทร์มาตั้งแต่สมัยพระเจ้าอนุวงศ์เทริราช เป็นผู้ดูแลรักษาผลประโยชน์ฝ่ายนอกของกษัตริย์กรุงเวียงจันทร์ มีเรื่องขัดใจกันกับพระเจ้าสิริบุญสาร ผู้เป็นโอรสของพระเจ้าอนุวงศ์เทริราชซึ่งได้ขึ้นครองราชย์สืบต่อจากพระบิดา จึงพาไพร่พลที่อยู่ในความปกครองของตน อพยพหนีข้ามลำน้ำโขงมาตั้งภูมิลำเนาบูรณะสร้างบ้านแปงเมือง “จำปานครกาบแก้วบัวบาน” ขึ้นใหม่ประมาณปี พ.ศ. 2302 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระเจ้าเอกทัศกษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งกรุงศรีอยุธยา เมื่อพระตาและพระวรวงษาภักดี ได้บูรณะสร้างบ้านแปงเมืองใหม่ขึ้นแล้วจึงตั้งชื่อใหม่ว่า “นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน” หมายความว่าเมืองที่มีภูเขากันเขตแดนอยู่ในที่ราบลุ่มแห่งเทือกเขาภูพานคำ มีหนองน้ำ (หนองซำซ่าง) ที่เต็มไปด้วยบัวหลวง ได้ตั้งตนเป็นอิสระไม่ขึ้นกับเมืองเวียงจันทร์ ส่วนหลวงราชโภชนัยและท้าวคำผงที่อพยพมาพร้อมกันและไพร่พลอีกส่วนหนึ่งไปสร้างบ้านแปงเมืองอยู่ที่เมืองภูเวียง (อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นในปัจจุบัน) ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2310 พระเจ้าสิริบุญสารแห่งเมืองเวียงจันทร์ ได้ทราบข่าวพระตาและพระวรวงษาภักดีแยกมาตั้งตนเป็นอิสระอยู่ที่เมือง

นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน (หนองบัวลุ่มภู) ไม่ยอมขึ้นกับเมืองเวียงจันทร์ซึ่งตรงกับสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชแห่งกรุงธนบุรี พระเจ้าสิริบุญสารจึงได้ส่งกองทัพเวียงจันทร์ตามมารุกราน การสู้รบระหว่างกองทัพเวียงจันทร์กับกองทัพของพระตาและพระวรวงศาภักดีจึงเกิดขึ้นที่ช่องงน้ำจั้น (น้ำตกเต่าโต) บนภูพานคำ กองทัพทั้งสองฝ่ายได้สู้รบกันอยู่ประมาณ 3 ปี กองทัพเวียงจันทร์ก็ไม่สามารถตีเมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานได้ ทางฝ่ายเวียงจันทร์จึงขอกองทัพพม่ามาช่วยเหลือ จึงสามารถตีเอานครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานได้สำเร็จ กองทัพพระตาและพระวรวงศาภักดีแพ้อย่อยยับ แม่ทัพนายกองที่สำคัญหลายคนในบังคับบัญชาหนีไปทางภูเวียงลงไปทางใต้ลำน้ำชี และไปขอขบถมีเจ้าเมืองจำปาศักดิ์อยู่ระยะหนึ่ง ต่อมาจึงได้แยกตัวออกมาสร้างบ้านแปงเมืองอยู่ตอนมดแดง (ปัจจุบันคือจังหวัดอุบลราชธานี) แล้วขอพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระเจ้ากรุงธนบุรี

ฝ่ายพระเจ้าสิริบุญสารก็ยังส่งกองทัพติดตามไปรุกราน กลุ่มพระตาและพระวรวงศาภักดีอยู่มิได้จนล่องลำเข้ามาในเขตของไทย และปราบพระตาและพระวรวงศาภักดีได้ในปี พ.ศ. 2321 เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงทราบโปรดรับสั่งให้ พระเจ้าจักรียกกองทัพขึ้นมาช่วยพระตาและพระวรวงศาภักดีและสามารถขับไล่กองทัพของพระเจ้าสิริบุญสารออกไปจากราชอาณาเขตของไทยได้สำเร็จ แล้วยกกองทัพติดตามเข้ามาโจมตีเมืองเวียงจันทร์จนได้ชัยชนะ แล้วรวบรวมผู้คนและสิ่งของที่มีค่าต่างๆ จำนวนมากนำกลับมายาวพระเจ้ากรุงธนบุรี มีพระแก้วมรกตซึ่งพระไชยเชษฐานำไปจากเมืองเชียงใหม่ กลับคืนมาสู่เมืองไทยดั้งเดิม พระยาจักรี

ได้รับบำเหน็จความชอบได้ขึ้นเป็น เจ้าพระภักดีศรีเมืองเวียงจันทน์ได้
ตกเป็นของไทย ในฐานะเมืองประเทศราชมีเจ้าเมืองปกครองดูแลขึ้นกับ
กรุงธนบุรีและเมืองนครเขื่อนขันธ์กอบแก้วบัวบาน หรือหนองบัวลำภู จึง
ได้ขึ้นกับราชอาณาจักรไทยตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

หนองบัวลำภูในสมัยรัตนโกสินทร์ ระหว่าง พ.ศ. 2369 - พ.ศ.
2371 ในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงกบฏ
ยกทัพมายึดนครราชสีมาทางกรุงเทพจึงส่งทัพมาปราบเจ้าอนุวงศ์ได้ถอย
ทัพกลับมาตั้งรับอยู่ที่หนองบัวลุ่มภู ทั้งสองฝ่ายได้ต่อสู้รบกันอย่างสามารถ
กองทัพฝ่ายไทยก็ได้ติดตามจับไล่เจ้าอนุวงศ์ได้ที่เวียงจันทน์ แล้วนำตัวไป
พิจารณาโทษที่กรุงเทพฯ ด้ 6 รมานและประจานให้ชาวไทยได้
รับทราบเป็นเวลาหลายวัน จึงเสียชีวิตในกรุงซัง

หนองบัวลำภูในช่วงที่กำลังจะเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู
เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายการกระจายอำนาจ มาয়งส่วนภูมิภาค เพื่อ
ประโยชน์ในด้านการปกครอง การให้บริการของรัฐ การอำนวยความสะดวก
แก่ประชาชน การส่งเสริมความเจริญแก่ท้องถิ่นตลอดจนความมั่นคงของ
ชาติ จึงได้พิจารณาเห็นว่า จังหวัดอุดรธานี มีอาณาเขตกว้างขวางและมี
พลเมืองมากพอสมควรแยกอำเภอนองบัวลำภู อำเภอนากลาง อำเภอน
โนนสัง อำเภอสรีบุญเรือง อำเภอสวรรณคูหา ออกจากการปกครองของ
จังหวัดอุดรธานี ตั้งขึ้นเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู แล้วประกาศจัดตั้งเป็น
จังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2536 โดยประกาศในหนังสือ
ราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่มที่ 110 ตอนที่ 125 ลงวันที่ 2 กันยายน
พุทธศักราช 2536

หนองบัวลำภู เป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดเลย โดยหนองบัวเป็นหนึ่งในสามจังหวัดใหม่ของประเทศไทย ที่แยกตัวออกมาจากอุดรธานี เมื่อ 7 36 พร้อมกับจังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดสระแก้ว

ในปี พ.ศ. 2433 ได้มีการจัดระเบียบการปกครองบ้านเมือง ให้ข้าหลวงเมืองหนองคายบังคับบัญชาเมืองใหญ่ 16 เมือง เมืองขึ้น 36 เมือง เรียกว่า เมืองลาวฝ่ายเหนือ และเมืองนครเขื่อนขันธ์ฯ ก็ได้ขึ้นอยู่กับเมืองหนองคายนั้น เจ้าเมืองหนองคายได้แต่งตั้งให้พระวิชัยคัมภีร์เทศมาครองเมือง นครเขื่อนขันธ์ฯ ซึ่งมีฐานะเป็นเมืองเอก และเปลี่ยนชื่อเมืองใหม่ว่า เมืองกมุทธาสัย จนในปี พ.ศ. 2443 ได้มีการเปลี่ยนชื่อมณฑลฝ่ายเหนือ เป็นมณฑลอุดรและให้รวมเมืองต่างๆ ในมณฑลอุดรเป็น 5 บริเวณเมืองกมุทธาสัย เป็นเมืองหนองบัวลำภู ต่อมาในปี พ.ศ. 2450 ได้ถูกลดฐานะลงเป็นอำเภอหนองบัวลำภูขึ้นกับจังหวัดอุดรธานี โดยมีพระวิจารย์กมฺพกิจเป็นนายอำเภอคนแรก อำเภอหนองบัวลำภูมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งยกกระดบเป็น จังหวัดหนองบัวลำภู ในปี พ.ศ. 2536

2.1.2 คำขวัญประจำจังหวัดหนองบัวลำภู

ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อุทยานแห่งชาติภูเก้า
ภูพานคำ แผ่นดินธรรมหลวงปู่ขาว เด่นสกาวถ้ำเอราวัณ นครเขื่อนขันธ์
กาบแก้วบัวบาน

2.1.3 สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

ภาพที่ 2 สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

2.1.4 ความหมายตราประจำจังหวัด

2.1.4.1 ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เมื่อ พ.ศ. 2117 สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชและสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้ยกกองทัพไปตีกรุงศรีสัตนาคณหุต อาณาจักรล้านช้าง ในการศึกษาครั้งนั้น สมเด็จพระนเรศวรได้ยกพลมาพักบริเวณริมหนองบัวอยู่ระยะหนึ่งจนเกิดประชวรเป็นไข้ทรพิษ จึงเสด็จย 8 าวหนองบัวลำภูได้รวมใจกันสร้างศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชไว้สักการะ

พระบรมรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งความจริงนั้น ทรงประทับยืนอยู่ในศาล พระหัตถ์ซ้ายทรงพระแสงดาบ ภายในดวงตราที่ออกแบบให้ประทับยืนอยู่หน้าศาล เพื่อจะเน้นให้เห็นรูปเด่นชัดเป็นประธานของดวงตรา โดยมีศาลอยู่ข้างหลัง

2.1.2.2 หนองบัว เพื่อแสดงให้เห็นว่า สาสสมเด็จพระนเรศวรฯ ตั้งอยู่ริมฝั่งหนองบัว

2.1.2.3 ภูพาน ภูเขาเป็นจังหวัดที่มีภูเขาและป่าไม้ อัน
ได้แก่ เทือกเขาภูพาน ซึ่งมีธรรมชาติที่สวยงาม หนองบัวลำภู นั้นเดิมชื่อ
หนองบัวลุ่มภู คือเป็นหนองบัวที่อยู่ในลุ่มแต่อยู่บนที่สูงเชิงเขา

ภาพที่ 3 ธงประจำจังหวัดหนองบัวลำภู

ธงผืนสีขาว เป็นสัญลักษณ์ของแผ่นดินอันอุดมสมบูรณ์ด้วย
ศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม

ชื่อจังหวัดบนผืนผ้า หมายถึง จังหวัดที่มีหัตถกรรมทอผ้า
พื้นเมืองเป็นหลัก ส่วนชายทั้งสองข้างที่ผูกเป็นปมหมายถึง ความสามัคคี
ผูกพันแน่นแฟ้น ของชาวจังหวัดหนองบัวลำภู

2.1.6 ดอกไม้ประจำจังหวัด

ภาพที่ 4 ดอกไม้ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู

ดอกบัวหลวง ซึ่งหมายถึง นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัว
บานในอดีต ซึ่งปัจจุบันก็คือ จังหวัดหนองบัวลำภู

2.1.7 ต้นไม้ประจำจังหวัด

ภาพที่ 5 ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นพะยูง หมายถึง 10 เป็นปึกแผ่นมั่นคงของชาวเมือง
หนองบัวลำภู

2.1.8 แผนที่ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู

ภาพที่ 6 แผนที่ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู

2.1.9 ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดหนองบัวลำภู

จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นจังหวัดหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งขึ้นเป็นจังหวัดเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2536 มีที่ตั้งตามพิกัดภูมิศาสตร์ อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 16 องศา 45 ลิปดา ถึง 17 องศา 40 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 องศา 57 ลิปดา ถึง 102 องศา 30 ลิปดา

ตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 518 กม. (ตามเส้นทาง กรุงเทพฯ-สีคิ้ว-ชัยภูมิ-ชุมแพ-ศรีบุญเรือง-หนองบัวลำภู) จังหวัดหนองบัวลำภู มีขนาดพื้นที่ประมาณ 3,859.062 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,411,928.74 ไร่ ขนาดพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 2.27 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 170,226 ตารางกิโลเมตร หรือ 106,392,250 ไร่ และคิดเป็นร้อยละ 0.75 ของประเทศ)

จังหวัดหนองบัวลำภู มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอน้ำโสม อำเภอบ้านฝ้อ จังหวัดอุดรธานี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอบ้านฝ้อ อำเภอกุดจับ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอสีชมพู กิ่งอำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอภูกระดึง อำเภอวังสะพุง อำเภอผาขาว อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย

ประวัติอำเภอเมืองหนองบัวลำภู

อำเภอเมืองหนองบัวลำภู หรืออำเภอหนองบัวลำภูเดิม เคยเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดอุดรธานี อยู่ห่างจากจังหวัดอุดรธานีประมาณ 46 กิโลเมตร (มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ โดยเส้นทางรถยนต์ประมาณ 568 กิโลเมตร) ในอดีตจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นเมืองโบราณที่ก่อตั้ง

มาแล้วไม่น้อยกว่า 900 ปี เดิมเป็นดินแดนที่ขึ้นต่อกรุงศรีสัตนาคนหุต มีชื่อว่า "เมืองหนองบัวลุ่มภู นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน" เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายในการกระจายอำนาจมายังส่วนภูมิภาค เพื่อประโยชน์ในด้านการปกครอง การให้บริการของรัฐ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การส่งเสริมให้ท้องที่เจริญยิ่งขึ้น ตลอดจนเพื่อความมั่นคงของชาติ ประกอบกับจังหวัดอุดรธานี มีอาณาเขตกว้างขวางและมีพลเมืองมาก จึงเห็นสมควรแยกอำเภอต่างๆ บางอำเภอ ตั้งขึ้นเป็นจังหวัด โดยได้รับการสถาปนาให้เป็นจังหวัดหนองบัวลำภู อย่างเป็นทางการ ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2536 เป็นต้นไป

ที่ตั้งและอาณาเขตอำเภอเมืองหนองบัวลำภู มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอนากลาง และอำเภอกุตุจัด จังหวัดอุดรธานี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอโนนสัง และอำเภอศรีบุญเรือง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอศรีบุญเรือง และอำเภอนากลาง

การแบ่งเขตการปกครอง

การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอเมืองหนองบัวลำภู แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น

15 ตำบล 179 หมู่บ้าน ได้แก่

1. หนองบัว (Nong Bua)

15 หมู่บ้าน

2. โนนขมิ้น (Non Khamin)	10 หมู่บ้าน
3. นนongภัยศุนย์ (Nong Phai Sun)	10 หมู่บ้าน
4. โพธิ์ชัย (Pho Chai).	12 หมู่บ้าน
5. กุดจิก (Kut Chik)	14 หมู่บ้าน
6. นนongสวรรค (Nong Sawan)	10 หมู่บ้าน
7. โนนทัน (Non Than)	10 หมู่บ้าน
8. หัวนา (Hua Na)	16 หมู่บ้าน
9. นาคำไฮ (Na Kham Hai)	11 หมู่บ้าน
10. บ้านขาม (Ban K ¹³)	14 หมู่บ้าน
11. ป่าไม้งาม (Pa Mai Ngam)	13 หมู่บ้าน
12. นามะเฟื่อง (Na Mafueang)	10 หมู่บ้าน
13. นนongหว้า (Nong Wa)	7 หมู่บ้าน
14. บ้านพร้าว (Ban Phrao)	15 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอเมืองหนองบัวลำภูประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 17 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ครอบคลุมพื้นที่ตำบลลำภูทั้งตำบล บางส่วนของตำบลหนองบัว และบางส่วนของตำบลโพธิ์ชัย
2. เทศบาลตำบลนาคำไฮ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลนาคำไฮ
3. เทศบาลตำบลนามะเฟื่อง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลนามะเฟื่อง

4. เทศบาลตำบลหัวนา ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลหัวนา
5. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองบัว (นอกเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู)
6. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองภัยศูนย์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองภัยศูนย์ทั้งตำบล และตำบลโพธิ์ชัย (นอกเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู)
7. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสวรรค์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองสวรรค์ทั้งตำบล
8. องค์การบริหารส่วนตำบลหัวนา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหัวนา (นอกเขตเทศบาลตำบลหัวนา)
9. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาม 14 บ้านขาม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านขามทั้งตำบล
10. องค์การบริหารส่วนตำบลนามะเฟือง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนามะเฟือง (นอกเขตเทศบาลตำบลนามะเฟือง)
11. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพร้าว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านพร้าวทั้งตำบล
12. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโนนขมิ้นทั้งตำบล
13. องค์การบริหารส่วนตำบลกุดจิก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกุดจิกทั้งตำบล

14. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโนนทัน ทั้งตำบล

15. องค์การบริหารส่วนตำบลนาคำไฮ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาคำไฮ (นอกเขตเทศบาลตำบลนาคำไฮ)

16. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าไม้งาม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าไม้งามทั้งตำบล

17. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัว้า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองหัว้าทั้งตำบล

เส้นทางท่องเที่ยวศึกษายภาพเส้นทางท่องเที่ยวและทำการประมงและวิเคราะห์ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีเส้นทางท่องเที่ยว จำนวน 38 แหล่งท่องเที่ยวโดยแยกออกเป็นการท่องเที่ยว 2 ประเภทดังนี้

1. เส้นทางท่องเที่ยวและทำการประมงและวิเคราะห์ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู แหล่งท่องเที่ยวประเภทเชิงนิเวศมี จำนวน 19 แหล่ง คือ

1.1 แหล่งท่องเที่ยว 15 นเกษตรสายบุญ วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง

ภาพที่ 7 แหล่งท่องเที่ยวเกษตรสายบุญ

ภาพที่ 8 ประธานกลุ่ม แม่ประนอม คำแสน

แม่ประนอม คำแสน อายุ 60 ปี เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกษตรสายบุญวัดถ้ำกลองเพล แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกษตรสายบุญ มีพื้นที่ 12 ไร่ เป็นที่ดินของมารดานายไพรัตน์ เอ็งอุทัยวัฒน์ บริษัท ซีเอชซี รับเบอร์ จำกัด ได้ถวายที่ดินเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ต่อมาพระองค์ท่าน ได้มอบให้เป็นที่สาธารณะของหมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2554 เดิมที่ดินแปลงนี้ ชาวบ้านได้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าไหม ต่อมาผู้สืบทอดการทอผ้า ไหมน้อยลงและผู้ทอผ้าไหมล้วนมีอายุมากขึ้น ไม่สามารถทอผ้าได้ จึงได้หยุดการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและการทอผ้าไหมในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวรกร้าง จึงแปลงพื้นที่ให้เป็นประโยชน์ จึงมีมติในหมู่บ้านจัดแบ่งพื้นที่เป็นแปลงให้ชาวบ้านไว้เป็นที่ทำกิน โดยแบ่งให้ครอบครัวละ 1 งาน ชาวบ้านมาลงชื่อจำนวน 36 ครอบครัว จึงช่วยกันเปลี่ยนป่ารกร้างเป็นแปลงผักที่สวยงาม ในระยะเวลา 2 เดือน

พื้นที่แห่งนี้จึงกลายเป็นแปลง 17 ไร่ และจัดให้มีความเป็นระเบียบมากขึ้น

หลังจากนั้นก็มียุวกทอที่ผ่านไปมา สนใจแวะชมแปลงผัก และซื้อผักกลับบ้าน ต่อมาได้มีแม่ค้าเข้ามาซื้อผักเพื่อนำไปจำหน่ายมากขึ้น ในปี 2556 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มาศึกษาดูงานและได้เก็บผักในแปลงนำไปประกอบอาหาร โดยคิดค่าใช้จ่าย คนละ 150 บาท จึงเกิดกิจกรรมการเก็บผักเพื่อนำมาประกอบอาหาร ของผู้มาศึกษาดูงาน ทำให้มีความสุขสนุกสนาน และมีความสุขในการเยี่ยมชมแปลงผักอินทรีย์ ในที่แห่งนี้

แผนผังแปลง กลุ่มแปลงใหญ่ที่พืชผัก ถ้ำกลองเพล

นางขนา ชันท์แดง(ไม่เข้าร่วม)	ถนนกลาง	นางณอม คำคือ	ถนน					
นางบุญหลง เมืองมัจฉา		นางณอม คำคือ		นางสาว กรรณ กูคำโพธิ์	นางสิ่ง บุญทอง			
นางสมลือ แซ่ฝาง		นางวันดี กบเลี้ยง		นางรพี คำคือ	นางศันษา สุขแสง	นางศันษา สุขแสง		
นางทองอินทร์ ไทพระชัย		นางดล ประเทศเสนา		นายท่า อีงออด	นางศันษา สุขแสง	นางศันษา สุขแสง		
นางสุพันธ์ ธรรมภา		นางกรรณิการ์ เครื่องแดง		นายสว กรพันธ์				
นางสุรัตน์ ทอวงจันทร์		นางละมัย แซ่ดิสลา		นายพลวัฒน์ ดาสาด	นางทอง เหล่าภู			
นางเจ้าสี เสือแดง		นางละมัย แซ่ดิสลา		นางสาวอุไร ประเทศเสนา	นางสาวสุด นามวงศ์			
นางสำลี กองทรัพย์(ไม่เข้าร่วม)		นางคำมิ่ง โพธิ์สว่าง		นางทองเหลือง คำภาภูมิ	นางเมณี ชัยศันษา			
นางสมใจ แบบบุญชัยว		นางทิพย์ เวศทิพย์		นางสำลี เหาเสน	นางเมณี ชัยศันษา			
นางสาวเพ็ญภา ภิรมย์นาค		นางสัมพันธ์ แลขวาดี		นางสำลี เหาเสน	นายสะอาด ไทพลัย	นายสะอาด ไทพลัย	นางเมณี ชัยศันษา	
นางลำพวน กระจานราช		นายปรีชา พรมวงศ์		นางสำลี เหาเสน	นายสะอาด ไทพลัย	นายสะอาด ไทพลัย		
นางสุรัตน์ ทอวงจันทร์		นายปรีชา พรมวงศ์		นางสำลี เหาเสน	นายศาน ธรรมภา	นายสะอาด ไทพลัย		
นางคำม่อน เวชวารักษ์		นางประนอมคำแสน			ถนน			
นางงาน ตานชัยภูมิ		นางสาวรุ่งนภา โคตรสีพรม		ศูนย์ศึกเล็ก	นางศิดา ดาสาด	นางไพรัตน์ พัวสุ	นางไพรัตน์ พัวสุ	
นางบวอ๓ของ ไทศพันธ์		นางประนอม คำแสน		ศูนย์ศึกเล็ก				
นางเพท โสโพธิ์		นางอยู่ พันธุ์เพียร		ศูนย์ศึกเล็ก				
		ทางเข้า		ป้ายไม้ไผ่				

ภาพที่ 9 ผังเจ้าของแปลงวิสาหกิจชุมชนเกษตรสาวยุวกทอ ถ้ำกลองเพล

ผักที่ปลูกเป็นผักอินทรีย์ปลอดสารเคมีทุกแปลง ใช้น้ำหมักชีวภาพ ที่ผลิตเอง และระบบนี้¹⁸ แปลงเกษตรเป็นน้ำบาดาล ที่ใช้พลังงานไฟฟ้าจากแผงโซลาร์เซลล์ และเช่าแรงงานในครอบครัวเป็นหลัก

หน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด ได้นำอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มาให้ความรู้เรื่องการนำหญ้าหวานไปทำปุ๋ยหมัก การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน) มาให้ความรู้เรื่องการดูแลรักษาผักแบบไม่ใช้สารเคมี ชาวนิคมเชิงพิณ จังหวัดอุดรธานี มาให้ความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และการเรียนรู้ด้วยตัวเองโดยอาศัยประสบการณ์และมีการถ่ายทอดเรื่องการทำปุ๋ยให้สมาชิกในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาที่พบในการเพาะปลูก เป็นการจัดการความรู้ที่เกิดขึ้นเอง มีการจัดแปลงผักให้สวยงาม และมีการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ มาตลอด ปี พ.ศ. 2562 พัฒนาชุมชนจังหวัดหนองบัวลำภู ได้นำโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีมาช่วยในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ รวมทั้งเสริมสร้างความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชน หลังจากที่เกิดโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี สมาชิกในกลุ่มมีรายได้จากการจำหน่ายผักให้กับนักท่องเที่ยวและถ่ายรูปบริเวณแปลงผักมากขึ้น ด้านการบริหารจัดการมีการแต่งตั้งกรรมการกลุ่มประกอบด้วยประธาน รองประธาน เหนรัญญิก และเลขา

ผลประกอบการ วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง บ้านถ้ำกลองเพล

ข้อมูลสมาชิกเกษตรแปลงเรียนรู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการทำการเกษตรแปลงใหญ่ ปี 2564 (ระบุสินค้า ที่ปลูก)
 ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัว จังหวัดหนองบัวลำภู
 จำนวนสมาชิก 38 ราย พื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ย 12 ไร่
 ที่ทำการแปลงใหญ่ วิทยาลัยชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีมอธรรม บ้านป่าก่อกองเหล็ก ตำบลโนนทัน

ที่	ชื่อ	เลขที่บัตรประชาชน	อายุ (ปี)	การศึกษา	ที่อยู่เกษตรกร			ที่อยู่แปลง		พื้นที่เข้าร่วม	เลขเอกสารสิทธิ์ (ไร่)	ชนิดพืช	พื้นที่เพาะปลูก การผลิต (ไร่)	ต้นทุนการเฉลี่ย (บาท/ไร่)	ผลผลิต (กก./ไร่/ปี)	
					เลขที่	หมู่	ตำบล	หมู่	ตำบล							X
1	นายประจวบ คำสน	3411200483361	62	ม.3	86	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	2	คร.1/737	237755	1907402	ไร่ข้าวโพด	3,000	300
2	นายบุญ ราชดีเกียรติ	3411200489997	67	ป.ด	37	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237749	1907416	ไร่ข้าวโพด	3,000	300
3	นางทอง โลโก้	3440100397035	52	ป.2	172	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237761	1907430	ไร่ข้าวโพด	1,500	200
4	นายพลน้อย ใจกันต์	3411600266832	30	ป.6	174	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237769	1907434	ไร่ข้าวโพด	1,500	300
5	นางสาวรุ่งนภา ไชยศรีสม	1411200204888	29	ป.จบ	190	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237768	1907414	ไร่ข้าวโพด	3,000	300
6	นางนงน พงษ์เยี่ยม	34112001017720	60	ม.6	129	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237774	1907431	ไร่ข้าวโพด	1,800	320
7	นายคำพันธ์ เวชุนคำศรี	3411200612630	36	ป.ด	108	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237785	1907430	ไร่ข้าวโพด	2,000	350
8	นายวีรดา งามวงศ์	3411200483165	69	ป.ด	33	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	2	คร.1/737	237790	1907409	ไร่ข้าวโพด	3,000	300
9	นายสุพันธ์ ทองระยงค์	341120048232	52	ป.2	159	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	2	คร.1/737	237801	1907430	ไร่ข้าวโพด	5,000	500
10	นายคำทรง กุศลานกลาง	3411200184892	65	ป.ด	112	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237807	1907428	ไร่ข้าวโพด	2,000	350
11	นางสาวกัญญาภา อิ่มนงนาค	3501500836285	38	ม.6	06	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237818	197423	ไร่ข้าวโพด	2,000	300
12	นายอินทร์ แสนชาติ	3411200481136	70	ป.ด	3	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237804	1907405	ไร่ข้าวโพด	300	300
13	นายสมิธ แสนบุญเรือง	342090111974	60	ป.ด	259	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237826	1907423	ไร่ข้าวโพด	1,500	300
14	นายสีรัมย์ ราชสิทธิ์	3411200483794	36	ป.ด	197	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237818	1907403	ไร่ข้าวโพด	2,000	350
15	นายคำโสม โพธิ์สว่าง	3411200483349	76	ป.ด	36	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237825	1907384	ไร่ข้าวโพด	2,000	350
16	นายสมิธ แสนชาติ	3411200483505	67	ป.ด	117	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	2	คร.1/737	237858	1907389	ไร่ข้าวโพด	3,500	350
17	นายคำพิล เกษมพล	3411200484224	33	ป.ด	224	ด	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237849	1907414	ไร่ข้าวโพด	1,800	200

18	นายการณิกดิ์ ศรีเขต	3411200484267	44	ป.6	200	4	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237271	1907405	ไร่ข้าวโพด	2,500	350
19	นายทอง นามเทพินา	3411200116608	62	ป.4	42	4	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237877	1907401	ไร่ข้าวโพด	2,000	350
20	นายสุพันธ์ คำวงศา	3411200484241	48	ป.6	168	4	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237867	1907421	ไร่ข้าวโพด	2,800	400
21	นายสุพันธ์ ใจโพธิ์	3411200482302	60	ป.4	73	4	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237878	1907417	ไร่ข้าวโพด	2,000	350
22	นายปรีดี กนกสิริ	5390101017594	50	ป.4	306	4	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237888	1907391	ไร่ข้าวโพด	4,000	350
23	นายประมณ คำคิด	3411200481608	70	ป.4	10	4	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237886	1907386	ไร่ข้าวโพด	3,000	450
24	นายสมิธ แสนชาติ	3411200484334	63	ป.6	286	4	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	267885	1907413	ไร่ข้าวโพด	1,000	150
25	นายบุญทอง เมืองนิชา	3411200483732	39	ป.4	39	4	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237908	1907406	ไร่ข้าวโพด	1,800	200
26	นายศุภกร สุขสม	33414003560430	56	ป.6	277	4	โนนทัน	4	โนนทัน	4	คร.1/737	237818	1907340	ไร่ข้าวโพด	4,000	700
27	นายคำโสม คำคิด	3420500393347	43	ป.6	279	4	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237880	1907322	ไร่ข้าวโพด	2,000	200
28	นายสาธิตกรรณ กุศลโพธิ์	3411200484011	40	ป.6	204	4	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237900	1907318	ไร่ข้าวโพด	3,000	600
29	นายทอง เทพาท	3411200483166	64	ป.4	71	4	โนนทัน	4	โนนทัน	1	คร.1/737	237848	1907311	ไร่ข้าวโพด	3,000	500
30	นายพิชญ์ พิษ	3411200483034	45	ป.6	289	4	โนนทัน	4	โนนทัน	2	คร.1/737	237733	1907283	ไร่ข้าวโพด	12,000	200

ภาพที่ 10 ข้อมูลสมาชิกเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการทำเกษตร แปลงใหญ่

20

โครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่		
แปลงใหญ่(ระบุงลินคำ พืชผัก) ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู		
จำนวน 38 ราย พื้นที่ 12 ไร่		
1. ประธานกลุ่ม ชื่อ ผู้จัดการแปลงใหญ่	นางประนอม คำแสน นายชัยรัตน์ ยอดทัฬห	เบอร์โทร 093-0973861 เบอร์โทร 081-7086989
2. ผู้ดูแลด้านต่างๆ เช่น เมืลตพันธ์ ปุ๋ย ศัตรูพืช(อารักขาพืช) เครื่องจักรกลการเกษตร		
2.1 ด้านปุ๋ย	นางตุ้ย พันธุ์เพียร	เบอร์โทร 094-3022288
2.2 ด้านศัตรูพืช	นายปรีชา พรหมวงศ์	เบอร์โทร -
2.3 ด้านเครื่องจักรกลการเกษตร	นางวันดี กกเปลือย	เบอร์โทร -
2.4 ด้านพันธุ์พืช	นางมณี ชัยคำภา	เบอร์โทร -
2.5 ด้านการตรวจสอบพืช	นางประนอม คำแสน	เบอร์โทร 093-0973861
2.6 ด้านการตรวจแปลง	นายสขอาด ไททะเลย์	เบอร์โทร -
2.7 ด้านการตลาด	นางดวงล ประเทศเสนา	เบอร์โทร 098-1842454
3. คณะกรรมการ		
3.1 นางละมัย แสนศิลา	รองประธาน	เบอร์โทร 084-7327228
3.2 นางนวลละของ โทศพันธ์	เลขานุการ	เบอร์โทร 083-1452720
3.3 นางสุรัตน์ ทลวยจันทร์	เหรัญญิก	เบอร์โทร -

ภาพที่ 11 แสดงรายละเอียดการจัดการจัดการของแปลงผักชุมชนเกษตร
สายบุญวัดถ้ำกลองเพล

วิธีปลูกผักปลอดสารพิษ ผักที่ปลูกทุกแปลงเป็นผักอินทรีย์
ปลอดสารพิษทุกแปลง โดยใช้น้ำ²¹ ภาพ ที่กลุ่มผลิตเองและแบ่งปัน
ให้สมาชิกในกลุ่มนำไปใช้เป็นปุ๋ยรดน้ำผักในแปลง

ระบบน้ำ น้ำที่ใช้ในแปลงเกษตรใช้น้ำบาดาล โดยใช้พลังงาน
ไฟฟ้าจากแผงโซลาร์เซลล์ ส่วนแรงงานสมาชิกในกลุ่มจะใช้แรงงานใน
ครอบครัวเป็นหลัก

หน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด
ได้นำอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มาให้ความรู้เรื่องการนำ
หญ้าหวานมาทำปุ๋ยหมัก การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(กศน) มาให้ความรู้เรื่องการดูแลรักษาผักแบบไม่ใช้สารเคมี ชวนนิคม เชียงพิน จังหวัดอุดรธานี มาให้ความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และการเรียนรู้ด้วยตัวเองโดยอาศัยประสบการณ์ และมีการถ่ายทอดเรื่องการทำปุ๋ยให้สมาชิกในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาที่พบในการเพาะปลูก เป็นการจัดการความรู้ที่เกิดขึ้นเอง มีการจัดแปลงผักให้สวยงาม และมีการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆมาตลอด ปี พ.ศ. 2562 พัฒนาชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู ได้นำโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี มาช่วยในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ รวมทั้งเสริมสร้างความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชน

หลังจากที่เกิดโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี สมาชิกในกลุ่มมีรายได้จากการจำหน่ายผักให้กับนักท่องเที่ยวและถ่ายรูปบริเวณแปลงผักมากขึ้น ด้านการบริหารจัดการมีการแต่งตั้งกรรมการกลุ่มประกอบด้วยประธาน รองประธาน เหนรัญญิก และเลขาของกลุ่ม

จุดเด่นคือ ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี การถ่ายทอดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจเข้าชมแปลงผักพร้อมซื้อผักกลับไปปรับประทานที่บ้านอีกด้วย มีการสาธิตการปลูก การบริหารจัดการเกี่ยวกับแปลงผักและวิธีการพื 22 ต่างๆ การใช้ปุ๋ยหมัก การใช้น้ำหมักชีวภาพ

1.2 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ ไร่สุขสวัสดิ์

ภาพที่ 12 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ ไร่สุขสวัสดิ์

ไร่สุขสวัสดิ์ บ้านเลขที่ 7 หมู่ 6 บ้านห้วยเตือ ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู สวนไร่สุขสวัสดิ์ก่อตั้งโดย คุณพ่อ สะท้าน ไชยวงษ์ ในปี พ.ศ. 2542 ท่านได้นำไม้เลื้อยที่เห็นตามริมห้วยในป่า มาปลูกที่สวน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2552 คุณพิบูล และคุณวิวิช พวงสวัสดิ์ ลูกสาวและลูกเขยได้ปรับปรุงสวนใหม่ ได้เรียนรู้เรื่องเกษตรผสมผสาน แบบประณีต และเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และทำห่อไม้เก็ดนอกฤดูมีจำหน่าย ได้ตลอดปี ไม้ที่ปลูกในสวนมี ไม้เลื้อยสีทอง ทะวาย ไม้บงหวาน ไม้กิมซุง หรือไม้ตงส้มแล้ง ไม้ดำ และไม้สายพันธุ์ใหม่ คือไม้รวกหวานสุขสวัสดิ์ แบ่งพื้นที่ปลูกผักหวานป่า ชะอม กล้วย มะละกอ มัลเบอร์รี่ มะม่วง ขนุน ข้าว และพืชสวนครัวต่างๆ เลี้ยงปลา กุ้ง มีบริการกาแฟ และจุดถ่ายภาพ เซ็คอิน ฯลฯ

วัตถุประสงค์

1. ทำการเกษตรผสมผสานตามแนวพ่อหลวง
2. เผยแพร่ อบรม ให้ความรู้ การเกษตรผสมผสานตามแนวทางพ่อหลวง โดยเป็นศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) จังหวัดหนองบัวลำภู ของสำนักงานเกษตรจังหวัดของกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นศูนย์เรียนรู้เครือข่ายประชาชนชาวบ้าน ศูนย์เรียนรู้ไร่สุขสวัสดิ์ ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัด
3. ผลิต ผลผลิต ผลิตภัณฑ์ แปรรูป ต้นพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ที่ดี มีคุณภาพ

4. ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

5. สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้ชุมชน

24

ที่ตั้ง

ศูนย์เรียนรู้ไร่สุขสวัสดิ์ หรือศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่จังหวัด
หนองบัวลำภู วิชาหกิจชุมชนสุขสวัสดิ์

วิวิช พวงสวัสดิ์ ประธานกลุ่ม บ้านเลขที่ 156 ม.9 บ้านห้วยเตือ
ต.โนนทัน อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู 39000 โทร. 08-1984-5179, 08-
9920-7815 ไลน์ไอดี : w18092518 เฟซบุ๊ก : ไร่สุขสวัสดิ์ สวนเกษตร
ผสมผสานแบบประณีต

เพจ 1 : ไร่สุขสวัสดิ์

เพจ 2 : สวนไร่สุขสวัสดิ์

เพจ 3 : ผักหวาน ไร่สุขสวัสดิ์

เพจ 4 : มัลเบอร์รี่ ไร่สุขสวัสดิ์

ยูทูป : ไร่สุขสวัสดิ์ สวนเกษตร ผสมผสาน

การเงินและบัญชี

1. จำหน่ายหน่อไม้	20,000	บาท
2. จำหน่าย ต้นพันธุ์ไผ่	900,000	บาท
3. จำหน่ายมัลเบอร์รี่ผล	15,000	บาท
4. จำหน่ายน้ำมัลเบอร์รี่	40,000	บาท

5. จำหน่ายต้นพันธุ์มัลเบอร์รี่	20,000	บาท
6. จำหน่ายยอดผักหวานป่า	10,000	บาท
7. จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ผักหวานป่า	200,000	บาท
8. จำหน่ายต้นพันธุ์ผักหวานป่า	10,000	บาท
9. ชาผักหวานป่า	5,000	บาท
10. อบรม ดุจงานทศ ^๕	100,000	บาท
11. ร้านกาแฟ อาหาร เชนบ เนนา	150,000	บาท

ค่าใช้จ่าย

1. ในการจ้างคนงาน 200,000 บาท
 - งานในไร่ ตัดหญ้า ใส่ปุ๋ย
 - เพาะขยายพันธุ์ไม้ เพาะเมล็ดพันธุ์
 - แพ้คจัดส่ง
 - เตรียมพื้นที่จัดเก็บ ทำอาหารอบรม
 - ทำอาหาร บริการ ในร้านอาหารกาแฟ บ้านนา
2. ค่าอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำงาน 10,000 บาท
3. ค่าก่อสร้างโรงเพาะชำและพัฒนาโซนท่องเที่ยวบ้านนา 300,000 บาท

การตลาด ช่องทางการจัดจำหน่าย

1. จำหน่ายที่ไร่
2. จำหน่ายที่ตลาดขายป่าบ้านห้วยเตือ
3. ออกบูทจำหน่ายกับหน่วยงาน

4. ทางเฟสบุ๊กส่วนตัว
5. ทางเพจของไร่ 4 เพจ
6. ทางยูทูปของไร่
7. ทางไลน์

รางวัล

1. ปราชญ์เกษตรกรดีเด่นของแผ่นดิน ระดับจังหวัดปี 2559
2. โครงการสุดยอดเอสเอ็มอีจังหวัด (SME Provincial Champions) ปี2561
3. ชนะเลิศ อันดับ 1 : 26 ไร่ร่นาสวนผสม ปี 2561
4. ชนะเลิศ อันดับ 1สาขา ไร่ร่นาสวนผสม ปี2559
5. เป็นผู้ประสานงาน Young Smart Farmer ภาคตะวันออก เชียงเหนือตอนบน ดีเด่น 2560
6. เป็นผู้ทำคุณประโยชน์ และความดี เพื่อพัฒนาเกษตรกรภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ 2562

การมีส่วนร่วมชุมชน

1. สร้างงานในชุมชนการเกษตรการขยายพันธุ์การแปรรูปการบริการ
2. นำพาชุมชน สร้างอาชีพ สร้างรายได้การทำตลาดย้อนยุค ทำท่องเที่ยวชุมชน

1.3 สวนเกษตรอินทรีย์ บ้านสวนนายดอกไม้ฟาร์ม

เที่ยวชมสวนการเกษตรตามแบบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์และจุดพักรับประทานอาหารกลางวัน จุดเด่นคือ บริการอาหารกลางวันโดยนำผักที่ปลูกเองมาประกอบเป็นอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 13 บริการอาหารกลางวันที่สวนเกษตรอินทรีย์
บ้านสวนนายดอกไม้ฟาร์ม

1.4 ภูหินลาดช่อฟ้า

ภูหินลาดช่อฟ้า ตั้งอยู่ที่ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นภูเขาหินสูงสลับซับซ้อนมีช่องทางเดินและมีถ้ำขนาดใหญ่ไม่น้อยจำนวนมาก ในอดีตเคยเป็นปราการสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นโรงเรียนการเมือง เขตฝึกกำลังรบและกองบัญชาการใหญ่ที่จัดส่งกำลังคนกระจายไปประจำในหลายจุด มีสถูปเก็บอัฐิของคนที่เสียชีวิตในการรบกว่า 200 ชีวิต ทุกปีในช่วงฤดูร้อนจะมีพิธีทำบุญอุทิศให้ผู้เสียชีวิต

ปัจจุบัน ลานผิงใหญ่นี้ใช้เป็นลานดูดาว และสามารถมองลงไปเบื้องล่าง จะเห็นอำเภอหนองบัวซอ อำเภอภูคดจับ จังหวัดอุดรธานี บริเวณถ้ำต่างๆ จะพบถ้ำวิทย์ ถ้ำเวที ถ้ำโรงพยาบาล ถ้ำเสเปียงและถ้ำโรงแรมสำหรับ สหายชายหญิงที่แต่งงานใหม่เพื่อไปฮันนีมูน **จุดเด่นคือ** มีสถานที่ชมวิวยามค่ำคืนและตามดูรอยของสหายในอดีตโดยมีนักเล่าเรื่องเป็นคนบรรยาย

ภาพที่ 14 ภูหินลาดช่อฟ้า

1.5 ตลาดบ้านห้วยเตือ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งอยู่ บนเส้นทางอุดรธานี - หนองบัวลำภู

จุดเด่นคือ เป็นตลาดริมทางนำแวะซื้อสินค้าอีกแห่งหนึ่งที่มี อาหารพื้นบ้าน อาหารป่าตามฤดูกาลเป็นจำนวนมาก เปิดบริการให้ ชาวบ้านห้วยเตือ และหมู่บ้านใกล้เคียง นำผักและอาหารป่ามาจำหน่าย

สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจฐานรากภายในชุมชน กระตุ้นให้มีการใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียนสู่เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น เป็นจุดเช็คอิน และเป็นตลาดที่นำวะะ ตลาดห้วยเตี๋นนี้ยังสามารถเชื่อมโยงเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดได้โดยง่าย เป็นตลาดที่มีคุณภาพ สร้างความมั่นใจต่อลูกค้าที่จับจ่ายในตลาด รวมทั้งเป็นการต่อยอดทางการค้าให้มีความพร้อมเป็นสถานที่รวบรวมและจำหน่ายสินค้าจากภาคการผลิตของคนในชุมชนด้วยเช่น ผักผลไม้ตามฤดูกาล และอาหารป่า เป็นต้น

ประวัติตลาดประชารัฐ ลานค้าชุมชนห้วยเตี๋น จังหวัดหนองบัวลำภู

ภาพที่ 15 ลานค้าชุมชนห้วยเตี๋น

ความเป็นมา

ลานค้าชุมชนห้วยเตี๋น จังหวัดหนองบัวลำภู มีความเป็นมาเริ่มต้นเมื่อปี 2538 จากจุดเล็กๆ ของชาวบ้าน ตำบลโนนทัน ที่มีอาชีพ

หาของป่า อาทิเช่น หน่อไม้ ฝั้งป่า ดอกกระเจียว เห็ดประเภทต่างๆ เป็นต้น ได้เข้ามาหาของป่าบริเวณเหมืองร้างเดิมแล้วได้เก็บของป่ารวมไปถึงหินที่มีลักษณะคล้ายหอย 2 กาบ ซึ่งมีอยู่บริเวณนี้มากมาย ยิ่งขุดเข้าไปยิ่งพบติดอยู่ผนังถ้ำ และเชิงเขาหินต่างๆ ที่พบมีสีสน สวยงาม จึงมีความคิดนำมาวางขายบนริมถนนสาย 210 อุตรธานี - หนองบัวลำภู ในขณะที่นั้นมีผู้ที่สัญจรไปมาแวะซื้อและเห็นเป็นของแปลก และสวยงาม ต่อมาจังหวัดหนองบัวลำภู จึงได้นำหินที่สวยงามเหล่านี้ส่งให้นักธรณีวิทยา ทำการศึกษา ซึ่งผลการศึกษาทางธรณีวิทยาปรากฏว่าหินที่มีลักษณะคล้ายหอย 2 กาบ คือ "หอยหิน 150 ล้านปี" จึงเป็นที่มาของการพัฒนาพื้นที่ตำบลโนนทัน เป็น "พิพิธภัณฑหอยหิน 150 ล้านปี" ต่อมาชาวบ้านยังขุดพบซากไดโนเสาร์บริเวณใกล้เคียงกัน ในปัจจุบันได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดหนองบัวลำภู คือ "พิพิธภัณฑหอยหิน 150 ล้านปี และไดโนเสาร์โนนทัน"

ย้อนกลับมาถึงความเป็นมาของลานค้าชุมชนห้วยเตือ จังหวัดหนองบัวลำภู ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2548 อบต.โนนทัน จึงได้เข้าไปช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรได้มีที่จำหน่ายสินค้าที่สะอาดและถูกหลักสุขอนามัยมากยิ่งขึ้น และเข้าไปดูแลในเรื่องสาธารณสุข แต่ก็ไม่สามารถเข้าไปบริหารจัดการได้ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ของทางหลวง ในปี 2560 แขวงทางหลวงหนองบัวลำภู ได้ขอคืนพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู โดยท่านธนากร อึ้งจิตรไพศาล ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภู ได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณกลุ่มยุทธศาสตร์ 5 จังหวัด ภาคอีสานตอนบน ช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรที่ไม่มีพื้นที่จำหน่ายสินค้า โดยใช้งบประมาณใน

การก่อสร้างทั้งสิ้น 8,339,000 บาท บนเนื้อที่ 7 ไร่ มีทั้งหมด 10 อาคาร 320 แผง จอดรถได้ 80 คัน ห้องน้ำ 20 ห้อง ห้องน้ำผู้พิการ 2 ห้อง บริเวณโดยรอบมีรั้ว สวยงาม บนถนนทางหลวงหมายเลข 210 สาย อุตรธานี - หนองบัวลำภู ซึ่งได้ทำพิธีเปิดเมื่อ วันที่ 9 มีนาคม 2561 โดย ท่านธนากร อัจฉิตโรไพศาล ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำ

การบริหารจัดการ 31 ประชากรฐานค้าชุมชนห้วยเตือ จังหวัดหนองบัวลำภู

จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการ ตลาดประชารัฐฐานค้าชุมชนห้วยเตือ ตามคำสั่งจังหวัดหนองบัวลำภู ที่ 180/2561 ลงวันที่ 29 เดือนมกราคม พ.ศ. 2561 ได้แต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารจัดการฐานค้าชุมชนห้วยเตือ จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วย

1. ปลัดจังหวัดหนองบัวลำภู	ประธานกรรมการ
2. เกษตรและสหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู	กรรมการ
3. เกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู	กรรมการ
4. พัฒนาการจังหวัดหนองบัวลำภู	กรรมการ
5. ปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู	กรรมการ
6. พาณิชยจังหวัดหนองบัวลำภู	กรรมการ
7. วัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู	กรรมการ
8. ประชาสัมพันธ์จังหวัดหนองบัวลำภู	กรรมการ
9. ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดหนองบัวลำภู	กรรมการ

10. ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงจังหวัดหนองบัวลำภู กรรมการ
11. นายอำเภอเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู กรรมการ
12. นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู กรรมการ
13. นายกองค้การบริหารส่วนตำบลโนนทัน กรรมการ
14. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 10 ตำบลโนนทัน กรรมการ
15. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน โนนทัน กรรมการ
และเลขานุการ
16. หัวหน้าสำนักปลัด 32 ธิหารส่วนตำบลโนนทัน กรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

ซึ่งคณะกรรมการบริหารจัดการตลาดลานค้าชุมชนห้วยเตือ จังหวัดหนองบัวลำภู ได้ประชุมแนวทางในการบริหารจัดการ และมีมติมอบหมายให้ นางสาวห้ศณิณี ชมภูวิเศษ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน เลขานุการคณะกรรมการ เป็นผู้กำกับและบริหารจัดการตลาดลานค้าชุมชนห้วยเตือ ให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการบริหารจัดการตลาดลานค้าชุมชนห้วยเตือ จังหวัดหนองบัวลำภู

ตลาดประชารัฐลานค้าชุมชนห้วยเตือ จังหวัดหนองบัวลำภู แม้จะมีระยะเวลาในการเปิดทำการยังไม่ครบ 3 เดือน แต่ผลการตอบรับดีมากและมีชื่อเสียงในฐานะตลาดประชารัฐที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย บนพื้นที่ 7 ไร่ จำนวน 320 แผง และมีนักท่องเที่ยวเข้ามาชม ชิม ช้อป ในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ นักชัตฤกษ์ มีรถ เข้า-ออกมากกว่าวันละ 500 คัน มีลูกค้าเฉลี่ยประมาณวันละ 2,000 - 3,000 สื่อมวลชน ทิว หนังสือพิมพ์ นิตยสารท่องเที่ยว เป็นต้น เข้ามาถ่ายทำรายการตลอดระยะเวลา 2 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งจุดเด่นของตลาดแห่งนี้ คือ

1.เสน่ห์ของวิถีชุมชน แม่ค้าคือเกษตรกรที่มีผลผลิตและเก็บผลผลิตมาขายเองในแต่ละวันโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ทำให้สินค้าทางการเกษตรราคาถูก สด และปลอดภัย มีอาหารป่าตามฤดูกาล เช่น เห็ด หน่อไม้ ผักป่า ลูกท้อป่า หมากบก กบ เขียด อึ่งอ่าง เป็นต้น

ล้อมสวยงาม

สวย

ะม

ชา

อบ

3.เสน่ห์ของบรรยากาศที่ร่มรื่น สบายตา ลูกค้าเดินเพลินเพลิน อากาศเย็นสบาย ไม้ร้อนอบอ้าว

4. เสน่ห์ของแม่ค้ายิ้มแย้มแจ่มใส บริการประทับใจ สินค้าราคาถูก พร้อมกับห้องน้ำสะอาด สะดวก สบายมีมากถึง 20 ห้อง แยกชาย-หญิง และห้องน้ำผู้พิการ

ทั้งหมดนี้ยังเป็นเพียงแค่บางส่วน หากอยากทราบว่าที่นี่มีดีอย่างไร แวะมาชม ชิม ซื้บ ที่ตลาดประชารัฐลานค้าชุมชนห้วยเตี้อ จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้ประสานงาน นางสาวทัศนีย์ ชมภูวิเศษ ปลัด อบต. โนนทัน เลขานุการคณะกรรมการบริหารจัดการตลาดลานค้าชุมชนห้วยเตี้อ จังหวัดหนองบัวลำภู โทร 08-5172-2722

แนวทางการในการพัฒนาตลาดประชารัฐลานค้าชุมชนห้วยเตี้อ จังหวัดหนองบัวลำภู

1. ขยายพื้นที่จ่อตรงให้เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว
2. ส่งเสริมให้ความรู้แก่ผู้ค้า เช่น
 - การแปรรูปผลิตภัณฑ์
 - การออกแบบผลิตภัณฑ์
 - การจัดกา 34 นค้า ฯลฯ

1.6. ภูพานน้อย

จุดชมทิวทัศน์ภูพานน้อยอยู่บนเทือกเขาภูพาน ในเขตจังหวัดหนองบัวลำภู สามารถมองเห็นทิวทัศน์เมืองหนองบัวลำภู **จุดเด่น**คือ ที่จุดผาซี้เมือง จุดชมวิวตัวเมืองหนองบัวลำภู โดยเฉพาะในยามเย็นและค่ำ ซึ่งเป็นเวลาที่แสงไฟส่องสว่างระยิบระยับไปทั้งเมือง จึงมีผู้เปรียบทิวทัศน์เมืองยามค่ำว่าดาวบนดิน ภูพานน้อยเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขา

อุทยาน ที่ทอดตัวจากทิศตะวันออก อำเภอเมืองไปทางทิศใต้ที่ภูเก้าใน อำเภอโนนสัง พื้นที่ 56 ตารางกิโลเมตร (35,000 ไร่) เป็นเขาสูงชัน มีป่า เต็งรังและป่าเบญจพรรณ ด้านทิศตะวันตก มีวัดป่าภูพานน้อยกระแต มี พระภิกษุที่จำวัดเป็นพระปฏิบัติสายหลวงปู่ขาว อนาลโย ปัจจุบันภูพาน น้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีงานฟื้นฟูรักษาป่าและระบบนิเวศ ตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระ บรมราชชนนีพันปีหลวง ในโครงการปาร์กน้ำมีการสร้างฝายเพื่อขยาย พื้นที่ชุ่มน้ำ

ภาพที่ 16 ภูพานน้อย

1.7 วนอุทยานบัวบาน

เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ 1427/2549 ลงวันที่ 25 กันยายน 2549 เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์สงวนคุ้มครองทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป และเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพสำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและสำหรับอยู่อาศัยของสัตว์ป่าแหล่งอาหารแหล่งนันทนาการ และการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประชาชน โดยกำหนดให้พื้นที่ป่า

สงวนแห่งชาติป่าหนองบัว และป่าสงวนแห่งชาติป่าหมากหญ้า ท้องที่ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จุดเด่นคือ จุดชมวิวมี่ลานเพื่อกางเต็นเพื่อพักผ่อนของนักท่องเที่ยวที่ชอบการขึ้นเขา

ชื่นชมบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ

ภาพที่ 1.8 36 ศูนย์นิเวศวิทยาบ้านบัวบาน

1.8 ห้วยตาดข้า

ตั้งอยู่บ้านห้วยทราย ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้ให้ข้อมูลนายพีระพล หอมเนตร มีกิจกรรมจิตอาสาทำฝายกั้นน้ำระหว่างทางเดินเพื่อให้มีน้ำไว้เลี้ยงต้นไม้ในช่วงฤดูแล้ง โดยการนำของนักรักษาป่าไม้ในเขตพื้นที่หมู่บ้านห้วยทราย ได้รับความช่วยเหลือจากชมรมรถโลตาลี้นำทรายมาส่งไว้ที่บริเวณทำฝายกั้นน้ำในช่วงก่อนหน้าฝนที่เดินทางมาท่องเที่ยวได้มาช่วยเหลือในการทำฝายน้ำของชาวบ้านห้วยทราย จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการของหมู่บ้านจะพึ่งตนเอง โดยมีจิตอาสารักษาป่าซึ่งข้อมูลได้จากการเล่าเรื่องและการนำคณะเดินทางไปที่ห้วยตาดข้า ระยะทาง 2 กิโลเมตร เป็นเส้นทางขรุขระไค้ค้นำทางจึงได้นำรถกระบะมาไว้บริการนักท่องเที่ยวไปจนถึงใกล้ถึงห้วยตาดข้าและเหลืออีก 80 เมตร จึงให้นักท่องเที่ยวลงเดินด้วยเท้าต่อจนถึงลานหินกว้างมีป่าล้อมรอบ ในฤดูฝนตกจะมีน้ำตกลึกๆ ไหลผ่านเหมาะ

สำหรับการมาท่องเที่ยวโดยทางเดินพักแรมเพื่อชมระบบนิเวศของป่า
สงวนห้วยตาดข้า แห่งนี้

จุดเด่นของจุดนี้คือ มีลานกว้างเหมาะสำหรับช่วงฤดูหนาว
เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ในกิจกรรมทางเดินพักแรมและกิจกรรมภาค
กลางคืนในการเล่นรอบกองไฟ

37

ภาพที่ ๑๐ ห้วยตาดข้า

1.9 ภูผาคร้า

ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้ให้ข้อมูล
นายบัณฑิต ลือนาม **มีจุดเด่นคือ** เหมาะสำหรับชมวิวยถ่ายภาพ ระยะทาง
การเดินเท้าขึ้นไปชมวิวนภูเขาคร้า ประมาณ 2 กิโลเมตร เหมาะสำหรับ
วัยรุ่นและหนุ่มสาวที่ชอบการเดินทางไกลเพื่อไปชมวิวดูธรรมชาติ

ภาพที่ 10 ภูเขาคร่ำ

38

1.10 ถ้ำดินเพียงวังเสือหัว

ประวัติความเป็นมาของถ้ำดินเพียงและวังเสือหัว ในอดีตพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมีการกระจายกำลังไปตั้งฐานปฏิบัติการในเขตภาคอีสาน เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2508 ซึ่งเป็นวันเสียปืนแตกโดยกองกำลังที่เรียกตัวเองว่า กองทัพปลดแอกประชาชนได้ใช้อาวุธเข้าโจมตีกองกำลังของรัฐบาลไทยเป็นครั้งแรก จากนั้นรัฐบาลไทยได้มีการประกาศยุทธศาสตร์ใช้ชนบทล้อมเมือง และรัฐบาลได้ประกาศใช้กำลังกับผู้นำขบวนการหลายคน ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองรัฐบาลได้มีการกดดันกลุ่มกองกำลังอย่างหนัก จนทำให้กลุ่มนักศึกษาตัดสินใจเข้าป่าไปร่วมกับกองทัพปลดแอกประชาชนทางภาคอีสานมากขึ้น บ้านห้วยทราย ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี ในขณะนั้นเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งซึ่งเป็นพื้นที่สีแดงมีกองทัพปลดแอกประชาชนมาใช้สถานที่เพื่อหลบซ่อน และก่อตั้งฐานบัญชาการรบขึ้น 2 แห่งด้วยกันคือ

1. ถ้าดินเพียง เป็นฐานปฏิบัติการชุดที่ 1 ซึ่งมีลักษณะปากถ้ำ เสมอกับพื้นดิน จึงมีชื่อเรียกว่า ถ้ำดินเพียงหากมองผิวเผินแล้วจะไม่มีทางรู้ได้เลยว่าที่นั่นเป็นถ้ำ และได้ใช้เป็นที่พักผ่อน เก็บอาวุธและเสบียงอาหาร

2. วังเสื่อหิว เป็นฐานปฏิบัติการชุดที่สอง ซึ่งใช้เป็นฐานปฏิบัติการรบ เนื่องจากภูมิประเทศเป็นพื้นหินสูงสามารถมองเห็นสถานที่ได้อย่างทั่วถึงเป็นอย่างดี ต่อมากองทัพของรัฐบาลได้เข้าปิดล้อมกดดันฐานปฏิบัติการนี้อย่างหนักเป็นเวลาหลายวัน จนกองกำลังปลดแอกประชาชนชาติเสียบียงอาหารอย่างหนัก ทำให้กองกำลังต้องเกิดอาการหิว และได้เขียนข้อความลงบนก้อนหินขนาดใหญ่ว่า “วังเสื่อหิว” และได้พยายามตีฝ่าวงล้อมออกมาเพื่อออกไปหาเสบียงอาหารแต่ถูกทางรัฐบาลจับตัวได้บ้างก็ต่อสู้ขัดขืนจึงถูกทหารฝ่ายรัฐบาลสังหารหลายคน จนในที่สุดกองทัพของรัฐบาลก็เข้ายึดพื้นที่ได้สำเร็จ เมื่อปี พ.ศ. 2523 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย 39 ดลง จนปัจจุบัน สถานที่แห่งนี้จึงถูกเรียกต่อกันมาว่า “วังเสื่อหิว” เรื่อยมา

ชุมชนบ้านห้วยทราย ตั้งอยู่ที่ ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จากอดีตพื้นที่สีแดงที่เคยเป็นที่หลบภัยที่อยู่ของกลุ่มผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ มาถึงในช่วงที่เต็มไปด้วยผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ที่นี่เป็นพื้นที่ที่แสนอันตราย มีการเสียชีวิตกันไม่เว้นแต่ละวัน ไฟฟ้า น้ำประปาไม่มี ผู้คนอดอยากมาก ยาเสพติดมากมายจนภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น มีทหารเข้ามาช่วยจัดการ มีหน่วยงานราชการเข้ามาดูแลทำให้พื้นที่สีแดงแห่งนี้เปลี่ยนไป ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ก็หมดไป

ตามกาลเวลาสายเสพติดก็หมดไปจากพื้นที่ปัจจุบันหมู่บ้านแห่งนี้ก็กลายมาเป็นหมู่บ้านสีขาวชุมชนเข้มแข็งเต็มไปด้วยรอยยิ้มและความสุขมีอาชีพมีรายได้ และมีการพัฒนาในทุกๆ ด้าน

จุดเด่นของจุดนี้คือ การได้ทราบถึงเรื่องเล่าของสหายก่อนจะเป็นบ้านห้วยทรายเดิมชื่อบ้านดงชะนี เพราะมีชะนีจำนวนมาก ต่อมาเปลี่ยนชื่อเพราะมีภูเขาล้อมรอบและมีน้ำหลากไหลลงมาจากภูเขาเกิดเป็นลำห้วยและไหลลงมาเซาะก้อนหินที่เป็นก้อนหินดินทราย จึงได้ชื่อว่า ลำห้วยทราย จึงเป็นที่มาของชื่อบ้านห้วยทราย (ชื่อเป็นทางการในปี 2550) มีประชากรที่อาศัยอยู่ทั้งหมด 914 คน 330 ครัวเรือน ปกครองโดยผู้ใหญ่บ้าน นายประสิทธิ์ จันทะแจ่ม ในอดีตปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ เป็นเครือข่ายของ นายสุรชัย จันทิมาธร หรือที่รู้จักกันในชื่อของ หงา คาราวาน กับ นายยีนยง โอภากุล หรือที่รู้จักกันในชื่อแอ๊ด คาราบาว เป็นศิลปินเพลงเพื่อชีวิต เป็นผู้นำกลุ่มในภาคอีสานทางการเข้ามาปราบปรามเมื่อประมาณปี 2524 จนในที่สุดกลุ่มคอมมิวนิสต์ได้มอดตัว

ภาพที่ 2๐ เกษตรเพียงวังเสื่อหิว

1.11 โฮมสเตย์ บ้านห้วยทราย

เป็นที่พักนักท่องเที่ยวมาดื่มด่ำบรรยากาศธรรมชาติ โฮมสเตย์บ้านห้วยทราย มีทั้งหมด 9 หลัง ราคา 300 - 500 บาท ต่อคืน ผู้เข้ามาพักส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากในตัวเมืองหรือมาจากต่างจังหวัดที่ต้องการได้รับบรรยากาศแบบธรรมชาติใกล้ชิดกับธรรมชาติมากที่สุด โดยโฮมสเตย์ของ รต. ธนู ศิริย์

ภาพที่ 21 โฮมสเตย์ บ้านห้วยทราย

1.12 ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้านเกษตรอินทรีย์ ปลอดภัยบ้านห้วยทราย

เป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้านเกษตรอินทรีย์ ปลอดภัยของผู้ใหญ่บ้าน นายประสิทธิ์ จันทร์แจ่ม ได้แบ่งพื้นที่เลี้ยงปลา ปลูกข้าว ปลูกกล้วย ในพื้นที่ 100 ไร่

ภาพที่ 22 ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้านเกษตรอินทรีย์
ปลอดสารพิษ บ้านห้วยทราย

1.13 สวนผสมเกษตรอินทรีย์ บ้านห้วยทราย

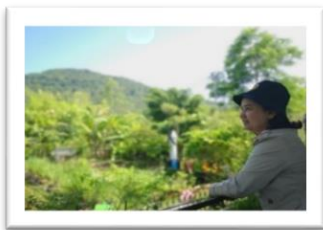
ในอดีตพื้นที่บริเวณนี้ไม่มีต้นไม้แม่แต่ต้นเดียวเป็นพื้นที่โล่ง เนื่องจากการทำไร่เลื่อนลอยเมื่อปี 2556 เริ่มมีชาวบ้านเข้ามาจับจองพื้นที่ทำสวนปลูกต้นไม้ทำการเกษตรผสมผสานเลี้ยงปลา พืชผักผลไม้ที่ปลูกเองสามารถเก็บกินได้ตลอด นอกจากนี้ยังปลูกกาแฟด้วย

โฮมสเตย์สวนผสมครัวเรือนสัมมาชีพ

โฮมสเตย์สวนผสมครัวเรือนสัมมาชีพ เป็นโฮมสเตย์ระดับ 4.5 ดาว มีที่พักทั้งหมด 2 หลังรองรับผู้เข้าพักได้ประมาณ 15 คน มีระบบรักษาความปลอดภัย

บ้านพักโฮมสเตย์ มีอยู่ 4 ลักษณะ

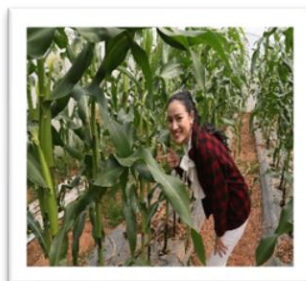
1. แบบรีสอร์ททิวทัศน์ของภูเขา มี 2 ที่คือ รีสอร์ททิวทัศน์ภูพาน และรีสอร์ททิวทัศน์ มีที่พักอยู่จำนวน 5 หลัง
2. แบบที่พักโฮมสเตย์ของภูพานทอง มีอยู่ทั้งหมด 6 หลัง
3. แบบฟาร์มสเตย์ คือ การนอนกางเต็นท์ในสวนเกษตร และทำกิจกรรมด้านเกษตร
4. แบบแคมป์ 42 กางเต็นท์รอบกองไฟ มีกิจกรรมตอนกลางคืน

ภาพที่ 23 สวนผสมเกษตรอินทรีย์ บ้านห้วยทราย

43

1.14 ท่องเที่ยวภูผาเพ

ภูผาเพ ชื่อมีเรื่องราวเล่าว่าช่างเอรอว์ณมาตามหานางผมหอม และทำลายภูเขางนลิน จึงได้ชื่อเขาที่ว่า “ภูผาเพ” บ้านห้วยทราย หมู่ที่ 1 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มองเห็นภูผาเพได้ชัดเจน เกษตรกรมาตั้งหมู่บ้านอยู่ตั้งแต่ ปี 2500 ในปี 2522 เริ่มปลูกไม้ผล เช่น มะขามหวาน ยางพารา ในปัจจุบันปลูกมะขามหวาน ลำไย อ้อย มันสำปะหลัง ผักสวนครัวและทำนา คຸ້ມภูผาเพ เป็นคຸ້ມหนึ่งของบ้านห้วยทราย คนในชุมชนมีความเข้มแข็งและสามัคคี ระยะทางจากปากทางไปถึงคຸ້ມประมาณ 1,000 เมตรหรือ 1 กิโลเมตร มีสวนแก้ว มังกรพันธ์สีขาและสีแดงที่ชาวคຸ້ມช่วยกันปลูกและปลอดสารอินทรีย์ 100% จุดเด่น ชมวิวสวยงาม 44 มาติเหมาะกับนักท่องเที่ยวชอบผจญภัยวันหนุ่มสาวและเด็กวัยรุ่น

ภาพที่ 24 ท่องเที่ยวภูผาเพ

1.15 ท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกษตรอินทรีย์
ภูผาเพ

เส้นทางท่องเที่ยว สวนเมล่อน ถนนอุโมงค์ปากกล้วย ป่าไผ่
โฮมสเตย์ นาอินทรีย์ สวนแก้วมังกร สวนผักอินทรีย์ เป็นแหล่งท่องเที่ยว
ที่ยังคงความเป็นธรรมชาติ บริเวณใกล้เคียงภูผาเพ มีจุดชมวิวนภูพาน
น้อย วัดดอยเทพสมบูรณ ศาลปู่หลุบ น้ำตกเต่าโต้ เชื้ออนดิน ตลาด
ไดโนเสาร์ **จุดเด่น** มีสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีชาผักหวานป่าพร้อม
อาหารว่างขนมที่ทำจากเมล่อนและมีแปลงปลูกเมล่อนให้ซื้อและชม
ตลอดปี เหมาะสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบครอบครัว กลุ่มนักศึกษา
และนักเรียน

ภาพที่ 25 ห้องเตี้ยจรูญผา 46 หักจชุมชน เกษตรอินทรีย์ภูผาเพ

1.16 น้ำตกลำไย

ภาพที่ 26 น้ำตกเต่าโต้

ตำนานน้ำตกเต่าโต้เขียนเป็นกลอนอีสาน “เนนการกาลก่อน
ย้อนรอยถอยหลัง ครั้งหนึ่งเต่าโต้ คนโตถีนี่ มีศักดิ์มีศรีเป็นที่รู้จัก สาว
เคยคุ่น มีคุณธรรม จำใจเดินป่า พรานไพรพนา หาเลี้ยงชีวิต คิดอยาก
ท่องเที่ยว เลี้ยวและชมเขา พบสาวเลี้ยงสัตว์ลัดและเล่มหญ้า อยู่กลาง
ไพรพนา ปินผาหาหน่อไม้ ได้เรียนล่อต่อรัก ฮักชวน สนุก ทุกคนเฮฮา
ตามประสาชาวดง นวลอนงค์เอ๋ยเอื้อน กับเพื่อนสองคน ดลใจให้ทำทาย
หมายเป็นคู่ครอง ถ้าเต่าโต้หมายปอง ให้กระโดดเหวลึก ถ้ามันปลอดภัย
ได้เมียดังใจนึก ตาเต่าจึงตั้งท่า เลยผวาระโดด โลดเล่นตกผา เพราะ

ด้ามพร้าสะพาย ดันกายกระหุงดิน กระแสสินพัดพา ตาเฒ่าตักอับ หว่าง กลางไพรพฤษภ ลอดตายมา รู้สึกว่าตนปลอดภัย จึงได้ทวงสัญญา สอง แม่กานดาจึงมอบกายา เป็นเมียตาเฒ่า เฝ้าปรนนิบัติ ประวัตินี้มีมาให้ สมญาน้ำตักเฒ่าได้ แห่งนี้ แห่งนี้ฟังจน”

สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีทั้งความงามและอุดมไปด้วยบรรยากาศที่คงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีววิทยาที่บรรดาخانักเดินทางเหล่าถวิลหา วนอุทยานน้ำตักเฒ่าได้แห่งนี้ เป็นอีกหนึ่งจุดหมายปลายทางที่เหล่าบรรดาخانักเดินทางทั้งหลายต้องไม่พลาดสำหรับครั้งหนึ่งในชีวิตการเดินทางด้วยบรรยากาศที่ร่มรื่นไปด้วยหมู่แมกไม้หนาแน่น กอปรกับโขดหินที่มีรูปร่างลักษณะที่หลากหลายแปลกตาซึ่งเป็นอีกหนึ่งจุดหมายปลายทางสำหรับการวางแผนในช่วงวันหยุดยาวเพื่อพักผ่อนหรือทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวหรือระหว่างเพื่อนฝูง ด้วยบรรยากาศที่สบาย อากาศบริสุทธิ์สงบร่มรื่น เมื่อพูดถึงความงามของน้ำตักเฒ่าได้แห่งนี้แล้ว นับว่าสวยงามและแฝงไปด้วยมนต์เสน่ห์ในสายน้ำที่ไหลลง โดยเฉพาะในฤดูฝนที่จะมีปริมาณและความแรงของสายน้ำไหลเป็นพิเศษ อันเป็นภาพแห่งความงาม ที่สร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือนทั้งหลายที่จะต้องบันทึกภาพแห่งความทรงจำของสถานที่แห่งนี้ไว้ เก็บกลับไปเป็นที่ระลึกในการเดินทางในครั้งนี้อย่างยิ่ง นอกจากนี้ในบริเวณใกล้เคียงมี "ศาลปู่หลุบ" ซึ่งเป็นที่เคารพและศรัทธาของชาวหนองบัวลำภูและผู้ที่เดินทางผ่านไปมาเพื่อสวดดีภาพและโชคลาภตลอดการเดินทางรวมทั้งเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตอีกด้วย

สำหรับผู้สนใจที่ต้องการเดินทางไปเพื่อเยี่ยมชมและพักผ่อนนั้น
วนอุทยานน้ำตกเผาไต้ ตั้งอยู่ที่ ถนนหนองบัวลำภู-อุดรธานี ตำบลหนอง
บัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39000 อยู่ห่างจากตัวเมือง
หนองบัวลำภูไปทางจังหวัดอุ 48 ระยะเวลา 3 กิโลเมตร

พิกัด 17.229726/102460208

โดยจะเปิดทำการ เวลาเปิดทำการให้นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้
เข้าได้ระหว่างเวลา 08.30 - 16.30 น.

ช่วงเวลา (เดือน) ที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว ช่วงฤดูฝน โดย
ปกติแล้วฤดูฝนของประเทศไทยจะเริ่มเมื่อลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ได้พัด
ปกคลุมประเทศไทยแล้ว คือ ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป และ
ไปสิ้นสุดราวกลางเดือนตุลาคม มีระยะเวลาประมาณ 5 เดือน

ข้อมูลติดต่อ Website <http://www.nbsao.go.th/Email>
Fonsa959@gmail.com Facebook องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว
เบอร์โทร 042312725 Fax: 042312725 Line: 08-2778-4680

1.17 วิสาหกิจชุมชน กลุ่มมะม่วงแปลงใหญ่

เป็นกลุ่มมะม่วงแปลงใหญ่ บ้านใหม่ศิลามงคล และบ้าน
หินลับศิลามงคล ตำบลหนองสวรรค์ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัด
หนองบัวลำภู ซึ่งมีเกษตรกรที่ปลูกสวนมะม่วงกว่า 30 ราย พื้นที่กว่า
200 ไร่ ให้ผลผลิตประมาณ 60 ตัน มีมะม่วงฟ้าลั่น และมะม่วงเขียวเสวย
เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

จุดเด่น คือ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวและนักเรียนนักศึกษา กลุ่มเกษตรกรเป็นการเรียนรู้ในการสร้างอาชีพและรายได้

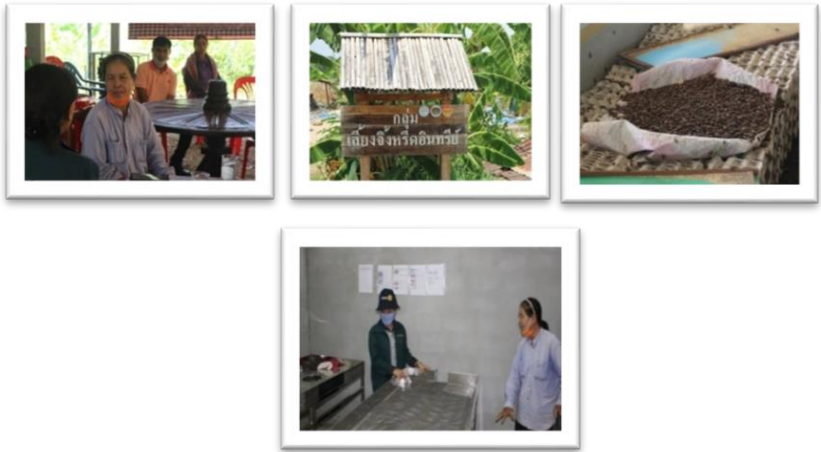

49
ภาพที่ 27 วิสาหกิจชุมชน กลุ่มมะม่วงแปลงใหญ่

1.18 ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์บ้านเพ็กเพ็ญ (ชุมชนท่องเที่ยว OTOP วิถี)

ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ 134 หมู่ที่ 5 บ้านเพ็กเพ็ญ ตำบลหนองหว้า อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู นางเดือนฉาย ทูลแก้ว ครูโรงเรียนเอกชนเกษียณอายุ 60 ปี กลับมาดำเนินชีวิตในบ้านเกิดจนประสบความสำเร็จและจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร และเป็นแหล่งเลี้ยงและจำหน่ายจิ้งหรีดอินทรีย์ **จุดเด่น** คือมีจุดเรียนรู้จากภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้านที่คงอยู่และสืบทอดความรู้ให้กับคนรุ่นหลัง

ภาพที่ 28 ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรบ้านเพ็กเพ็ญ (ชุมชนท่องเที่ยว 50 ปี วิถี)

1.19 กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์บ้านโนนขมิ้น

เริ่มผลิตและรวมกลุ่มปลูกข้าวอินทรีย์ ปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนสมาชิก 27 คน เงินทุนของกลุ่ม 300,000 บาท มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุน กรมพัฒนาที่ดิน (เข้ามาช่วยเรื่องทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ) สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวลำภู สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดหนองบัวลำภู (สอนปลูกข้าวอินทรีย์) พื้นที่เพาะปลูก 22 ไร่ ปลูกข้าว 15 ไร่ เลี้ยงสัตว์ และอื่นๆ 7 ไร่

สิ่งที่ขาด ยังไม่ได้รับมาตรฐาน ยังไม่มีการแปรรูป ปลูกเอง
กินเอง มีผักในโรงเรือน ยังไม่มีความรู้ทางการตลาด ไม่มีเครือข่าย
ไม่มีการประชาสัมพันธ์ และไม่มีโรงสีเป็นของกลุ่ม

ภาพที่ 29 กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์บ้านโนนขมิ้น

2. เส้นทางท่องเที่ยวและทำการประเมินและวิเคราะห์ในเขต
พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภูแหล่งท่องเที่ยวประเภทเชิง
วัฒนธรรม มีจำนวน 19 แห่ง | 51

2.1 ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ตั้งอยู่ในบริเวณสวนสาธารณะสมเด็จพระนเรศวร
มหาราช ใจกลางเมืองหนองบัวลำภู ริมหนองบัว พระบาทสมเด็จพระบรม
ชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9
ทรงมีพระราชดำรัสให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานรำลึกเมื่อปี พ.ศ.
2117 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ยกทัพมาที่หนองบัวซึ่งเป็นเมืองหน้า
ด่านทางใต้ของเวียงจันทน์ ทรงพระประชวร และได้ยกทัพกลับ ภายใน

ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชมีรูปปั้นสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงประทับยืนพระหัตถ์ซ้ายถือพระแสงดาบอยู่ในศาลาไม้ทรงไทย และในระหว่างวันที่ 18 - 27 มกราคมของทุกปีจังหวัดหนองบัวลำภู จะจัดงานพิธีบวงสรวงศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช” และมีพิธีถวายสักการะบวงสรวงดวงพระวิญญาณของพระองค์ โดยจะมีประชาชนมาร่วมรำบวงสรวงถวายเป็นราชสักการะเป็นจำนวนมาก

ภาพที่ 30 ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

2.2 วัดถ้ำกลองเพล

ภาพที่ 31 วัดถ้ำกลองเพล

วัดถ้ำกลองเพล เป็นวัดที่มีชื่อเสียงของจังหวัดหนองบัวลำภู ภายในวัดมีถ้ำซึ่งมีกลองโบราณสองหน้า มีพระพุทธรูปปางลีลาจำหลักใน ก้อนหิน และสวนหินสวยงามที่มีรูปร่างแปลกตา วัดแห่งนี้เคยเป็นสถานที่ วิปัสสนากรรมฐานของพระอาจารย์หลวงปู่ขาว อนาลโย พระวิปัสสนา สายพระอาจารย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ซึ่งปัจจุบันได้สร้างพิพิธภัณฑ์ รวบรวมเครื่องอัฐบริขาร และรูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่ขาว อนาลโย ไว้ เป็นที่ระลึกและสักการบูชาของศาสนิกชนทั่วไป ภายในบริเวณถ้ำมี

พระพุทธรูปขนาดใหญ่ และพระสังกัจจายน์องค์ใหญ่ประดิษฐานอยู่บริเวณด้านหน้า ในบริเวณวัดมี 53 เศษที่รื้อขึ้นและเจียบสงบ มีความเป็นธรรมชาติและมีต้นไม้หลายสายพันธุ์ จำนวนมาก

จุดเด่น คือ มีเจดีย์บรรจุอัฐิของหลวงปู่ขาว อนาลโย เป็นสถานที่ด้านวัฒนธรรม ที่พุทธศาสนิกชนไปสักการบูชาและเป็นสถานที่เรียนรู้ด้านวัฒนธรรมเหมาะสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สนใจด้านพระพุทธศาสนา หลวงปู่ขาว อนาลโย เป็นที่เคารพนับถือของชาวจังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดใกล้เคียง

2.3 พระบางคูวัดมหาชัย

วัดมหาชัย เดิมชื่อ วัดมหาธาตุไตรภุมิ สันนิษฐานว่า มหาธาตุ ซึ่งปัจจุบันเหลือแต่กองดินขนาดใหญ่ อยู่เยื้องกับอุโบสถของวัด เป็นที่บรรจุอัฐิธาตุของเจ้าปางคำ คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสาร และจดหมายเหตุ, วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาจังหวัดหนองบัวลำภูและในวัดมหาชัย ยังมีพระพุทธรูปพระมหาชัยมงคล หรือหลวงพ่อพระเจ้าปางคำ จารึกอักษรธรรมอีสานที่ฐานพระพุทธรูปสรุปสรุปเนื้อความได้ว่า พระพุทธรูปองค์นี้ สร้างขึ้นเมื่อวันอังคาร ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 1 หรือเดือนอ้าย ในปี จ.ศ. 1031 ตรงกับปี พ.ศ. 2212 ปีกะกา ฉศก ซึ่งเป็นช่วงรัชสมัยพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช (พ.ศ. 2181 - 2238) ของราชอาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ ซึ่งเป็น ยุคทองของพระพุทธศาสนายุคหนึ่งในราชอาณาจักรล้านช้าง (ธีระวัฒน์ แสนคำ, 2560 : 7-8)

54
ภาพที่ 3๔ พระอุโบสถวัดมหาชัย

ในปี พ.ศ. 2551 คุณตาเพชร วิชชุตากร มาตุภูมิเป็นชาวหนองบัวลำภู (ชาวหนองบัวลำภูทุกคนชาวไทยอีสานล้วนถือเป็นลูกหลานปู่ปางคำ รวมถึงลูกหลานในภูมิภาคอารยธรรมลุ่มน้ำโขง) ได้มอบถวายพระพุทธรูปมหาชัยมงคล หรือพระเจ้าปางคำ ซึ่งเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษถวายให้กับวัดมหาชัย เพื่อที่จะได้ระลึกถึงคุณงามความดีผลงานของท่านเรื่องภาษาศาสตร์ อักษรไทยอีสานโบราณ วรรณกรรมไทยอีสานทั้งหมดฮีต - ดอนเมือง (ฮีต 12 คอง 14) กฎหมายโบราณเมืองหนองบัวลำภู กฎหมายโบราณไทยอีสาน ที่ฝากไว้เป็นมรดกไว้ให้ลูกหลานมีความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ รู้รากเหง้าของตน ก่อนหน้านี้คุณตาเพชรท่านได้บริจาคที่ดินมรดกจากบิดามารดาของท่านให้กับวัดมหาชัยส่วนที่เป็นผืนดินด้านหลังวัดมหาชัยปัจจุบัน ท่านยังร่วมกับคณะจากกรุงเทพฯ นำกรณีสมาคมค้ำคูณทอดถวาย เพื่อสมทบทุนสร้างหอพระบางวัดมหาชัย คุณตา

เพชร พร้อมคณะยังได้หล่อพระบางจำลอง 2 องค์ (ขนาดเท่าองค์จริง)
มอบถวายให้กับวัดมหาชัย

ซึ่งองค์พระบางคู่จำลองประดิษฐานที่หอพระบางในวันที่
ช่างมาถอดหล่อพิมพ์พระบางคู่จากองค์จริงผู้หมวดรัช ได้มาช่วยดูแล
ความเรียบร้อยเนื่องจากทางเจ้า 55 พระครูสุทัศนวีรธรรม) ห่วงมาก
กลับหายหรือถูกสับเปลี่ยน เนื่องจากเป็นพระพุทธรูปโบราณ

มีเอกสารอ้างอิงที่พบในยุคเจ้าปางคำ คือ จารึกวัดนันทวา
ราม (วัดพระธาตุเมืองพิณ) พ.ศ.2195 พระญาอะรินสามหมื่นสร้างวิหาร
หลังนี้ชื่อว่า นันทอาราม สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
ที่ 7 ขอนแก่น นอกจากนี้ยังมีกฎหมายโบราณเมืองหนองบัวลำภู
กฎหมายหนองบัวลำภูต้นฉบับจากวัดบ้านเหล่าหมี บ้านเหล่าหมี ตำบล
เหล่าหมี อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร กฎหมายหนองบัวลำภู ฉบับ
นายบาน โปธิไทรอรรด นันทจักร กฎหมายอีสานฉบับต่างๆ รูปแบบ
และพัฒนาเอกสารเผยแพร่ ลำดับที่ 5 และ 7 ศูนย์วัฒนธรรมอีสาน

โรงเรียนอำนาจเจริญ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2260 นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน ตั้งอยู่บริเวณจังหวัดหนองบัวลำภู ปัจจุบันถูกสถาปนาขึ้น โดยเจ้านายเชื้อสายเชียงรุ่ง จากอาณาจักรหอคำ เชียงรุ่ง (ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Mainland) โดยใช้แผนที่ (ไม่อิงประวัติศาสตร์กระแสหลัก (ชาตินิยม) Destiny of B Destiny) พระธาตุไตรภูมิองค์เก่า ปัจจุบันเหลือแต่กองดินขนาดใหญ่ ส่วนฐานเป็นที่บรรจุอัฐิของเจ้าปางคำ เจ้าเมืองหนองบัวลำภูในอดีตหรือ เจ้าเมืองจำปานครกาบแก้วบัวบาน ส่วนยอดเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ตั้งอยู่ที่วัดมหาชัย ตำบลลำภู อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประเทศไทย

2.4 วัดศรีคุณเมือง

วัดศรีคุณเมือง ตั้งอยู่ที่บ้านเหนือ หมู่ 5 ตำบลลำภู อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู สร้างเมื่อ พ.ศ. 2310 เดิมเป็นวัดโบราณ มีซากอุโบสถเก่าแก่ มีโบสถ์เป็นปูชนียวัตถุที่สำคัญ มีพระพุทธรูปอยู่ในสกุลเรียกว่า หลวงพ่อพระไชยเชษฐามือบ่อน้ำเก่าแก่เป็นบ่อน้ำ

ศักดิ์สิทธิ์ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ได้นำน้ำไป
ประกอบพิธีเสกน้ำพระพุทธมนต์ศักดิ์สิทธิ์ ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2555 และใช้
ประกอบพิธีราชาภิเษก รัชกาลที่ 10 ในพระราชพิธีและพิธีสำคัญๆ จะ
นำน้ำจากบ่อแห่งนี้ไปใช้ ตัวบ่อสร้างด้วยอิฐเผาตลอดปากบ่อจนถึงก้นบ่อ
เป็นบ่อน้ำก่อด้วยอิฐขนาดเดียวกับกำแพงเมืองหนองบัวลำภู

57

ภาพที่ 33 วัดศรีคุณเมือง

2.5 ชุมชนห้วยเตือ OTOP นวัตวิถี

บ้านห้วยเตือ ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ห่างจากตัวเมืองหนองบัวลำภู 12 กิโลเมตร นายประเวศ ล้อมจันทร์ ผู้ใหญ่บ้าน เล่าว่า บ้านห้วยเตือ มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานมีการตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2485 โดยชาวจังหวัดนครราชสีมา ที่เดินทางมาพบกับพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีภูเขาล้อมรอบมีลำธารไหลผ่าน ริมฝั่งลำธารมีต้นมะเดื่อเกิดขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึงตั้งชื่อว่า “บ้านห้วยเตือ” จนถึงปัจจุบัน

จุดเด่นคือ บ้านห้วยเตือเป็นหนึ่งในเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี ของจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจากพัฒนาชุมชนจังหวัดหนองบัวลำภู

ภาพที่ 34 ชุมชนที่ ๒๒๒๒๒ OTOPTP นวัตกรรม

2.6 พืชภัณฑ์หอยหิน 150 ล้านปี

พืชภัณฑ์หอยหิน 150 ล้านปี ไดโนเสาร์โนนทัน และสวนอุทยานไดโนเสาร์กลางแจ้ง จังหวัดหนองบัวลำภู จัดแสดงเกี่ยวกับซากฟอสซิลหอยอายุราว 140 - 150 ล้านปี ซึ่งค้นพบจำนวนมากบริเวณหน้าผาสองชั้น 50 เมตร มีสภาพที่สมบูรณ์และยังค้นพบซากกระดูกจระเข้โบราณ เศษหิน จาไมก้า และแร่ธาตุบางชนิดอีกด้วย อาคารแสดงนิทรรศการกระดูกไดโนเสาร์ที่ขุดพบบนชั้นหินเหนือชั้นที่พบซากหอยหิน 2 เมตร เป็นกระดูกขาหน้าส่วนบนทั้งซ้ายขวา ขาหลังส่วนล่างกระดูกสะบัก กระดูกนิ้ว กระดูกซี่โครง ฯลฯ จังหวัดหนองบัวลำภู ได้นำหุ่นยนต์ไดโนเสาร์ฯ หนึ่งในตระกูลที-เร็กซ์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี ในภาพยนตร์เรื่องจูราสสิคปาร์ค ขนาดเท่าตัวจริง ยาวกว่า 7 เมตร สูง 4 เมตร น้ำหนักถึง 1.7 ตัน ราคากว่า 4 ล้านบาท ซึ่งหุ่นยนต์ตัวนี้ถูกตั้งโปรแกรมให้สามารถเคลื่อนไหวได้และถือว่าเป็นตัวแรกในประเทศไทยที่หุ่นยนต์ไดโนเสาร์สามารถเคลื่อนไหวได้หลายจุด "ไดโนเสาร์สยามโมซอร์ส" ตั้งอยู่ที่พืชภัณฑ์หอยหิน 150 ล้านปี ที่บ้านห้วยเตือ ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ติดกับถนนสายอุดร-เลย (ถนนหมายเลข 210) ห่างจากตัวเมืองหนองบัวลำภู ประมาณ 10 กิโลเมตร อยู่ใกล้กับวัดถ้ำกลองเพล และพืชภัณฑ์หอยหินขี้ผึ้งหลวงปู่ขาว อนาลโย การค้นพบหอยหินโบราณ ในปีพ.ศ. 2539 ชาวบ้านเข้าป่าหาเก็บของป่าบริเวณบ้านห้วยเตือ

ซึ่งเดิมเป็นแหล่งระเบิดหินของโรงโม่เก่าสภาพเป็นหน้าผา สูงประมาณ 15 เมตร ระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเล 280 เมตร ห่างจากหมู่บ้าน 1.5 กิโลเมตรค้นพบหินที่มีลักษณะคล้ายหอย มีลักษณะสวยงามและแปลกตาจำนวนมาก จึงเก็บไปวางขายตามกิโกรัมละ 2 บาท และมีผู้สนใจซื้อเป็นจำนวนมาก ทำให้ราคาสูงขึ้นเป็นกิโกรัมละ 12 บาท จนเป็นสิ่งล่อใจให้ชาวบ้านเข้าป่ามาขุดหอยขายเป็นจำนวนมาก จังหวัดหนองบัวลำภู จึงได้จัดส่งนักธรณีวิทยามาตรวจสอบและสั่งห้ามไปขุดหอยหินมาขายอีก สวนอุทยานไดโนเสาร์กลางแจ้ง (Dino Park) บนพื้นที่ 5 ไร่ ท่ามกลางบรรยากาศร่มรื่นด้วยแมกไม้และเทือกเขาและโชดหินภายในประกอบด้วย น้ำตกเทียม หุ่นยนต์ไดโนเสาร์เคลื่อนไหวได้ 10 ตัว พร้อมไข่ไดโนเสาร์ จำนวน 36 ฟอง และรถรางนำเที่ยว ภายในสวนอุทยานภายใต้งบประมาณกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอน 1 จำนวน 39,200,000 บาท นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ห่างจากตัวเมืองหนองบัวลำภู เพียง 10 กม. และห่างจากจังหวัดอุดรธานี 35 กม. เท่านั้น โดยสวนอุทยานไดโนเสาร์กลางแจ้ง (Dino Park) ตั้งอยู่ภายในพิพิธภัณฑสถานหอยหิน 150 ล้านปี ที่ทำการขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน ซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด คือ วัดถ้ำกลองเพล พิพิธภัณฑสถานหลวงปู่ขาว ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และประวัติศาสตร์ภูหินลาดช่อฟ้า สถูปภูซาง หมู่บ้านหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา และตลาดประชารัฐลานค้าชุมชนห้วยเตือ จังหวัดหนองบัวลำภู พร้อมแล้วกับการเปิดเมืองหนองบัวลำภู สู่มืองน่าอยู่ น่าเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยว

เดือน	จำนวน นักท่องเที่ยว พ.ศ. 2562 (ก่อนมีไดโนปาร์ค)	จำนวน นักท่องเที่ยว พ.ศ. 2563 (หลังมีไดโนปาร์ค)	ผลต่าง รายได้
สิงหาคม	6,674	31,143	+24,469
กันยายน	5,673	57,953	+52,280
ตุลาคม	8,320	27,786	+19,466
พฤศจิกายน	2,850	28,603	+25,753
ธันวาคม	7,749	26,530	+18,781
จำนวนนักท่องเที่ยวได้เพิ่มหลังมีไดโนปาร์ค			

จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นหลังมีไดโนปาร์คเฉลี่ยเดือนละ
28,149.8

อัตราค่าเข้าชม

- ความสูงน้อยกว่า 80 ซม. ฟรี
- เด็ก (ความสูง 80 - 130 ซม.) 10 บาท
- ผู้ใหญ่ (ความสูงมากกว่า 130 ซม.) 20 บาท
- นักเรียน/นักศึกษา 10 บาท
- ชาวต่างชาติ 50 บาท
- พระสงฆ์.คนพิการ.คนชรา ฟรี
- คณะ 50 คนขึ้นไป (เด็ก 8 บาท ผู้ใหญ่ 16 บาท)

วันทำการ : วันอังคาร – อาทิตย์ (หยุดทุกวันจันทร์ ยกเว้น

วันหยุดนักขัตฤกษ์) 61

เวลาทำการ : 08.30 – 16.30 น.

2.7 สถูปภูซาง

ตั้งอยู่บริเวณวัดอุทุมพรพิชัย ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง
จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นที่ตั้งของ“สถูปภูซาง”ที่สร้างไว้เพื่อรำลึกถึง
สหายและญาติผู้เสียชีวิตจากการต่อสู้ในช่วงสงครามคอมมิวนิสต์ จุดเด่น
คือ มีนักเล่าเรื่องที่เป็นสหาย เล่าเรื่องราวในอดีตของกลุ่มสหายและ
ประชาชนบ้านห้วยเตือที่เป็นส่วนหนึ่งในการเคลื่อนไหวในอดีต

2.8 รอยพระพุทธรบาท ณ กลางดง จังหวัดหนองบัวลำภู

รอยพระพุทธรบาทอยู่ท่ามกลางป่าเขาเช่นเดียวกับรอยพระพุทธรบาท ณ กลางดงซึ่งมีสภาพเดิมไม่มีการตกแต่งแต่อย่างใด ยังรักษา รอยพระพุทธรบาทให้เห็นเป็นธรรมชาติ

2.9 กลุ่มงานหัตถิษฐ์ การปั้นพญานาค

กลุ่มงานหัตถิษฐ์ปั้นพญานาคของคุณชัยศรี สาริมุข ประกวอด
ได้ที่ 1 ของประเทศมา 3 ปีซ้อน ได้รู้วิธีการปั้นพญานาคซึ่งคุณชัยศรี
บอกว่า แต่ละครั้งที่จะเริ่มปั้นจะฝันเห็นพญานาค และจำภาพที่อยู่ในฝัน
นำมาปั้นเป็นพญานาคแบบต่างๆ และต้องถือศีล 5 อย่างเคร่งครัด

2.10 ศาลหลักเมืองพระวอพระตา

ประวัติพระวอพระตาสัณยานั้นพระตา มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าหมู่บ้านที่บ้านหินโงม และกาลต่อมาได้เลื่อนชั้นเป็น “ตาแสง” เป็นการช่วยเหลือราชการภายนอกให้แก่ “พระเจ้าศิริบุญสาร” กษัตริย์ครองนครเวียงจันทน์ ซึ่งตรงกับปี จ.ศ. 1121 และตรงกับปี พ.ศ. 2302

พระเจ้าศิริบุญสาร เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าอูนวงศ์ไทธิราช ซึ่งสวรรคตไปแล้วในกาลต่อมาพระเจ้าศิริบุญสารจึงได้ขึ้นครองราชย์สืบต่อมา พระตาเป็นผู้ที่ไว้วางพระทัยของพระเจ้าศิริบุญสารพระองค์ได้มอบหมายให้พระตาทำหน้าที่ปกครองภายนอกเมืองหลวง คือบ้านหินโงมที่พระตาอาศัยอยู่ ซึ่งปัจจุบันนี้อยู่ในเขตจังหวัดหนองคาย ระยะทางห่างจากตัวจังหวัดออกไปทางด้านทิศตะวันออกไปทางด้านทิศตะวันออกประมาณ 12 กิโลเมตร (บำเพ็ญ ฦ อุบล, 2539: 44-45)

ตามประวัติพระตามีบุตรทั้งหมด 7 คน คือ เป็นชาย 3 คน เป็นหญิง 4 คน ซึ่งแต่ละคนมีรูปร่างลักษณะสวยงามกันทุกคน และเป็นที่ภาคภูมิใจและหวงแหนของพ่อแม่ โดยเฉพาะบุตรชายแรกของพระตานั้น พระเจ้าอูนวงศ์ไทธิราชได้ทรงพระราชทานชื่อให้อันเป็นนามพระราชทานว่า “วอ” หรือ “พระวอ” เมื่อเจริญวัยขึ้นตามประวัติกล่าวว่า พระวอเป็นบุคคลที่มีลักษณะพิเศษคือ มีความสามารถมากกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป อาทิ ด้านกำลัง ด้านเพลงดาบ ด้านเวทย์มนต์คาถาอีกทั้ง

ยังเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่เสมอ 65 บิดาจึงให้เป็นผู้ช่วยในการปกครอง บ้านเมืองจนเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป

ต่อมาบุตรสาวผู้เป็นบุตรคนโตของพระदानัน เต็บโตเป็นสาวสวยจนเป็นที่เลื่องลือไปทั่วทุกทิศทางว่ามีรูปลักษณ์สวยงาม กิริยาวาจา เรียบร้อย ในที่สุดข้านี้ก็เข้าสู่ราชสำนักของเจ้าผู้เป็นใหญ่ในนครเวียงจันทน์ในขณะนั้น และฝ่ายเจ้าเหนือหัวผู้ครองนครเวียงจันทน์ได้ทรงทราบ ดั่งนั้น จึงได้มอบหมายให้อำมาตย์คนสนิทไปทูลพร้อมทั้งราชสาส์นจากราชสำนักของพระองค์ไปยังพระตา เพื่อแจ้งพระประสงค์ของพระองค์ให้พระตาทราบว่าอยากจะได้บุตรสาวคนโตของพระตาเข้าไปในราชสำนักเพื่อเป็นพระสนมนางในโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ฝ่ายพระตาเมื่อได้รับพระราชสาส์นและทราบพระประสงค์ของพระเจ้าเหนือหัวแล้ว จึงเกิดความไม่พอใจและคิดว่าในสมัยที่สมเด็จพระราชบิดาปกครองอยู่นั้น ไม่มีพระประสงค์เช่นนี้ พระตาเกิดความไม่พอใจในพระประสงค์ของพระเจ้าเหนือหัว ในที่สุดก็เรียกพระวอ ท้าวคำผง ท้าวทิดพรหม ซึ่งเป็นบุตรชายและญาติพี่น้องมาร่วมปรึกษากัน การปรึกษากันในครั้งนี้ไม่มีผู้ใดที่จะเห็นด้วยตามพระประสงค์ของเจ้าเหนือหัวผู้ครองเวียงจันทน์ และต่างก็มีความคิดเห็นตรงกันว่าเจ้าเหนือหัวทำเช่นนี้เป็นการรังแกคนที่อ่อนแอกว่าอย่างเห็นได้ชัด ถ้าหากพระตาจะคิดต่อสู้ก็ไม่มีทางที่จะสู้ฝ่ายราชสำนักของพระเจ้าเหนือหัวได้ เพราะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วทุกอย่งนั้น เป็นรอง ทางออกที่ดีที่สุดก็คือการอพยพครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง สมัครพรรคพวกที่เคารพนับถือทั้งหลายไปตั้งหลักฐานบ้านเมือง สร้างที่ทำมาหากินใหม่ เมื่อตกลงกันเป็นที่เรียบร้อยแล้วก็เตรียมการนำช้าง ม้า

วัว ควาย หมู หมา เป็ด ไก่ ฯลฯ และเสปียงอาหารต่างๆ พร้อมศาสตราวุธ
ทุกชนิดอย่างพร้อมสรรพ ทำก 66 โยกย้ายเพื่อมาตั้งถิ่นฐานบ้านเมือง
ขึ้นใหม่ให้ไกลจากทางราชสำนักของนครเวียงจันทน์

พอถึงเดือน 3 ขึ้น 5 ค่ำ วันอังคาร หรือเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.
2302 หรือ จ.ศ. 1121 ในตอนเช้า เมื่อได้ฤกษ์ยามดีแล้วก็ได้ลั่นฆ้องเป็น
สัญญาณ 3 ครั้ง ก่อนที่จะออกเดินทาง จำนวนผู้ที่อพยพติดตาม พระวอ-
พระตา ในคราวนั้นทั้งญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง สมครพรรคพวกที่เคารพนับถือ
รวมจำนวนทั้งหมดประมาณ 3 หมื่นเศษ โดยจัดออกเป็น 3 กอง กอง
กำลังส่วนฝ่ายขวาทำหน้าที่ทางด้านการทหาร 2 พันเศษ โดยมีหลวงราช
โกชนัยเป็นหัวหน้า ท้าวพรหมรองหัวหน้ากองกำลังควบคุมฝ่ายซ้าย มี
ท้าวนาม ท้าวมหา ท้าวเชียง ส่วนกองทัพที่อยู่กลางนั้นได้แก่ พระตาท้าว
คำผง ควบคุมเสปียงอาหารพร้อมทั้งเครื่องใช้ต่างๆ ของครอบครัวทุกคน
ที่อพยพติดตาม ส่วนกองกำลังพิเศษที่เป็นกองกำลังระวางอยู่ทางหลังมี
พระวอเป็นหัวหน้าที่คอยระวางทางฝ่ายเวียงจันทน์ที่จะติดตามมา กำลัง
พลของหลวงราชโกชนัยรวมกับจำนวนทั้งหมดที่อยู่ในกองนี้จำนวน
ประมาณ 1 หมื่น และที่อยู่กับกองพระตานั้นมีจำนวนทั้งหมดประมาณ
1 หมื่น ซึ่งเป็นกองขบวนอยู่ตรงกลางในการอพยพโยกย้ายในคราวนั้น

กองทัพกำลังพิเศษของพระวอเป็นกองทัพที่มีจำนวนทหาร
มากกว่ากองทัพอื่นๆ มีกำลังจำนวนทั้งหมดประมาณ 5 พันคน อีกส่วน
หนึ่งเป็นของท้าวพรหมผู้เป็นน้อง มีกำลังจำนวนทั้งหมดประมาณ 3,000
คน โดยแอบซุ่มอยู่ตามป่าในที่ต่างๆ เพื่อคอยสังเกตความเคลื่อนไหวทาง

ฝ่ายของนครเวียงจันทน์ที่จะส่งทหารติดตามมาเพื่อความไม่ประมาท จึงได้จัดกองกำลังคนขึ้นเป็นกรณีพิเศษในการเดินทาง

ส่วนอีกกองทัพหนึ่งเป็นกองทัพลาดตระเวน ซึ่งมีทำวสุนเป็นหัวหน้า มีกำลังคนประมาณ 2,000 คน ออกลาดตระเวนทั้งใกล้และไกล โดยมีการจัดกำลังคนส่วนหนึ่งเดินล่วงหน้าไปจนกว่าผู้คนในกองทัพจะฟังเสียงสัญญาณโดยสัญญาณนี้ 67 มิ่งเมือง” เป็นสัญญาณบอกเหตุ ถ้าหากว่าไม่ได้ยินเสียงฆ้องภายในเวลาที่กำหนดให้เดินทางตามไปได้

การเดินทางอพยพของพระวอพระตาไม่มีเหตุการณ์ร้ายใดๆ เกิดขึ้น การเดินทางจึงเต็มไปด้วยความสะดวกสบาย เกิดความสงบเรียบร้อยในการเดินทาง หนุ่มๆ สาวๆ ก็พลอยมีความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินไม่มีความโศกเศร้าที่จะคิดถึงบ้านเดิม พร้อมทั้งเพลิดเพลินไปตามความอุดมสมบูรณ์ของพฤษชาตินานาชนิดที่กำลังผลิดอกในฤดูกาลของต้นเดือน 3 ข้างขึ้นส่งกลิ่นหอมเป็นธรรมชาติตลอดทาง

การอพยพโยกย้ายของพระวอพระตาใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 เดือนจึงถึงเป้าหมายในเขตพื้นที่ของจังหวัดหนองบัวลำภูในปัจจุบัน เมื่อมาถึงแล้วทุกคนได้สำรวจพื้นที่ มีความเห็นตรงกันว่าเป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสมทุกด้านในการที่จะสร้างเป็นบ้านเมืองขึ้นใหม่

ต่อมาพระวอพระตาจึงแต่งตั้งให้บุคคลจำนวนหนึ่งออกไปสำรวจหาทำเลที่เหมาะสมในการที่จะก่อสร้างบ้านเมือง ตลอดทั้งสถานที่เพาะปลูกพืชสวนไร่นา และสำหรับผู้ที่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ต่อไปหลังจากที่ได้ออกสำรวจพื้นที่ต่างๆ แล้วเป็นที่พอใจของพระวอพระตา ท่านทั้งสอง

จึงบอกให้พากันรีบทำที่พักอาศัยเป็นการด่วนเพราะใกล้จะถึงฤดูกาลที่จะทำไร่ทำนาแล้ว

พระวอพระตา ได้อาพินที่หนองบัวลำภูเป็นสถานที่ตั้งบ้านเมือง เพราะมีความเหมาะสมในการทำมาหากินยิ่งนัก และต่อไปในอนาคตจำนวนผู้คนก็มากขึ้นเรื่อยๆ ภายภาคหน้าที่ทำกินอาจจะไม่เพียงพอจึงได้เรียกประชุมเพื่อหาแนวทางขยายอาณาเขตที่ทำกิน โดยได้แบ่งกำลังออกสำรวจพื้นที่ต่างๆ เป็น 3 กลุ่ม และถ้าหากว่ามีเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้นด้วยประการใดๆ หรือมีข้าศึกที่จะเข้าโจมตีทำอันตรายแก่ชาวบ้านและบ้านเมืองผู้คนของเราก็ให้ใช้ม้าเร็วมาส่งข่าวโดยด่วน เพื่อที่จะได้ไปช่วยเหลือกันให้ทันการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อตกลงกันเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงได้มอบให้ผู้มีความชำนาญทางป่าหรือพรานป่าไปแสวงหาทำเลที่ทำมาหากินและตั้งเป็นบ้านโดยเฉพา 68 แห่งเหมาะแก่การทำนา ทำสวน เป็นการศึกษาโดยจะแบ่งกันออกเป็น 2 สาย คือ

สายที่ 1 มุ่งหน้าเดินลงไปทางทิศใต้ จึงได้ไปพบกับสถานที่ที่เหมาะสม ทั้งสถานที่ที่เป็นบ้านเป็นเมือง และพื้นที่ที่จะทำเป็นที่ทำกินอันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ด้าน โดยเฉพาะสถานที่ที่จะตั้งเป็นบ้านเป็นเมืองนั้น เป็นสภาพพื้นที่ที่จะให้ความปลอดภัยในการที่จะหลบหลีกเมื่อมีเหตุร้ายหรือมีศัตรูเข้าทำศึกสถานที่ดังกล่าวนี้ก็คือพื้นที่ของ “อำเภอกุเวียง” จังหวัดขอนแก่น ในปัจจุบัน

ส่วนอีกสายที่ 2 ซึ่งนำโดยผู้ชำนาญป่าได้ออกเดินทางไปทิศตะวันออกเฉียงเหนือก็ได้ไปพบสถานที่อันอุดมสมบูรณ์และเหมาะสมกว่าที่จะตั้งบ้านเมือง สถานที่นั้นคือ “บ้านผ้าขาวพันนา” หรือพื้นที่ของ

จังหวัดกาฬสินธุ์ปัจจุบันนี้ ทั้งสองสายที่โตพากันออกแสวงหาพื้นที่ทำมาหากินและที่จะตั้งเป็นบ้านเป็นเมืองขึ้นใหม่ เมื่อได้พบสถานที่เป็นที่พอใจ ทั้งสองแห่งแล้วก็ได้เดินทางกลับมายังค่ายเดิมที่หนองบัวลำภูและรายงานพระวอพระตาทราบ เมื่อพระวอพระตาทราบแล้วจึงมอบให้หลวงราชโกษนัยพร้อมครอบครัวญาติพี่น้อง สมัครพรรคพวกจำนวนหนึ่งให้ไปตั้งหลักปักฐานที่บ้านผ้าขาวพันนาโดยกำชับว่าให้พากันรีบเร่งทำทุกอย่าง โดยเฉพาะเรื่องเสปียงอาหารนั้นถือว่าเป็นเรื่องสำคัญอันดับหนึ่ง

ส่วนท้าวนามกับครอบครัวญาติพี่น้อง สมัครพรรคพวกมอบให้ไปตั้งหลักฐานบ้านเมืองที่เขตอำเภอกุเวียง พระวอพระตาท่านทั้งสองได้กำชับให้รีบเร่งในเรื่องที่อยู่อาศัย 69 รังมือในการผลิตเสปียงอาหารจัดเตรียมไว้พร้อมเพื่อกาลข้างหน้าเหมือนกัน

เมื่อเป็นที่เข้าใจกันดีทุกฝ่ายแล้ว คณะของหลวงราชโกษนัยและคณะของท้าวนามหลังจากนั้นวันรุ่งขึ้นก็พากันออกเดินทาง โดยกลุ่มของหลวงราชโกษนัยไปบ้านผ้าขาวพันนา ท้าวนามไปกุเวียงตามที่ได้ไปเห็นมา ทั้งสองกลุ่มเมื่อเดินทางไปถึงที่แล้วก็พากันเร่งจัดสถานที่พักอาศัยเสร็จแล้วก็เร่งลงมือทำนาทำไร่ ส่วนทางฝ่ายพระวอพระตาก็รีบเร่งลงมือทำกิจกรรมทุกอย่างเช่นกันทั้งที่อยู่อาศัยและเสปียงอาหาร โดยเตรียมความพร้อมเพื่อว่าถ้าในภายภาคหน้ามีการบเกิดขึ้นจะได้มีกำลังและเสปียงอาหารเพียงพอ

เวลาผ่านไป 3 ปี พระวอพระตาได้สร้างหลักฐานบ้านเมืองขึ้นใหม่เกือบจะสมบูรณ์ทุกอย่างและได้ตั้งชื่อเมืองที่จะสร้างขึ้นใหม่ว่า “เมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน” โดยท่านทั้งสองตั้งใจว่าจะไม่อพยพ

โยกย้ายไปไหนอีก และที่สำคัญจะไม่ขึ้นอยู่ในความปกครองของ “นครเวียงจันทน์” และจะตั้งตนเป็นอิสระ

การเคลื่อนไหวทั้งหมดของพระวอพระตาอยู่ในสายตาของเจ้าผู้ครองนครหลวงเวียงจันทน์โดยตลอด รอเพียงเวลาที่เหมาะที่จะยกกองทัพมาตีเท่านั้น เพราะถ้าด่วนยกทัพไปตีเมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานในตอนนี้ พระองค์จะถูกกล่าวหาว่าสาเหตุที่ยกทัพมาตีก็เพราะว่าพระวอพระตาไม่ยอมยกบุตรสาวให้ จึงรอเวลาที่เหมาะสมคือเมื่อพระวอพระตาประกาศตนเป็นอิสระอย่างชัดเจน อีกทั้งสร้างเมืองขึ้นใหม่และตั้งตนเป็นอิสระไม่ขึ้นอยู่ในความปกครองของราชสำนักแห่งนครหลวงเวียงจันทน์ อันหมายความว่าเป็นการแข็งข้อนั่นเอง เมื่อพระองค์ทรงทราบ ดังนั้นเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์จึงได้มอบให้แสนเมืองเป็นทูตมาเจรจากับพระวอพระตาว่าที่สร้างบ้านเมืองขึ้นใหม่นี้จะอยู่ในความปกครองของทางราชสำนักหรือ 70 วัตถุประสงค์ตามธรรมเนียมของเมืองหน้าด่านของเมืองหลวงหรือไม่ ทางฝ่ายพระวอพระตาก็หายินยอมไม่

เมื่อการเจรจาออกมาเช่นนั้นทางฝ่ายทูตของเจ้าแห่งนครเวียงจันทน์ก็พากันเดินทางกลับด้วยความผิดหวัง พอกลับไปถึงแล้วก็รับเข้าเฝ้ากราบบังคับทูลเจ้าเหนือหัวให้ทรงทราบทุกประการ เมื่อเจ้าเหนือหัวได้ทรงทราบดังนั้นแล้วเกิดความไม่พอใจพระทัยเป็นอย่างมาก จึงได้มีพระบรมราชโองการให้เสนาอำมาตย์รับไปตามเมืองแสนเมืองจันทน์มาโดยด่วน แล้วก็มอบให้ทั้งสองนำกำลังทัพจำนวน 1 หมื่นนาย ออกเดินทางมายังเมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน อันเป็นเมืองสร้างขึ้น

ใหม่ของพระวอพระตาซึ่งตามประสงค์ของพระองค์นั้นให้จับพระวอพระตาฆ่าเสีย และที่เหลือนั้นให้เอากลับคืนยังถิ่นเดิมมิให้ยู่ต่อไปเป็นอันขาด

เมื่อเมืองแสนเมืองจันทน์ได้รับทราบพระประสงค์ของเจ้าเหนือหัวแล้วก็รู้สึกอึดอัดใจอยู่ไม่น้อย แต่ไม่สามารถปฏิเสธได้ก็จำใจเตรียมกำลังพลเพื่อรบพร้อมทั้งขุนศึกทั้งหลาย เมื่อพร้อมแล้วก็เดินทัพมาที่เมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานเพื่อทำศึกกับพระวอพระตาในการทำศึกครั้งนี้ยังเมืองใหม่ของพระวอพระตา ในการสู้รบครั้งนี้เป็นครั้งแรกปรากฏว่ากองทัพของนครเวียงจันทน์เป็นฝ่ายปราชัยกลับไป เนื่องจากฝ่ายนครเวียงจันทน์ไม่ชำนาญในภูมิประเทศ ฝ่ายพระวอพระตาจึงได้รับชัยชนะในเวลาอันไม่มากเท่าใดนัก หลังจากที่เจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ทราบว่าทัพของตนพ่ายแพ้ทัพ พระวอพระตาก็เพิ่มความพิโรธขึ้นเป็นอันมาก จึงรับสั่งให้เพิ่มจำนวนกำลังพลรบเป็นจำนวนมากขึ้นสองเท่า พอได้ฤกษ์แล้วก็พากันยกกองกำลังมาตี พระวอพระตาก็ในครั้งนี้สู้กันอยู่เป็นเวลานาน ในที่สุดกองทัพนครหลวงเวียงจันทน์ก็ได้รับความพ่ายแพ้กลับคืนไปอีกเป็นครั้งที่สองยิ่งพิโรธหนักขึ้นเป็นทวีคูณ ในครั้งนี้รับสั่งเพิ่มกำลังขึ้นอีกเป็นจำนวนมากกว่าเดิมหลายเท่า และให้ออกเดินทัพในเวลาที่ไม่ห่างกันนัก โดยหวังว่าจะไม่ให้ทางพระวอพระตาได้ตั้งตัวพร้อม พร้อมทั้งเสียดายอาหารให้ลดน้อยลงเรื่อยๆ การสู้รบกันครั้งที่สามนี้ในที่สุดทางฝ่ายพระตาก็เป็นฝ่ายปราชัยทางนครเวียงจันทน์ตามประวัติที่กล่าวว่าในครั้งนี้นี้พระวอพระตาสู้ศึกป้องกันบ้านเมือง ครอบครว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง สมัครพรรคพวกของท่านจนนาที่สุดท้าย ท่านได้เสียชีวิตในที่ต่อสู้กับศัตรูของท่านด้วยการหมดกำลังโดยที่ไม่ได้ถูกคมอาวุธใดๆ จากศัตรูของท่าน

แต่อย่างใดเลย กล่าวกันว่าได้ลงต่อสู้กันตั้งแต่เช้าจนเที่ยงซึ่งข้าวปลาอาหารใดก็ไม่ลงสู่ท้องของท่านแต่อย่างใดเลย ดังนั้นท่านจึงหมดกำลังลงไปด้วยความจำเป็นว่ากันอีกว่าลำพังคมอาวุธต่างๆ นั้นไม่ระคายผิวหนังของท่านไม่ว่าจะเป็นประเภทใดของอาวุธสมัยนั้น

ในการสู้รบระหว่างพระวอพระตากับทางฝ่ายเจ้าเหนือหัวแห่งนครเวียงจันทน์นั้นสู้รบกันอยู่ 3 ครั้ง รวมเป็นเวลา 3 ปี จึงยุติ โดยที่พระตาเสียชีวิตในสนามการต่อสู้กันเมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนั้น ฝ่ายพระวอจึงพากันอพยพครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง ทั้งสมัครพรรคพวกที่เหลือนั้นไปตั้งหลักแหล่งอยู่ที่บ้านดอนมดแดง (ปัจจุบันคือจังหวัดอุบลราชธานี) เมื่อกองทัพเวียงจันทน์ทราบข่าวพระวอกับพวกอพยพไปอยู่ที่บ้านดอนมดแดงเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์จึงได้สั่งให้พระยาสุโพนากำลังทัพขอ นครเวียงจันทน์ตามไปตีพระวอ ฝ่ายพระวอทรงทราบข่าวจากทหารว่าพระยาสุโพนกทัพมาตีจึงอพยพหนีไปอยู่ที่ตำบลเวียงดอนกอง ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี พระวอไม่มีทางเลือกจำเป็นต้องออกต่อสู้กับศัตรูทางเวียงจันทน์ พระวอสู้กับศัตรูตลอดทั้งวันโดยไม่ได้หยุดพัก สู้ตายพระวอก็อหมดกำลังลงและเสียชีวิตเหมือนกับพระตาคือ ไม่ปรากฏให้เห็นร่องรอยบาดแผลที่เกิดจากอาวุธบนร่างกายของท่านเลย

ตามธรรมเนียมประเพณีโบราณเกี่ยวกับการสร้างบ้านสร้างเมือง จะต้องทำพิธีอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้เป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง สิ่งที่สร้างนั้นก็คือ “การยกเสาหลักเมือง” ที่เป็นที่ตั้งสิ่งที่เป็นมิ่งขวัญสำหรับประชาชนของเมือง และเป็นที่ยึดถืออันเป็นที่พึ่งทางจิตใจว่าบ้านเมืองที่สร้างขึ้นมานั้นมีหลักฐานฝังไว้มั่นคงเป็นที่น่าเชื่อแน่นอน

การสร้างบ้านเมืองในสมัยโบราณมีสิ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องขวัญ กำลังใจและจิตใจของประชาชนของบ้านเมืองรวมอยู่ด้วย เพราะประชาชนเป็นส่วนสำคัญของบ้านเมืองไม่ว่าจะเป็นเมืองใด เชื่อชาติใดก็ตาม ถ้าประชาชนมีจิตใจที่มั่นคง เชื่อ 72 วรเชื่อควรเคารพที่อยู่ในเมืองแล้ว บ้านเมืองนั้นก็จะเป็นไปสู่อุบัติรุ่งเรืองต่อไป

ตามประวัติพิชัยสงครามหลักเมืองของชนชาติไทยคงจะทำมาตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีแล้ว แต่ไม่มีหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน แต่บางจังหวัดหรือหัวเมืองต่างๆ ก็นิยมสร้างหลักเมืองเช่นกัน ซึ่งแต่ละจังหวัดหรือแต่ละภาคก็ยังทำกันบ้าน เช่น หนองบัวลำภู ในอดีตตอนเป็นเมืองอยู่ก็เกิดปรากฏการณ์ขึ้นทำให้เกิดความเชื่อก่อนโดยที่ชาวบ้านไม่เคยเห็นมาก่อน ทำให้สิ่งที่เห็นนั้นกลายเป็นความเชื่อ ความศรัทธาของชาวจังหวัดหนองบัวลำภูที่มีต่อศาลหลักเมืองพระวอพระตามาจนถึงปัจจุบันนี้

จากปรากฏการณ์เรื่องที่เกิดขึ้นนั้น แม้จะพิสูจน์ไม่ได้เป็นรูปธรรมแต่ก็มีเค้าของความเป็นไปได้จนได้รับการยอมรับว่ามีทางเป็นไปได้ จึงพากันปฏิบัติตามสิ่งที่เกิดขึ้นในลักษณะปาฏิหาริย์ในครั้งนั้นของพระวอพระตาผู้เป็นหลักเมืองหนองบัวลำภูสืบมาจนถึงทุกวันนี้

ศาลหลักเมืองพระวอพระตาก่อนที่จะมาเป็นศาลหลักเมืองของทางราชการตามที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้ ตามความเป็นมาในสมัยก่อนมีลักษณะเป็นดอนปู่ตาหรือปู่ตา-อาฮักที่ชาวหนองบัวลำภูเรียกกันมาก่อน ซึ่งเป็นระยะเวลายาวนานมากและมีความสลับซับซ้อนอีกด้วยในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นตำนานเล่าขานกันมาโดยไม่มีการบันทึกลายลักษณ์อักษร แต่มีเหตุการณ์

เกิดขึ้นจริงก่อนที่พระวอพระตาจะมาเป็นหลักเมืองหนองบัวลำภูจากสภาพของดอนปู่ตาจนกลายเป็นหลักเมืองในปัจจุบันนี้ คิดว่าควรที่จะทำความเข้าใจในสภาพของดอนปู่ตา-อาฮักตามคติความเชื่อของชนชาวอีสานโดยทั่วไปเสียก่อน เพื่อที่จะเข้าใจความเป็นมาของศาลหลักเมืองพระวอพระตาจนกลายเป็น 73 ทางวัฒนธรรม ทางด้านพิธีกรรมความเชื่อของชาวหนองบัวลำภู

ศาลหลักเมืองพระวอพระตาในปัจจุบันตั้งอยู่ที่ชุมชนห้วยเชียงหมูที่ 3 ตำบลลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งศาลหลักเมืองตั้งอยู่ในสถานที่เดียวกันกับศาลหลักเมือง ซึ่งศาลเป็นสถานที่สิงสถิตของดวงวิญญาณของพระวอพระตาและดวงวิญญาณของพระวอพระตาซึ่งเป็นผู้สร้างเมืองหนองบัวลำภูและได้กลายเป็นมเหศักดิ์หลักเมืองนั้นถือว่าเป็นหลักให้ยึดเหนี่ยวให้เกิดความมั่นคง เป็นหลักไม้ที่ทำด้วยแก่นขามตั้งอยู่ตรงกลางของศาล แก่นขามนั้นมีความสูง 150 เซนติเมตร วัสดุเส้นรอบของแก่นขามที่เป็นหลักเมืองได้ 60 เซนติเมตร

ศาลหลักเมืองพระวอพระตาเป็นสถานที่แห่งหนึ่งที่ชาวหนองบัวลำภูให้ความเคารพนับถือจากการศึกษาของประวัติความเป็นมาของศาลหลักเมืองพระวอพระตาพบว่า แต่ก่อนนั้นศาลหลักเมืองพระวอพระตาสถานที่ดังกล่าวเป็นป่าทึบไม่มีใครเข้ามาอยู่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2340 ก็ได้เกิดเหตุการณ์ประหลาดที่ยังไม่เคยปรากฏการณ์ขึ้น ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นหลังจากพระตาเสียชีวิตไปแล้วใน พ.ศ. 2311 พระวอพระตาได้เสียชีวิตในสนามรบบนเชิงภูพานได้น้ำตกเหม่าได้ ซึ่งห่างจากตัวศาลหลักเมืองพระวอออกไปประมาณ 5 กิโลเมตร ส่วนพระวอหลังจาก

ทำศึกร่วมกันกับพระตาทำให้การสู้รบครั้งนั้นทัพของพระวอพระตาพ่ายแพ้บนเชิงเขาภูพานดังกล่าวมาแล้ว พระวอก็ได้หลบหนีเข้าศึกทัพของเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์อพยพครอบครัวมาตั้งถิ่นฐานใหม่ที่ดอนมดแดง ปัจจุบันเป็นจังหวัดอุบลราชธานี ในขณะที่อยู่ดอนมดแดงพระวอก็ได้ทำศึกอีกครั้งกับพระยาสุโผซึ่งเป็นแม่ทัพของเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ทัพของพระยาสุโผก็ตามมาจับตัวพระวอและฆ่าพระวอทิ้งเสียที่ตำบลเวียงดอนกอง ใน พ.ศ. 2319 ซึ่งตำบลเวียงดอนกองในปัจจุบันอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี (พระราชพงศาวดารหัวเมืองมณฑลอีสานของหม่อมราชวงศ์วิจิตร (ม.ร.ว. ปฐมคเนจร, 2536 : 11-12) ก่อนที่จะสร้างพระวอพระตาได้ มีมูลเหตุของการก่อสร้างขึ้นก่อนในปี 2340 โดยครั้งแรกที่ว่านั้นเกิดขึ้นประมาณ 200 ปีเศษ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (สัมภาษณ์คุณยายแพงศรี นุชิต ขณะนั้นอายุ 106 ปี ที่บ้านกลางบ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 4 ตำบลลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู, วันที่ 12 มกราคม 2546) คุณยายแพงศรีได้เล่าว่าเกิดเหตุการณ์ขึ้นกับยายหล้า ซึ่งปกติยายหล้าเป็นคนสุขภาพแข็งแรงอยู่มาวันหนึ่งขณะที่ยายหล้านั่งพักผ่อนตามปกติ อยู่ดีๆ ก็ร้องขึ้นเสียงดังโดยไม่เคยเป็นมาก่อน หลังจากนั้นยายหล้าก็ล้มลงหมดสติไปเลย สร้างความประหลาดใจแก่พ่อแม่ ญาติพี่น้องที่เห็นเหตุการณ์เป็นอย่างมาก) และไม่ทราบว่าจะรักษากันอย่างไรตลอดระยะเวลา 5 วัน 5 คืน อาการก็ยังไม่ดีขึ้น แต่ยังหายใจปกติ ผิวพรรณก็ยังเหมือนเดิมและยังคงความสงสัยแก่ญาติๆ ซึ่งสมัยนั้นก็มีการรักษาตามหลักสมุนไพร ไสยศาสตร์ หมอธรรม เวทมนตร์ คาถา น้ำมัน หักไม้ไผ่ยาม (หมอดู) หมอผี หมอสู่มอส์องเท่านั้น ตาม

ประวัติเล่าว่า ทำการรักษาเกือบทุกทางแต่ไม่เป็นผล เหลือเพียงการหัก
ไม้ไผ่ยามวิเศษเดียวจึงลงไปหาพ่อตุ๋นเสนาจทำพิธีหักไม้ไผ่ยามให้ว่าเกิดอะไร
ขึ้นกับคุณยายหล่ำ หลังจากทำพิธีเสร็จพ่อตุ๋นเสนาจบอกว่าเกิดจากดวง
วิญญาณพระตาต้องการเป็นหลักเมืองในลักษณะมหัศจรรย์ จึงบอกให้ทราบ
ตามวิธีของท่านโดยจะไม่ทำอันตรายใดๆ ถ้าหากปฏิบัติตามเงื่อนไขคือ
ต้องการให้ยายหล่ำเป็นตัวแทนของท่านตามเงื่อนไขที่ท่านต้องการ โดยมีเงื่อนไขดังนี้

1. ให้ยายหล่ำเป็นนางเทียมตั้งแต่นี้เป็นต้นไป และให้เรียกว่า
“ญาแม่พระตา” (ญาแม่ หมายถึง นางเทียมพระตา) ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นมา
2. ให้ทำหอขึ้นที่บริเวณดอนหอย บริเวณศาลพระวอพระตาใน
ปัจจุบัน
3. ให้พญาตีพีน้องที่นับถือพระวอพระตามาทำพิธีเลี้ยงเป็น
ประจำทุกปีในวันพุธแรกของ 75 ๖ ถ้าวันพุธแรกตรงกับวันพระให้
เลื่อนเป็นวันพุธถัดไปที่ไม่ตรงกับวันพระ ก่อนจะลงมือทำไร่นา
4. ให้บอกให้ทราบโดยทั่วกันว่าพระตาที่เสียชีวิตไปแล้วมาอยู่
ในร่างของยายหล่ำนั่นคือ นางเทียมโดยนำร่างมาเรียงเป็นมหัศจรรย์หลัก
เมืองปกปักษ์รักษาบ้านเมืองหนองบัวลำภู
ซึ่งชาวบ้านถือว่าเป็นการเกิดนางเทียมคนแรกขึ้น คนที่พบ
เห็นเหตุการณ์ได้รับปากและจะปฏิบัติตามเงื่อนไข หลังจากพูดจบยายหล่ำ
ก็นั่งขัดสมาธิในลักษณะของผู้ชายแล้วก็พูดขึ้นว่า ที่มาหาพวกเจ้ามาเข้า
ร่างเทียมก็เพื่ออยากให้พวกเจ้าทั้งหลายรับรู้ความต้องการของพ่อ

เท่านั้น ไม่ได้มาทำร้ายผู้ใด หลังจากพุดจบบยายหล่ำก็ลุกขึ้นเดินเหมือนคนปกติ

พอยายหล่ำรู้สึกตัวก็ถามถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและชาวบ้านก็พากันมาตั้งศาลขึ้น โดยยกศาลสูงจากพื้นประมาณ 1 เมตร เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2340 ทำเป็นลักษณะศาลปู่ตาโดยทั่วไปหรือเรียกว่า หอ (อภัย พรหมสิทธิ์, 2543 : 14-15)

ตามตำนานกล่าวไว้ว่า เมื่อมีหอทั้งสามหอแล้วพระตาที่เป็นใหญ่จะอยู่ตรงกลาง ด้านขวาจะเป็นพระวอ ด้านซ้ายจะเป็นท้าวผาแดง เรียงลำดับอาวุโส ซึ่งถือเอาหน้าจั่วของหอสามนั้นเป็นหลักหันหน้าไปทางทิศตะวันออก

ด้วยเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้ ถือเป็นอุบัติการณ์ของการเกิดหลักเมืองหนองบัวลำภูในความหมายของมหาศักดิ์หลักเมือง และสภาพที่เป็นดอนของสภาพภูมิประเทศอีสาน พร้อมให้ฉายาใหม่แก่แม่ญาทั้งสามว่า ยายหล่ำเป็นญาแม่พระตา แม่จุมเป็นญาแม่พระวอ และยายผมเป็นญาแม่ท้าวผาแดง แต่ศาลนั้นจะไม่มีชื่อของผาแดง แต่ปัจจุบันภายในศาลจะมีศาลของผาแดงอยู่ ชาวเมือง 76 .เป็นปฐมเหตุแห่งการเกิดขึ้นของ “นางเทียม”

เรื่องนี้เกิดขึ้นในสมัยที่หนองบัวลำภูเปลี่ยนชื่อจากนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานมาเป็นเมืองมุกุทธาสัยบุรีในสมัยกรุงเทพฯ ตอนต้นในรัชกาลที่ 3 ในช่วงของเจ้าเมืองพระวิไชยโกมุทธระเขตมาปกครองและระหว่างที่เจ้าเมืองปกครองอยู่ท่านก็ได้ส่งเสริมพิธีกรรมเลี้ยงบ้าน ในการจัดทำของแก่ชาวบ้านทุกๆ ปี ตามเงื่อนไขที่นางเทียมคนแรกพากันทำ

เรื่อยมา ซึ่งพิธีเลี้ยงบ้านนี้ได้ทำสืบเนื่องต่อกันมาทุกวันนี้ถือได้ว่าเป็น การสักการะมหัศจรรย์หลักเมือง อันเป็นการกำเนิดวิถีทางวัฒนธรรมของ คนในพื้นที่สืบทอดจนบ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองตามลำดับ (แพงศรี นุชิต, 2545)

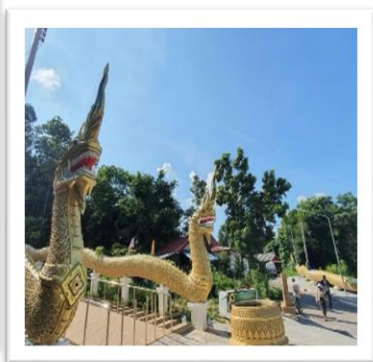
จากประวัติศาสตร์การสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน ของพระวอพระตาจึงเป็นที่มาของศาลหลักเมืองที่ต้องการมาช่วยลูก หลานเมืองหนองบัวลำภูให้มีความเจริญรุ่งเรืองและเกิดความสามัคคีกัน การวางศิลาฤกษ์ศาลหลักเมืองพระวอพระตา วันที่ 21 พฤศจิกายน 2518 ตรงกับวันศุกร์แรม 3 ค่ำ เดือน 12 ปีเถาะ (ศาลหลักเมืองรูปทรง จัตุรมุข)

กำหนดประกอบพิธีเปิดศาลหลักเมืองพระวอพระตาอย่างเป็นทางการ วันที่ 15 เมษายน 2519 ตรงกับวันพฤหัสบดี แรม 3 ค่ำ เดือน 5 ปีมะโรง ค่าก่อสร้างทั้งหมด 160,000 บาท นับตั้งแต่นั้นมาทาง ราชการก็ได้กำหนดพิธีบวงสรวงศาลหลักเมืองอย่างเป็นทางการมาจนถึง ทุกวันนี้ ส่วนพิธีกรรมของชาวบ้านเรียกกันว่า “การเลี้ยงบ้าน” เมื่อถึง เวลาเดือนหกข้างขึ้น วันพุธแรกของเดือนนางเทียมก็จะพากันมาทำพิธี ทุกๆ ปี จะขาดไม่ได้เลยแม้แต่ปีเดียว เป็นการประกอบพิธีกรรมของ ชาวบ้านโดยตรงไม่เกี่ยวกับส่ว 77 ร ส่วนพิธีบวงสรวงก็จะมีส่วน เกี่ยวเนื่องทางสงฆ์

ศาลหลักเมืองพระวอพระตาสร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ที่เคารพ กราบไหว้ของชาวเมืองหนองบัวลำภู ซึ่งตอนแรกนั้นศาลถูกสร้างด้วยไม้ ธรรมดา (เหมือนศาลปู่ตาทั่วไป) ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงสร้างให้มีความ

แข็งแรง คงทนถาวรขึ้น และมีการทำพิธีกรรมเพื่อแสดงความเคารพ
เป็นสิริมงคลของชาวหนองบัวลำภู

2.11 วัดดอยเทพสมบุรณ์

พระพุทธชยันตี

ในปีพุทธศักราช 2555 รัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีแห่งการเฉลิมฉลองพุทธชยันตี 2600 ปีแห่งการตรัสรู้ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถวายเป็นพุทธบูชาโดยเน้นหนักในด้านการปฏิบัติบูชาและการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนได้ปฏิบัติตนตามวิถีชาวพุทธอย่างแท้จริง อันจะทำให้เกิดความมั่นคงแห่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์อย่างยั่งยืน จังหวัดหนองบัวลำภู จึงมีโครงการก่อสร้างพระพุทธชยันตีหนองบัวลำภู เป็นพระพุทธรูปปูนปั้น ปางประธานพร ที่มีลักษณะงดงามเด่นเป็นพิเศษยิ่งกว่าพระพุทธรูป ที่เคยมีมาในอดีต ขนาดความสูง 2,600 เซนติเมตรซึ่งมีความหมายถึงพุทธชยันตี 2600 ปี แห่งการตรัสรู้ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์พระพุทธรูปประดิษฐานอยู่บนฐาน 8 เหลี่ยม หมายถึง มรรคมงคล 8 คือ หนทางสู่ความพ้นทุกข์อันชอบ เป็นส่วนหนึ่งของอริยสัจ เจเพาะฐานพระมีความสูง 12 เมตร รวมความสูงจากฐาน ถึงส่วนยอดของเศียรพระ 38 เมตร เป็นความหมายแสดงถึงมงคลชีวิต 38 ประการ ที่เป็นเหตุแห่งความสุขความก้าวหน้าในการดำเนินชีวิต วัตถุประสงค์ในการจัดสร้าง

ประการที่หนึ่ง เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ฉลองพุทธชยันตี 2600 ปี แห่งการตรัสรู้ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ประการที่สอง เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล เนื่องในโอกาสหม่อมมงคลเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระเจริญพระชนมพรรษา 85 พรรษา วันที่ 5 ธันวาคม 2555 สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา ที่ 12 สิงหาคม

2555 และสมเด็จพระบรมโอรสา 79 สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเจริญ
พระชนมพรรษา 60 พรรษา วันที่ 28 กรกฎาคม 2555

ประการที่สาม เพื่อให้ประชาชนชาวหนองบัวลำภู และประชาชน
ชาวไทย เกิดความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา มีหลักธรรมเป็นเครื่องยึด
เหนี่ยวจิตใจ ในการดำเนินชีวิต

ประการสุดท้าย เพื่อเป็นศูนย์รวมแห่งการเรียนรู้ทาง พุทธศาสนา
เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แบบวิถีพุทธ ให้พุทธศาสนิกชนได้ร่วม
แสดงออกถึงการปฏิบัติตนทางกาย วาจา ใจ อย่างมีเมตตาปราณีที่ดีต่อกัน

สถานที่จัดสร้างพระพุทธรูปยืนดีหนองบัวลำภู บริเวณเทือกเขาภู
พานน้อย ณ วัดดอนเทพสมบุญ ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองหนองบัวลำภู
จังหวัดหนองบัวลำภู องค์พระหันพระพักตร์สู่เมืองหนองบัวลำภู ผู้สัญจร
ไปมาบนถนนสาย 210 หนองบัวลำภู – เลย – อุดรธานี จะสามารถ
มองเห็นองค์พระประทับยืนประทานพรอย่างสง่างาม และพุทธศาสนิกชน
สามารถเดินทางขึ้นมากกราบสักการะขอพร ณ ที่ประดิษฐานองค์พระ
รวมทั้งนักท่องเที่ยวจะสามารถชมทัศนียภาพ ความงดงามของเมือง
หนองบัวลำภู จากบริเวณที่ตั้งองค์พระพุทธรูปยืนดีหนองบัวลำภู ได้อย่าง
ชัดเจน

ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2556 – 2557

สถานที่ดำเนินการ ณ วัดดอยเทพสมบุญ ตำบลหนองบัว
อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จทรงวางศิลาฤกษ์
การก่อสร้างพระพุทธรูปยืนดีหนองบัวลำภู ณ วัดดอยเทพสมบุญ ตำบล

หนองบัว อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2556

ที่อยู่ วัดดอยเทพสมบูรณ ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู 80

เวลาเปิดให้บริการ 08.30 – 16.30 น.

ช่วงเวลา (เดือน) ที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว กราบสักการะ
เที่ยวชมได้ทุกฤดูกาล

หน่วยงานที่รับผิดชอบมูลนิธิวัดดอยเทพสมบูรณ

พิกัดที่ตั้ง 17.222052806415803/102.46288418769838

ขนาดพื้นที่ 0.0720 ตารางกิโลเมตร

ข้อมูลติดต่อ Website: <http://www.nbsao.go.th/>, Email:
Fonsa959@gmail.com, Facebook: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว
เบอร์โทร/โทรสาร 0-4231-2725 Line: 0827784680

2.12 ศาลปู่หลุบ

การสร้างศาล สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและที่
เคารพบูชาของผู้คน อีกทั้งก่อให้เกิดพิธีกรรมการเลี้ยงศาลปู่หลุบขึ้นใน
ทุกๆ ปี ปู่หลุบเป็นบุคคลของบ้านเมือง มีผู้คนเคารพนับถือ ดังนั้น จึง
เกิดความคิดความเชื่อเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปู่หลุบได้นำมาสู่การตั้งศาล
ศาลปู่หลุบในจังหวัดหนองบัวลำภูอยู่ในการดูแลขององค์การบริหารส่วน
จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งศาลปู่หลุบในจังหวัดหนองบัวลำภูนั้นมีศาล 2
แห่ง ได้แก่

1. ปู่หลุบที่อยู่ในหุบเขา หรือศาลปู่หลุบ
2. ศาลปู่หลุบที่อยู่ริมถนน

1. ศาลปู่หลุบที่อยู่ในหุบเขา หรือศาลปู่หลุบ (เก่า)

ศาลปู่หลุบ หรือที่คนในพื้นที่เรียกว่า “หอเหนือ” พ.ศ. ในการตั้งนั้นไม่มีใครทราบสันนิษฐานได้ว่าสร้างขึ้นพร้อมกับหลวงปู่ใหญ่ มากกว่า 35 ปี และผู้ไม่ประสงค์ออกนาม กล่าวว่า สร้างพร้อมกัน เพราะเห็นตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่ น่าจะประมาณ 50 ปีมาแล้ว จะเห็นว่า ไม่มีบุคคลใดให้คำตอบที่แน่นอนได้เพราะต่างเชื่อกันว่าเกิดมานานแล้ว และล่าสุดมีการบูรณะเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2546 ตั้งอยู่บริเวณหุบเขาใกล้

น้ำตกเฒ่าโต้ น้ำตกแห่งนี้เชื่อกันว่าเป็นสถานที่ที่พระวอพระตาใช้น้ำเพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตในช่วงที่ศึกษาสู้รบกับเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นสายน้ำสายเดียวกันกับที่พบเห็นในบริเวณภูเขานั้น ศาลปู่หลุบแห่งนี้เป็นสถานที่แรกที่พระวอพระตาใช้เป็นที่ตั้งกอง' 82 รกหลังจากอพยพมาจากฝั่งลาว เป็นสนามรบในสมัยของพระวอพระตา

ลักษณะของศาล แต่เดิมเป็นเพียงศาล ต่อมาผู้มีผู้มีจิตศรัทธาได้บูรณะสร้างให้มั่นคงแข็งแรง จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นสีแดง ไม่ว่าจะด้านหลังศาล เสา กระเบื้องป็น พื้นที่จะตั้งตามลักษณะภูมิศาสตร์ ไม่ใช่ที่ราบ ข้างศาลจะมีข้าง 1 คู่ ม้า 1 คู่ เพราะเชื่อว่าสัตว์เหล่านี้เป็นสัตว์คู่กายของทหารนักรบ และในศาลนี้จะไม่มียูบป้อนเคารพบูชา แต่ผู้คนก็เชื่อว่ามีดวงวิญญาณของปู่จริง และจะเห็นว่ามีห้องแบ่งห้อง ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นบ้านของปู่ โดยห้องแรกจะเป็นห้องของพระวอพระตา ห้องที่สองจะเป็นห้องของปู่หลุบ ห้องที่สามเป็นห้องของปู่สอง ปู่เชียง และห้องที่สี่เป็นห้องของปู่ผาแดง สาเหตุที่รวมศาลปู่ทั้งสี่ไว้ด้วยกันเพราะเชื่อว่าปู่ทั้งสี่เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อบ้านเมือง เกี่ยวข้องกันในประวัติศาสตร์ จึงนำมารวมไว้ด้วยกันและเพื่อเป็นการประหยัดเวลาในการประกอบพิธีกรรม เพราะถ้าตั้งไว้คนละที่ก็ต้องทำพิธีกรรมคนละครั้ง ฉะนั้น จึงนำมารวมไว้ด้วยกัน ทำพิธีวันเดียวกัน อัญเชิญมาพร้อมกัน

ศาลแห่งเดิมนี้อาจไม่ใช่คนในพื้นที่หรือคนที่เคยทำพิธีกรรมก็จะไม่มีคนเห็นเพราะอยู่ในหุบเขา แต่เดิมนี่เป็นเส้นทางที่เดินทางไปจังหวัดอุดรธานี แต่เนื่องจากมีการตัดถนนใหม่จึงทำให้เส้นทางนี้ถูกเลิกใช้ เมื่อเวลาผ่านไปเส้นทางเปลี่ยนแปลงผู้คนจึงไม่รู้จักศาลปู่หลุบแห่งนี้ ต่อมา

จึงมีการสร้างศาลปูหลุบใหม่ที่ถนนเส้นตัดใหม่ เพื่อให้ผู้คนได้กราบไหว้
เคารพบูชา และปัจจุบันคนจะเป็นศาลริมถนนมากกว่าเพราะเป็นทางผ่าน
เส้นทางหลักในการเดินทาง

ศาลเดิมแห่งนี้เป็นสถานที่ที่ใช้ในการทำพิธีกรรมเลี้ยงบ้านใน
แต่ละปี และมีผู้คนมาดูแลทำความสะอาดอยู่เป็นประจำ (ไม่จำกัดว่าใคร
ใครสะดวกหรือมีจิตอาสาสักสาม 83 1) แต่น้อยคนนักที่จะมาบนบาน
ศาลนี้เพราะทุกคนต่างคุ้นเคยและสะดวกกับศาลที่ตั้งอยู่ริมถนนมากกว่า

ศาลปูหลุบที่ตั้งอยู่ริมถนนหรือคนในพื้นที่เรียกว่า “หอสอง”
สร้างขึ้นในปี พ.ศ. ไต้นั้นไม่มีใครทราบแต่สันนิษฐานได้ว่าน่าจะตั้งขึ้น
พร้อมๆ กับการตัดถนนใหม่มากกว่า 20 ปี และมีผู้ที่มาสักการะกล่าวว่า
ศาลนี้สร้างประมาณ 33 ปี เกิดมาพร้อมๆ กับลูกชายของตน แต่ก่อน
เป็นเพียงศาลเล็กๆ ต่อมาเมื่อผู้ใจบุญบูรณะให้กว้างขวางขึ้นดังปัจจุบันนี้
จากข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่นไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดว่าศาลนี้
เกิดขึ้นเท่าไร อาจเปรียบเทียบกับได้จากสิ่งที่ตนเห็นมาพร้อมๆ กัน เชื่อว่า
ศาลปูหลุบเกิดขึ้นมานานมากแล้ว จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง
มาจนถึงปัจจุบัน

ศาลนี้ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 210 หนองบัวลำภู-อุดรธานี
จากตัวเมืองหนองบัวลำภูไปอุดรธานีประมาณ 3 กิโลเมตร และห่างจาก
ศาลเดิมซึ่งอยู่ในหุบเขาลึกลงไปจากที่ใหม่ประมาณ 1 กิโลเมตร ศาลเดิม
ใช้สอดส่องดูแลบ้านเมือง เพราะถ้ามองไปจากตรงนี้จะเห็นภูมิทัศน์ของ
จังหวัดหนองบัวลำภู นอกจากนี้ชาวหนองบัวลำภูยังเชื่อว่าเป็นการสร้าง
เพื่อลดอุบัติเหตุในการเดินทางเพราะตั้งอยู่ริมถนนที่เป็นทางโค้ง หากเกิด

อุบัติเหตุก็สามารถเลยโค้งตกเขาได้ แต่เมื่อมีศาลปู่หลุบขึ้นก็สามารถช่วยลดอุบัติเหตุได้ และเมื่อผู้คนขับรถผ่านก็จะชะลอความเร็วแล้วบีบแตรรถ 3 ครั้ง เพื่อแสดงความเคารพขอให้ปู่คุ้มครองเดินทางโดยสวัสดิภาพ

ลักษณะของศาลนี้เป็นศาลใหญ่รวมศาลปู่ทั้ง 4 ศาลไว้ที่เดียวกัน แต่จะแยกกันเป็นหลังๆ แต่ละหลังนั้นมีลักษณะเล็กๆ คล้ายทรงไทย อุกรณ์และของตกแต่งนั้นจะเน้นสีแดงเป็นหลักเพราะเชื่อว่าสีแดงคือสีของนักรบ ภายในศาลนั้นนอกจากจะมีศาลปู่ทั้ง 4 หลังแล้ว ยังมีป้ายบอกประวัติความเป็นมาของปู่หลุบ ป้ายบอกสิ่งของที่ต้องนำมาแก้บน ชั้นตอนการบน ข้อห้ามในการแก้บน คำบูชาปู่หลุบ ปู่พระวอพระตา รวมไปถึงการทำนายเซียมซีก็มีอยู่ในศาลนี้ด้วย ข้างหน้าศาลจะมีร้านขายดอกไม้ธูปเทียน บริเวณโดยรอบศาลก็จะมีสัตว์ที่ผู้คนนำมาแก้บน

ผู้คนที่มาบนบานส่วนใหญ่อีกก็บนบานกับปู่หลุบ เพราะเชื่อว่าปู่หลุบเป็นผู้ที่มีความแกร่งกล้า มี 84 คมมาก ส่วนปู่อื่นๆ ก็เพียงการกราบไหว้สักการบูชาเท่านั้น ผู้เรียกศาลแห่งนี้ว่า “ศาลปู่หลุบ”

ภายในศาลแห่งนี้ ประกอบไปด้วยศาลย่อยอีก 4 ศาลด้วยกันนั่นคือ ศาลพระวอพระตา ศาลปู่หลุบ ศาลปู่สอง ปู่เซียง และศาลปู่ผาแดง ซึ่งมีความเชื่อว่าบุคคลเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกันทางประวัติศาสตร์ จึงได้ตั้งศาลไว้ในสถานที่ใกล้เคียงกัน แม้จะสร้างศาลใหม่ก็ยังคงรวมศาล 4 ศาลไว้ด้วยกัน โดยแต่ละคนมีเรื่องราวความเป็นมาดังนี้

ความเป็นมาของปู่หลุบ

ประวัติความเป็นมาของศาลนั้นพบว่า ปู่หลุบมีที่มาไม่เหมือนกัน คือ มีที่มาทั้งที่เป็นประวัติศาสตร์ ที่เป็นทหารของพระวอพระตาผู้ก่อตั้ง จังหวัดหนองบัวลำภู และยังมีตำนานเล่าว่าเป็นคนที่มีคาถาอาคมแกร่ง กล้ามาก เป็นชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ย้ายถิ่นฐานมาเรื่อยๆ จนมาเสียชีวิต ที่จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งทั้งสองประวัติก็มีเรื่องราวแตกต่างกันและศาล ปู่หลุบที่จังหวัดหนองบัวลำภู ก็มี 2 ศาล

เมืองจำปานครกบแก้วบัวบานในตำนาน กล่าวไว้ว่า พระเจ้า สุวรรณปาหลังปางคำยกกองทัพไพร่พลกวาดต้อนเอาราชบุตรและทรัพย์สิน อพยพออกเดินทางข้ามแม่น้ำโขง หลบลี้หนีข้าศึกมาตามป่าดงขุนเขา ลำเนาไพร่เรื่อยมา จนถึงดินแดนบริเวณถิ่นที่ราบสูงใต้เชิงเขา มีบึงน้ำใหญ่ ไสสะอาดเต็มไปด้วยมวลหมู่ประทุมชาติ อุบลบังหลวงเปล่งปลั่งและอุดม สมบูรณ์ไปด้วยพืชพรรณธัญญาหาร จึงปรึกษาหารือเสนาอำมาตย์แม่ทัพ นายกอง และเหล่าอำณาประชาราษฎร์ลงมือบุกเบิกตั้งบ้านเรือนสร้าง วัดวาอารามขึ้นไว้ ขุดบ่อน้ำใหญ่ก่อรอบด้วยอิฐตั้งแต่ฐานบนจนพื้นล่าง เพื่อให้ได้มีใช้ในการบริโภคเพียงพอกัน จึงขนานนามชื่อวัดนี้ว่า วัดคน ขุดน้ำออกบ่อ ก่อกำแพงล้อมรอบเมืองอย่างแน่นหนาถาวรทำป้อมยาม รักษาการคุ้มครองไว้พร้อมทั้งสี่ทิศ เสร็จสมบูรณ์จึงยกเสาเอาหลักเมืองขึ้น สถาปนาชื่อเมืองจำปานครกบแก้วบัวบาน (ปัจจุบันหนองบัวลำภู) ในปี พุทธศักราช 2726 ทรงปกฯ 85 ฟ้าประชาราษฎร์อยู่ด้วยความ ร่มเย็นเป็นสุขต่อไป

พระเจ้าสุวรรณปาหลังปางคำเสด็จสวรรคต พระราชโอรสองค์ ใหญ่ได้อภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองเมืองจำปานครกบแก้วบัวบาน

ทรงพระนามว่า พระเจ้าสุวรรณปาหลังปะงคำ และได้ทรงพัฒนาบ้านเมือง
ปรับปรุงขยายให้กว้างขวางออกไป ก่อสร้างวัดขึ้นอีกเป็นแห่งที่ 2
อยู่นอกเขตกำแพงเมืองด้านทิศใต้ริมฝั่งหนองทางด้านทิศตะวันตก ทรงก่อ
เจดีย์ขึ้นเป็นที่เก็บพระอัฐิของพระราชบิดาและพระราชมารดา ตั้งชื่อว่า
วัดพระธาตุไถยภูมิ ต่อมาเมื่อสิ้นรัชสมัยพระเจ้าสุวรรณปะปลังปะงคำพระ
ราชโอรสเสด็จขึ้นเป็นกษัตริย์สืบต่อมาทรงพระนามว่า พระเจ้าสุวรรณ
ปาหลังปะงคำ ทรงก่อสร้างวัดวาอารามขึ้นอีก 2 แห่งคือ วัดพระเรืองชัย
สมสะอาด ซึ่งตั้งขึ้นไว้ริมฝั่งหนองทางทิศใต้ กับวัดพระศรีสุมังหายโศก
สร้างขึ้นทางทิศตะวันตกของเมือง ทั้งโปรดให้ขุดบ่อน้ำขึ้นอีกเป็นแห่งที่
สองเอาไว้บนนอกเขตของกำแพงเมืองในบริเวณชานทุ่งนาที่ปู อยู่ทางด้าน
ทิศตะวันตกของวัดไถยภูมิเพื่อให้ประชาราษฎร์ได้มีใช้เพียงพอ

จนกาลเวลาล่วงเลยมาถึงพุทธศักราช 2059 อาณาจักรของ
นครเวียงจันทน์ล้านช้างยังคงอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของจักรพรรดิ
เชียงชินแห่งอาณาจักรญวน เมื่อทรงทราบข่าวว่าเมืองจำปานครกบแก้ว
บัวบานตั้งขึ้นเป็นประเทศราชธานี จึงยกกรีธาทัพบุกเข้าโจมตีทำลาย
กำแพงเผาบ้านเมืองวัดวาอารามอวดววยย่อยยับเหลือแต่ซากปรักหักพัง
จับตัวพระสุวรรณปาหลังปะงคำนำตัวไปประหารชีวิต แล้วกวาดต้อนเอา
ราษฎรทรัพย์สินกลับคืนไปไว้ที่เมืองเวียงจันทน์ล้านช้างอีกเช่นเคย

ส่วนท้าวโพธิสาร พระราชโอรสของพระเจ้าสุวรรณปาหลัง
ปะงคำ ซึ่งหลบหนีออกไปได้เดินทางหลบลิ้นภัยไปอาศัยอยู่กับพระเจ้าเกษม
เกล้า กษัตริย์เชียงใหม่ แห่งอาณาจักรล้านนา เมื่อกาลต่อมาจึงได้อภิเษก
สมรสกับเจ้าหญิงยอดคำ พระราชธิดาของพระเจ้าเกษมจนมีพระราชโอรส

3 พระองค์ คือ 1) เจ้าฟ้าชายเชษฐาวงศ์ 2) เจ้าฟ้าชายนาเรื่อ 3) เจ้าฟ้าชายวรวงค์ และมีพระราชธิดาอีก 3 พระองค์ คือ 1) เจ้าฟ้าหญิงแก้วกุมาร 2) เจ้าฟ้าหญิงคำเหล่า และ 3) เจ้าฟ้าหญิงคำไคร

ในการต่อมา พระเจ้าโพธิสารจึงทูลขอพระราชทานกองทัพจาก กษัตริย์ล้านนากองทัพกรีธาพลอันเกรียงไกร ทรงเสด็จออกอาณาจักร ล้านนากองทัพข้ามแม่น้ำโขงไปทำศึกล้างแค้นกับเจ้าจักรพรรดิเชียงชิน แห่งญวนที่เข้ามาปกครองอยู่นครเวียงจันทน์ล้านช้าง บุกเข้าโจมตีจนแตกพ่ายแพ้ไป ได้ชัยชนะยึดเอาอาณาจักรเวียงจันทน์ล้านช้างมาไว้ใน ความปกครอง สืบต่อมาทรงปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ ทรงพระนามว่า พระเจ้าโพธิสาร ประกาศอาณาจักรเวียงจันทน์ล้านช้างขึ้นเป็นประเทศ ราชต่อไป

เมื่อถึงปีพุทธศักราช 2098 พระเจ้าเกษมกล้าเชียงใหม่ กษัตริย์ แห่งอาณาจักรล้านนาได้สวรรคตลง แผ่นดินล้านนาไร้กษัตริย์ที่จะ ครองราชย์สมบัติ อุปราชจึงกราบทูลยังพระเจ้าโพธิสารแห่งอาณาจักร เวียงจันทน์ล้านช้างให้ทรงทราบ ทูลขอพระราชโอรสองค์ใหญ่ที่เกิดแก่ เจ้าหญิงยอดคำผู้ซึ่งเป็นเลือดเนื้อเชื้อสายของกษัตริย์ล้านนา ให้ทรงเสด็จ กลับมาครองราชย์บัลลังก์ต่อไป พระเจ้าโพธิสารทราบเช่นนั้นจึงทรง อนุญาต แล้วส่งเจ้าฟ้าชายเชษฐาวงศ์กลับไปให้อภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ ทรงพระนามว่า พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช เป็นกษัตริย์แห่งนครเชียงใหม่ ปกครองอาณาจักรล้านนาสืบต่อมาในปีพุทธศักราช 2095 พระเจ้าโพธิ สารสวรรคต อุปราชแห่งอาณาจักรเวียงจันทน์ล้านช้างจึงไปกราบทูลให้ พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชทรงทราบ และเสด็จลงมาจัดการพระศพของ

พระบิดา พร้อมด้วยได้อัญเชิญเอาพระพุทธรูปหามฉัตรนปฐิมากรพระแก้วมรกตกับพระบางจากนครเจ้า 87 นำลงมาไว้ที่อาณาจักรนครเวียงจันทน์ล้านช้าง

พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช จึงรวบรวมเอาแม่ทัพนายกองไพร่พลกวาดต้อนเอาครอบครัวราษฎรอพยพหลบหนีไปซ่อนตัวอยู่ตามป่าเขาลำเนาไพร ลำเลียงไพร่พลออกเดินทางมาถึงเขตดินแดนถิ่นที่ราบสูงใต้เชิงเขา มีบึงน้ำใหญ่ใสสะอาดดารดาษไปด้วยด้วยหมู่ประทุมชาติและอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารนานาชนิด ทั้งเป็นเมืองร้างเก่าแก่มีรอยซากกำแพงเมืองปรักหักพังจึงหยุดไพร่พลพักกองทัพอยู่ที่นี้ ช่างสูมกำลังฝึกอาวุธทหารเตรียมพร้อมและสะสมเสบียงอาหารไว้ในการทำศึกสงครามต่อไป พร้อมได้สร้างพระพุทธรูปขึ้นแล้วก่ออิฐครอบไว้ที่ลานบริเวณวัดคนขุมน้ำออกบ่อ แล้ววางแผนจะสร้างเมืองต่อไปแต่ไม่สำเร็จเพราะความทราบไปถึงพระเจ้าหงสาวดีเสียก่อนจึงส่งกองทัพพม่าบุกเข้าโจมตีทำลายแตกกระจายไป

พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช จึงรวบรวมเอาไพร่พลราษฎรออกเดินทางหลบหนีไปทางทิศตะวันตกเพื่อหาสถานที่ที่ปลอดภัยหลบซ่อนเข้าศึก ลำเลียงมาถึงบริเวณเทือกเขาผิงวังซึ่งมาขุนเขาลูกหนึ่ง (ปัจจุบันคือถ้ำเอราวัณ ตำบลนากลาง) เมื่อเสร็จแล้วจึงมอบให้เจ้าชายนาเรืองและเจ้าชายวรวงศ์ ผู้เป็นพระอนุชาแบ่งไพร่พลราษฎรครึ่งหนึ่งประจำอยู่ที่ถ้ำเอราวัณสุพรรณราช เพื่อช่างสูมกำลังพลฝึกทหารและสะสมเสบียงอาหารเก็บไว้ในการทำศึกสงครามกั้แผ่นดินต่อไป ส่วนพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชแยกเอาไพร่พลครึ่งหนึ่งอพยพออกเดินทางมุ่งหน้าบุกป่าฝ่าดงไปทาง

ทิศเหนือ มาถึงบริเวณพื้นที่บริเวณเทือกเขาสลับซับซ้อนแวดล้อมไปด้วยป่าดงดิบไม้หนาทึบ จึงหยุดพักไพร่พลราษฎรจัดตั้งฐานทัพลงมือก่อสร้างอุโมงค์ใต้ขุนเขา เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยหลบซ่อนข้าศึกชื่อถ้ำสุวรรณคูหาคีรีสีหราช (ปัจจุบันอำเภอสุวรรณคูหา) ต่อจากนั้นก็เริ่มฝึกกำลังอาวุธทหารและสะสมเสบียงอาหารไว้ได้พร้อมเพียงจึงมีคำสั่งไปยังเจ้าชายนาเรื่อและเจ้าชายวรวงศ์ให้ยกทัพมาสมทบกัน เพื่อทำศึกสงครามกู้ชาติแผ่นดินกลับคืนมา

ครั้นถึงพุทธศักราช 2115 พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชทรงแต่งตั้งให้เจ้าชายนาเรื่อเป็นแม่ทัพหน้า ทรงแต่งตั้งให้เจ้าชายวรวงศ์เป็นแม่ทัพหลัง ส่วนพระองค์เป็นแม่ทัพหลวงยกพลกรีธาทัพออกเดินทางจากถ้ำสุวรรณคูหาคีรีสีหราชข้ามแม่น้ำโขงบุกเข้าโจมตีกองทัพของพม่าที่มายึดครองอาณาจักรจนแตกกระเจิงพ่ายแพ้ย่อยยับไป ยึดคืนได้มาไว้ในครอบครองแล้วทรงประกาศตัวขึ้นเป็นกษัตริย์ปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์บัลลังก์ของอาณาจักรล้านช้าง ประกาศนครเวียงจันทน์ล้านช้างขึ้นเป็นประเทศสืบต่อไป

ในปีพุทธศักราช 2117 พระเจ้ากรุงหงสาวดี กษัตริย์แห่งประเทศพม่าทรงพิโรธโกรธแค้นมากที่พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชบังอาจหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของพระองค์เช่นนั้น จึงมีพระบรมราชโองการไปยังกษัตริย์ของหัวเมืองต่างๆ ที่อยู่ในความปกครองของพม่าให้ยกกรีธาทัพออกทำสงครามกับนครเวียงจันทน์สัตนาคนหุตล้านช้าง แยกย้ายกำลังพลของกองทัพจากหัวเมืองต่างๆ ทั้งหลายออกรายล้อมกรุงเวียงจันทน์ศรีสัตนาคนหุตไว้อย่างแน่นหนาเพื่อป้องกันไม่ให้พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช

หลบหนีออกจากพระนครได้ ในระยะนั้นกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีและได้ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศพม่า สมเด็จพระมหาธรรมราชาได้เสด็จยกทัพไปตามคำสั่งของพระเจ้าหงสาวดีพร้อมด้วยพระราชโอรสคือ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งในขณะนั้นยังเป็นเจ้าเมืองครองอยู่ที่พิษณุโลก และมีพระชนมายุเพียง 19 พรรษา ได้เสด็จยกทัพออกติดตามพระราชบิดามาจากกรุงศรีอยุธยาตามเส้นทางจังหวัดสระบุรีตัดผ่านสันเขาผาเสด็จมาอำเภอกำแพงคอย มวกเหล็ก ปากช่อง ผ่านนครราชสีมา มุ่งมาทางภูเขียวกุเวียง ผ่านมาบ้านสร้างเสียน หนองบัวใต้ เข้าหมู่บ้านห้วยนา บ้านข่าดอนเข้ม เข้าสู่หนองบัวลำภูออกหนองสวรรค์ กองแปม มาที่หนองภัยศูนย์ ดอนยานาง ไปบ้านเก่ากลอย กุดสระข้ามช่องเขาข้าวสารไปอำเภอสังคมข้ามแม่น้ำโขงสู่เวียงจันทน์

แต่องค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประชวรโรคไข้ทรพิษ พระเจ้ากรุงหงสาวดีทรงรับสั่งให้ถอยกองทัพกลับไปรักษาอาการเสียก่อน องค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงยกพลกับมาตามเส้นทางเดิมเพื่อกลับไปยังที่กรุงศรีอยุธยา มาหยุดพักไพร่พลทัพช้างทัพม้าอยู่ที่บริเวณฝั่งหนองบัวลำภูอยู่เป็นเวลาหลายวันจนพระอาการไข้ค่อยทุเลาลงไปบ้างจึงได้เสด็จออกเดินทัพต่อไป ดังนั้น จึงได้เรียกชื่อเส้นทางสายนี้ว่า “ทางเสด็จ” สืบกันมาหลายชั่วอายุคน เพิ่งจะสูญหายไปเมื่อหลังสมัยปีพุทธศักราช 2500 มานี้เอง ก่อนนั้นไปยังมองเห็นรูปร่างของเส้นทางอยู่ เพราะในสมัยโบราณใช้เส้นทางเดินระหว่างจากนครเวียงจันทน์ล้านช้างเพื่อไปยังนครกรุงศรีอยุธยาทั้งเป็นเส้นทางที่ใช้ระหว่างราชการทำศึกสงครามและเป็นเส้นทางใช้ระหว่างราชการเจ้าเมืองต่างๆ เพื่อนำไปส่ง

ส่วยยังท้องพระคลังของเมืองหลวง เช่น เมืองนครเวียงจันทน์ นครหลวง
พระบาง หัวเมืองลาวพวน หัวเมืองบ่อแตกแก่นท้าว หัวเมืองกมุทธาสัย
บริรมณ์ หัวเมืองภูเขียว หัวเมืองภูเวียง เป็นต้น

ยุคเมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน

จากกาลนานล่วงเลยมาจนถึงปีพุทธศักราช 2292 อาณาจักร
นครเวียงจันทน์ในยุคสมัยการปกครองราชย์ของพระเจ้าอนุวงศ์ไทธิราช
ตอนปลายรัชสมัยถูกชิงบัลลังก์ซึ่งตรงกับในประวัติศาสตร์ไทยยุคสมัย
กรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ชั่ว 90 ของสมเด็จพระเจ้าเอกทัศน์เป็น
กษัตริย์ปกครองกรุงศรีอยุธยาถูกกองทัพประเทศพม่าบุกเข้าโจมตีพ่ายแพ้

พระยาราชภักดีและพระตาดวงสาขุนศึกลูกผู้พี่ผู้น้องกัน ซึ่ง
เป็นเลื้อกเนื้อเชื้อสายของพระไชยเชษฐาธิราช ชาวบ้านหินโงมแต่ไปรับ
ราชการอยู่นครเวียงจันทน์กับพระเจ้าอนุวงศ์ไทธิราช ส่วนพระยาราช
ภักดีรับราชการเป็นตำแหน่งแม่ทัพ อพยพเอาครอบครัวภรรยาชื่อนาง
พลับปลา และบุตรธิดาอีก 8 คน คือ ท้าวกำ ท้าวเสน ท้าวเครือ ท้าวราช
ท้าวรส นางประทุมมา นางอ่อนแก้ว และนางประทุมมาน้อย นำเอาไป
อยู่ที่นครเวียงจันทน์ด้วย ส่วนพระเจ้าตาดวงสารับราชการในตำแหน่ง
เสนาบดีได้นำเอาภรรยาบุตรธิดาอพยพไปอยู่ด้วย คือ นางคำแท่งและ
บุตรอีก 6 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 3 คน คือ ท้าวคำผง ท้าวพรม ท้าว
อินทร์ นางประจารา นางอาคา และนางอมิตา

ในการต่อมา เจ้าเมืองทั้งหก หัวเมืองพงสาลี หัวเมืองสีทันดร
หัวเมืองคำเกิด หัวเมืองสาละวัน หัวเมืองเซโดน และหัวเมืองอัตตะปือ
เกิดกบฏคิดแข็งข้อจะแยกตัวออกจากการเป็นเมืองขึ้นภายใต้การ

ปกครองของนครเวียงจันทน์ พระเจ้าอนุวงศ์ไทริราชยกกองทัพออกไปทำการปราบปรามนำกำลังทัพบุกเข้าโจมตีหัวเมืองทั้งหลายจนแตกพ่ายแพ้ได้รับชัยชนะ จึงจับตัวเจ้าเองทั้งหมดมาถวายแด่พระเจ้าอนุวงศ์ไทริราชกษัตริย์แห่งนครเวียงจันทน์รับสั่งให้ประหารชีวิตแก่เจ้าเมืองทั้งหลายทั้งเสีย พร้อมด้วยทรงมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระยาราชภักดีกับพระยาตาดวงสา มีตำแหน่งหน้าที่ปกครองดูแลหัวเมืองทั้งหลายนั้นด้วย เพราะด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ท้าวศิริบุญสารพระราชโอรสองค์ใหญ่ของพระเจ้าอนุวงศ์ไทริราชไม่พอ ๑1 ทรงหวังเกรงว่าต่อไปพระยาราชภักดีกับพระยาตาดวงสาจะมีอำนาจตำแหน่งหน้าที่เหนือกว่าตนเอง

ครั้นในระยะนั้นั้นพระยาราชภักดีและพระยาตาดวงสาไม่ยอมออกไปตรวจตราดูแลหัวเมืองชั้นนอก ฝ่ายท้าวศิริบุญสารซึ่งดำรงตำแหน่งราชวงศ์จึงร่วมกับทหารคนสนิทคือ พระยาสุโข พระยาพลเชียงสา พระยาหงส์คำ ร่วมมือกันทำการคิดกบฏเข้าแย่งชิงราชบัลลังก์จากพระราชบิดาไว้ได้ในความครอบครอง จับตัวพระเจ้าอนุวงศ์ไทริราชขังคุกและปลดออกจากตำแหน่งกษัตริย์ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองดินแดนอาณาจักรเวียงจันทน์แทนสืบต่อไปทรงมีพระราชโองการออกประกาศใช้กฎหมายอาญาที่มีอำนาจสูงสุด และเด็ดขาดสั่งปลดตำแหน่งของพระยาราชภักดี ออกจากตำแหน่งแม่ทัพทันที แล้วทรงประกาศแต่งตั้งให้พระยาสุโขดำรงตำแหน่งเสนาบดี แล้วทรงประกาศแต่งตั้งให้พระยาพลเชียงสาดำรงตำแหน่งของเสนาบดีฝ่ายขวา ประกาศแต่งตั้งให้พระยาราชภักดีและพระยาตาดวงสาให้เก็บเข้าไว้ที่ห้องพระคลังหลวงอีกด้วย และเอาคำสั่งให้ยึดเอาตัวธิดาคนเล็กของพระยาราชภักดีคือ นางประทุมมาน้อย

ส่วนพระยาสุโ พะยาพลเชียงสาเมืองแสน เมืองจันทน์และแม่ทัพ
นายกองตลอดจนทหารอีกจำนวนหนึ่งเล็ดลอดหนีไปได้ กลับไปรายงาน
ให้พระเจ้าศิริบุญสารทราบทรงพิโรธมาก จึงทรงจัดเตรียมรวบรวมกำลัง
พลออกเดินทางข้ามแม่น้ำโขงมุ่งหน้าทัพติดตามกองของพระยาราช
ภักดี โดยพระเจ้าศิริบุญสารมาเป็นแม่ทัพเองเคลื่อนกำลังสะกดรอยตาม
ทางเดินของช้างศึกม้าศึก ทางฝ่ายพระยาราชภักดีเมื่อเดินทางทัพมาถึง
บริเวณเชิงไหล่เขาปากช่องทรงเห็นว่าเป็นสถานที่ตั้งกองทัพที่เหมาะสม
มากทั้งเป็นยุทธภูมิที่ได้เปรียบแก่ข้าศึกหากติดตามมา เมื่อบุกทะลุเข้าไป
โจมตีขนาบเข้าที่ไหล่เขาแล้วข้าศึกจะตั้งตัวไม่ติดและหนีไปยากลำบาก
ทรงปรารถนาเช่นนั้นแล้วจึงตั้งฐานทัพวางกำลังพลรอดักซุ่มเอาไว้เป็นจุด
ให้เรียบบร้อย ตั้งแนวรบอย่างเข้มแข็งรอบุกเข้าโจมตีโอบล้อมข้าศึกตอน
เข้าที่เชิงไหล่เขาไว้แล้วสั่งไปยังพระตาดวงสาให้เกณฑ์ราษฎรสะสม
เสบียงอาหารส่งลำเลียงสนับ 92 กองทัพอย่าให้ขาดแคลนในระยะ
ปฏิบัติราชการสงคราม

ครั้นกองทัพของนครเวียงจันทน์กรีธากองทัพเดินทางมาถึง
หลังเขาภูพาน พระเจ้าศิริบุญสารทรงรับสั่งให้พระยาพลเชียงสาเป็นแม่ทัพ
หน้ายกเอากำลังพลของเมืองแสนเมืองจันทน์เดินทางลงไหล่เขาล่วงหน้า
มาก่อน พอข้ามเข้าปากช่องเขาที่คับแคบมาซึ่งเป็นโอกาสเหมาะสม
ได้เปรียบข้าศึก พระยาราชภักดีจึงทรงรับสั่งให้ทหารรบ ทางฝ่าย
กองทัพของพระยาพลเชียงสาเมื่อถูกบุกเข้าโจมตีชนิดยังไม่ได้ตั้งตัว ทหาร
ทุกๆ คนก็หวาดผวาวัวญเสีย บางก็วิ่งแตกกระเจิงไปหลบหนีเอาตัวรอด
บ้างก็ถูกล่าตาย และยอดจันตว์เป็นเชลย ส่วนพระยาเชียงสาแม่ทัพ

ในขณะที่เมืองแสน เมืองเวียงจันทน์ทำการต่อสู้กับพระยาราชภักดีอยู่นั้นจึงหลบหนีไปได้ นำความไปกราบทูลให้พระเจ้าศิริบุญสารทราบจึงทรงโกรธแค้นมาก ยกกองทัพหลวงและกองทัพหลังของพระสุโผ พระยาหงส์คำเคลื่อนกำลังพลข้ามสันเขามาเพื่อจะบุกเข้าทำการโจมตีต่อไปให้ได้ แต่ถูกกองทัพของพระยาราชภักดี กองทัพของหลวงราชโกชนีย์ กองทัพของท้าวนาม วางกำลังตั้งแนวต่อต้านเอาไว้อย่างเข้มแข็ง ไม่สามารถที่จะโจมตีให้แตกพ่ายได้ ผลที่สุดเสบียงอาหารของกองทัพนครเวียงจันทน์ก็ขาดแคลนน้อยลง ทั้งเหล่าทหารก็อ่อนกำลังลง พระเจ้าศิริบุญสารจึงยกทัพกลับไปก่อน พอกลับไปถึงอาณาจักรเวียงจันทน์ก็เกิดกบฏ คือ เจ้าเมืองทั้งหกเมืองจะแยกตัวออกจากเมืองขึ้น พระเจ้าศิริบุญสารต้องใช้เวลาในการปราบปรามจลาจลอยู่หลายปีเหตุการณ์จึงสงบลงเป็นปกติ ในระยะเวลาที่ว่างจากการทำศึกสงครามพระยาราชภักดีกับพระยาตาดวงสาจึงปรึกษาแม่ทัพกองแสน 93 มีประชุมหารือกันตกลงแยกย้ายออกไปสร้างเมืองใหม่ขึ้น

หลวงราชโกชนีย์และขุนชั้นชัยแยกย้ายไปเอาไพร่พลจำนวน 3,000 คน ออกไปทางด้านทิศตะวันออกถึงพื้นที่ภูมิประเทศราบลุ่มกว้างขวางอันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยธัญญาหารนานาชนิดเหมาะที่จะสร้างบ้านเรือนสร้างหลักปักฐาน จึงหยุดพักไพร่พลตั้งเมืองขึ้น ชื่อเมืองพรรณนานคร หลวงราชโกชนีย์เป็นเจ้าผู้ครองนคร ขุนชั้นชัยเป็นอุปราช ทรงปกครองไพร่ฟ้าประชาราษฎร์อยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขต่อไป (ปัจจุบันอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสกลนคร)

ส่วนท้าวนามกับท้าวน้อยแยกย้ายเอาไพร่พลอพยพออกเดินทางไปทางทิศใต้ พื้นที่ภูมิประเทศแวดล้อมไปด้วยขุนเขาล้อมรอบ เป็นวงกลม ใจกลางเป็นที่ราบลุ่ม มีช่องทางเข้าผ่านไปได้ทางเดียว เป็นช่องแคบที่มีลำธารไหลตกลงเทือกเขาสูง ไหลหลากลงสู่บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม ชื่อ น้ำพอง อันเป็นแหล่งสถานที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพรรณธัญญาหาร สัตว์ป่านานาชนิด เหมาะแก่การตั้งหลักฐานสร้างบ้านเมือง จึงตั้งเมืองขึ้นชื่อเมือง นครภูเวียงราชธานีบุรีรัมย์ ท้าวนามอภิเชกเป็นผู้ปกครองนครต่อไป (ปัจจุบันคืออำเภอภูเวียง ซึ่งอยู่ขอบเขตจังหวัดขอนแก่น)

ฝ่ายพระยาราชภักดีและพระยาดวงตาสา จึงยึดเอาเขตพื้นที่ภูมิประเทศได้บริเวณเชิงเขาภูพานอันเป็นแดนดินถิ่นราบสูง มีบึงน้ำกว้างใหญ่ใสสะอาดตาตาชไปด้วยมวลหมู่อุบลและอุดมไปด้วยพืชพรรณธัญญาหาร สัตว์ป่าสัตว์น้ำหลากหลายนานาชนิด สถานที่ทำไร่ทำนาก็เหมาะสมแก่การทำเกษตรเพาะปลูก ถูกต้องกับตำนานพงศาวดารที่บันทึกไว้และเป็นแดนดินพื้นที่ที่มีภูมิประเทศเหมาะสมที่จะทำการตั้งเมืองได้เจริญรุ่งเรืองต่อไป เพราะเป็นสถานที่ป้องกันข้าศึกได้ง่ายปลอดภัย จึงทรงรับสั่งไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ลงมือบุกเบิกก่อสร้างถางพงหนามออกให้เตรียมริเริ่มวางโครงการสร้างแผนผังเมืองขึ้น แยกเอาราชภูออกไปอาศัยเป็น 4 หมู่บ้าน ตัดถนนเชื่อมโยงติดต่อกันให้สัญจรไปมาได้สะดวกสบาย ก่อสร้างซ่อมแซมปฏิสังขรณ์บูรณะวัดวาอารามที่เก่าขึ้นไว้ทั้ง 4 แห่งพร้อมกัน และตั้งชื่อตามตำนานพงศาวดารเก่า คือ วัดพระเรื่องชัยสามสะอาด วัดพระธาตุไถยภูมิ วัดคนขุ่มน้ำออกบ่อศรีคุณเมือง (ซึ่งวัดนี้เป็นวัดที่อยู่ในเขตกำแพงเมืองล้อมรอบ) และวัดพระราชาศรีสุมังค์

หายโคก ทรงก่อตั้งเตาเผาอิฐขึ้นที่ทางด้านทิศตะวันตกของเมือง คือ บ้านกุดโพนทัน (ปัจจุบันคือที่ตั้งของวัดศิริสามัคคีธรรม) เกณฑ์ระดมกำลัง ทหารและราษฎรเร่งลงมือทำก้อนอิฐมาสร้างกำแพงขึ้นไว้ให้ล้อมรอบเมือง อย่างแน่นหนาถาวร ทำซุ้มประตูหอป้อมยามรักษาการไว้ทั้งสี่ทิศ สร้าง ครอบครั้นเสร็จสรรพเรียบร้อยสมบูรณ์ ซึ่งรวมระยะเวลาก่อสร้างเมือง นานถึง 11 ปี คือ นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2292 มาจนถึงปีพุทธศักราช 2302 ครั้งได้เวลาฤกษ์งามยามดีอันเป็นมิ่งขวัญสิริมงคลจึงยกเสาหลัก เมืองขึ้นแล้วสถาปนาชื่อเมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วนครบัวบาน ประกาศ ตัวเป็นประเทศราชไม่ขึ้นนครเวียงจันทน์ พระยารวราชภักดีอภิเชกเป็นผู้ปกครองนคร ทรงแต่งตั้งให้พระยาตาดวงสา ดำรงตำแหน่งอุปราช ทรง เลื่อนยศและแต่งตั้งให้ท้าวกำขึ้นเป็น หลวงกำพลพิชิตทรราชย์ ตำแหน่ง ราชวงศ์ ทรงเลื่อนยศและแต่งตั้งให้ท้าวคำผงขึ้นเป็นหลวงคำผงปราบ ปรบภัย ดำรงตำแหน่งราชบุตร ทรงเลื่อนยศและแต่งตั้งให้ท้าวพรหมขึ้นเป็น ขุนพรหมพิทักษ์เมือง ดำรงตำแหน่งเมืองแสน ทรงเลื่อนยศท้าวเสนาและ แต่งตั้งเป็นขุนสุรเสนาพิทักษ์ราชภู่ ดำรงตำแหน่งเมืองจันทน์ ทรง เลื่อนยศและแต่งตั้งให้ท้าวราชขึ้นเป็น ราชบำรุง ตำแหน่งชานนตรี ทรง เลื่อนยศและแต่งตั้งให้ท้าวอินทร์ขึ้นเป็น หมื่นอินทร์ชิต ดำรงตำแหน่งชาน นนท์ ทรงปกครองไพร่ฟ้าประชาราษฎร์อยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขสืบ ต่อไป

ครั้งในกาลต่อมาทางอาณาจักรนครเวียงจันทน์ เมื่อปราบปราม พวกกบฏแข็งเมืองเสร็จสิ้นสงบเรียบร้อยแล้ว พอคความทรงทราบถึงพระเจ้าสิริบุญสารก็ทรงพิโรธว่าพระยารวราชภักดีกับพระยาตาดวงสาเป็น

กบฏต่อราชบัลลังก์อย่างร้ายแรง หากปล่อยพระวอพระตามีกำลังมากขึ้น คงจะยกทัพมาทำศึกสงครามกับเวียงจันทน์แน่ๆ ทรงปรารถนาเช่นนั้นแล้ว จึงรวบรวมเกณฑ์เอากองทัพจากหัวเมืองสำคัญๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครอง ของราชอาณาจักรนครเวียงจันทน์กรีธาทัพพลออกเดินทางข้ามแม่น้ำโขง มากระจายกำลังพลเข้ารายล้อมขุนเขาในปีพุทธศักราช 2306 ต่อจากนั้นก็ส่งกองทัพนายหน้ายกพลเข้ามาทำการโจมตีเพื่อเข้ายึดเมืองนครเขื่อนขันธ์ให้ได้

ฝ่ายพระยาราชภักดีส่งกองทัพนายหน้าออกมาตั้งฐานทัพ เอาไปทั้งค่ายรบปากช่องเชิงเขาวงแนวราบล้อมพระนครเอาไว้อย่าง แข็งแรง จัดเตรียมกองทัพหลังเอาไว้คอยบุกโจมตีเพื่อเสริมสร้างกำลังพล สนับสนุนกองทัพหน้า ส่วนทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ก็จัดส่งกองทัพไปตั้ง ค่ายคอยรับศึกอยู่ที่หนองด่าน เพื่อคอยรับมือข้าศึกที่ยกทัพมาทางด้าน เมืองบ่อแต่นแก่นท้าว ส่วนทางด้านทิศใต้ก็จัดส่งกองทัพออกไป ตั้งค่าย อยู่ริมลำน้ำพะเนียงวังเหม็นเพื่อคอยต่อต้านรับหน้าข้าศึกที่ยกทัพมาทาง เมืองภูเขียวภูเวียง กองทัพนครเวียงจันทน์บุกเข้ามาที่ไรก์ถูกโจมตีแตก พ่ายกลับไปทุกครั้ง ไม่สามารถที่จะบุกเข้ามาช่องปากช่องเข้ามาได้ ผล ที่สุดก็เลยถูกกองทัพของเมืองนครเขื่อนขันธ์บุกเข้าโจมตีแตกพ่ายกลับไป ซึ่งสร้างความเจ็บแค้นให้กับพระเจ้าสิริบุญสารเป็นทวีคูณเพิ่มมากขึ้นไปอีก

ในกาลต่อมาเมื่อพระเจ้าสิริบุญสารทรงเสปียงอาหารในการ ทำศึกได้มากมายพร้อมด้วยฝักไผ่พลรบไว้พร้อมเพรียงแล้วจึงยกกรีธา กองทัพมาทำศึกอีกครั้งที่สองเมื่อปีพุทธศักราช 2312 ตั้งกองทัพปิด ล้อมรอบภูเขาเอาไว้ คิดหาวิธีการช่องทางที่จะบุกเข้าโจมตีเมืองนคร

เขื่อนขันธินี้ให้ได้ แต่ไม่สำเร็จ เพราะกองทัพของพระยาราชภักดีมีที่ตั้ง
 ฐานทัพที่ได้เปรียบและเหนือกว่ามาก บุกเข้าไปปากช่องเขาที่ไร้กัฏโถมตี
 เมืองนครเขื่อนขันธินี้ให้ได้แต่ไม่สำเร็จ เพราะกองทัพของพระยาราชภักดี
 มีที่ตั้งที่ได้เปรียบและเหนือกว่ามากบุกเข้าไปปากช่องเขาที่ไร้กัฏโถมตี
 แตกพ่ายกลับมาทุกครั้ง ได้เพียงตริ่งแนวรายล้อมเทือกเขาเอาไว้เท่า
 นั้นเอง ในที่สุดเสบียงอาหารก็หมดลงจึงถอยทัพกลับไปก่อน พระเจ้าสิริ
 บุญสารก็ไม่ละความพยายามที่จะทำลายเมืองนครเขื่อนขันธินี้ได้ จึงทรง
 เรียกประชุมหารือปรึกษา แม่ทัพนายกองทั้งหลายลงความเห็นตกลงกันว่า
 พระยาราชภักดีเป็นผู้ที่มีความสามารถเข้มแข็งแกร่งกล้าในฝีมือเชิง
 รบทุกๆ อย่าง ทั้งภูมิประเทศที่ตั้งเมืองเหมาะสมอำนวย เป็นฝ่ายได้เปรียบ
 แก่ข้าศึกหลายเท่าซึ่งยากนักที่จะโจมตีให้แตกพ่ายได้นอกจากวิธีเดียวคือ
 ใช้กำลังมากๆ แล้วบุกเข้าโจมตีทุกๆ ทิศทางเท่านั้นจึงจะได้ชัยชนะ เมื่อ
 ปรารภเช่นนั้นแล้วพระเจ้าสิริบุญสารจึงทรงมีพระราชสาส์นตราไปถึง
 พระสหายคือ หลวงราชณรงค์ฤทธิ เจ้าเมืองพิมายให้ยกกองทัพมาช่วย
 ทำศึกสงครามและเกณฑ์เอากำลังพลจากทุกๆ หัวเมืองน้อยใหญ่ที่อยู่
 ภายในการปกครองของนครเวียงจันทน์ทั้งหมด แล้วทรงจัดแบ่งออกเป็น
 กองทัพใหญ่ 4 กอง คือ

1. กองทัพหน้า ทรงแต่งตั้งให้พระสุโผเป็นแม่ทัพคุมกำลังพล
 ของหัวเมืองพงสาลี เมืองสีทันดร เมืองกำเนิด เมืองสาละวัน เมือง
 อัดตะบือ เมืองเซโดน ยกกองทัพมาทางด้านทิศตะวันออกลำเลียงพลบุก
 เข้าโจมตีเขาปากช่อง ตีตะลุยเข้าไปถึงตัวเมือง

2. กองทัพซ้าย ทรงแต่งตั้งให้พระยาพลเชียงสาเป็นแม่ทัพคุมกำลังพลของหัวเมืองไชยบุรี เมืองสุวรรณเขต เมืองคำม่วน เมืองวาปีจำทอง ยกกองทัพล่าเสียงพลมาทางด้านทิศเหนือ ยกทัพข้ามมาทางช่องข้าวสาร แล้วเคลื่อนทัพบุกเข้าโจมตีสมทบกัน

3. กองทัพซ้าย ทรงแต่งตั้งให้หลวงราชณรงค์ฤทธิเป็นแม่ทัพคุมกำลังพลมาทางด้านทิศใต้ผ่านเข้ามาเมืองภูเขียวภูเวียง ยกทัพเข้าโจมตีสนับสนุนเพื่อเสริมกำลังพลรบเพิ่มเติม

4. กองทัพหลวงพระเจ้าสิริบุญสารทรงเป็นแม่ทัพเอง ยกพลออกมาทางทิศตะวันตกผ่านเข้ 97 เมืองบ่อแดนแก่นท้าวยกทัพเข้าโจมตีสนับสนุนเพื่อนเสริมกำลังพลรบเพิ่มเติม

ครั้งจัดการแบ่งกำลังกองทัพออกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อได้เวลาฤกษ์ชัยอันเป็นมิ่งมงคลถูกต้องตามตำราพิชัยสงคราม ซึ่งตรงกับวันเพ็ญเดือนหกในปีพุทธศักราช 2318 ก็เคลื่อนกำลังพลกรีธา

ตามประวัติความเป็นมาของปู่ตามหลุบตามตำนานกล่าวว่า เดิมปู่หลุบเป็นคนหล่มเก่าหรืออำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ในปัจจุบัน และเป็นคนมีชีวิตและครอบครัวอยู่ราวปี พ.ศ. 2340 ถึง 2390 และตำนานได้กล่าวไว้อีกว่ามีฐานะเป็นหัวหน้าหมู่บ้านด้วยเป็นคนที่มีความรูปร่างสูงใหญ่ แข็งแรง กล้าหาญ ไม่ค่อยจะเกรงกลัวผู้ใด พร้อมทั้งไม่ค่อยจะยอมใครง่ายๆ อีกด้วยและเป็นผู้ที่สนใจในทางไสยศาสตร์ วิชาอาคม เครื่องรางของขลังทุกประเภท ตลอดจนงานวันชนิดต่างๆ ที่มีลักษณะในทางอยู่ยงคงกะพันดังนี้

ในฐานะที่เป็นหัวหน้าหมู่บ้านดังกล่าวนั้นชอบมีปัญหาขัดแย้งกับคนในหมู่บ้านและบ้านใกล้เคียงกันอยู่เป็นประจำอีกด้วย เนื่องจากนิสัยใจคอชอบเอาแต่ใจตัวเองจึงไม่ค่อยจะเกรงคนอื่นซึ่งในที่สุดก็เกิดปัญหาขัดแย้งกันรุนแรงกับคนส่วนมากในหมู่บ้านตัวเองและบ้านอื่นอีก จนไม่สามารถที่จะทำความเข้าใจหรือประนีประนอมกันได้อีกต่อไป เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงหาทางยุติกันไม่ได้ ปู่หลุยจึงตัดสินใจอพยพครอบครัวญาติพี่น้องเพื่อนฝูงมาอยู่หนองบัวลี้ 98 มืองกมูทสาสัย ซึ่งในสมัยเขตปกครองของสองเมืองนี้ติดต่อกันระหว่างเมืองหล่มสักกับเมืองกมูทสาสัย

และอีกครอบครัวหนึ่งที่อพยพมาพร้อมกันในครอบครัวนั้นคือ “ครอบครัวเทพชมพู่” มาตั้งเป็นบ้านอยู่บริเวณบ้านลำภูปัจจุบันนี้ ครั้นอยู่ต่อมาไม่นานเทพชมพู่กับปู่หลุยก็เกิดขัดแย้งกันขึ้นอย่างรุนแรง จนไม่มีทางจะคืนดีได้อีกต่อไปในที่สุดฝ่ายปู่หลุยก็เป็นฝ่ายอพยพครอบครัวญาติพี่น้องทางฝ่ายของตนไปตั้งถิ่นฐานใหม่ที่พื้นที่บริเวณบ้านบุญทันต่างแควน บ้านโนป่าหว้าน (อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภูทุกวันนี้) ซึ่งพื้นที่อยู่ในเขตปกครองเมืองกมูทสาสัยตอนต้นหรือตอนปลายของเมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน

ทัพอันเกรียงไกรเดินทางออกจากนครเวียงจันทน์ ข้ามแม่น้ำโขงมาทางหน้าสู่เมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานทางฝ่ายพระยาวรรษาภักดีทรงแต่งตั้งให้เป็นทหารสืบราชการลับดูความเคลื่อนไหวของนครเวียงจันทน์ เมื่อทหารกลับมารายงานให้ทราบว่างองทัพนครเวียงจันทน์กำลังยกพลออกเดินทางมาทำศึกสงครามครั้งใหญ่จึงจัดการเตรียมเสบียงอาหารและจัดแบ่งกำลังพลออกเป็น 4 กองทัพคือ

1. กองทัพหน้า ทรงแต่งตั้งให้พระยาดวงตาสาเป็นแม่ทัพควบคุมกำลังพลรบของหลวงราชาชนนธ์ และหลวงกำพิชิตทรราชกับหมื่นราชานูชิต ยกกองทัพไปตั้งค่ายอยู่ที่เชิงปากช่องเพื่อปะทะต่อต้านกับข้าศึกที่นำทัพมาทางทิศตะวันออก

2. กองทัพหลัง ทรงแต่งตั้งให้หลวงคำผงประปักษ์เป็นแม่ทัพควบคุมกำลังพลรบของหลวงชาญสงครามยกกองทัพออกไปตั้งค่ายอยู่หนองदान ทางด้านทิศตะวันตกของเมืองที่คอยรับศึกที่ยกมาทางเมืองบ่อแตนแก่นท้าว

3. กองทัพขวา ทรงแต่งตั้งให้ขุนพรหมพิทักษ์เป็นแม่ทัพควบคุมกำลังพลของหมื่นเทพบุรีและหมื่นหลุบ ยกกองทัพออกไปตั้งค่ายอยู่ที่ส้มป่อย ทางด้านทิศเหนือของเมืองแยก ให้หมื่นเทพบุรีนำเอากำลังทหารออกไปซุ่มสกัดอยู่ที่กุดสระสู้ แยกให้หมื่นหลุบนำเอากำลังทหารออกไปสกัดกั้นทัพอยู่นาด่าน เพื่อคอย 99 องกันกองทัพที่ยกกำลังมาทางช่องข้าวสาร

4. กองทัพซ้ายทรงแต่งตั้งให้ขุนสรเสนพิทักษ์ราษฎร์เป็นแม่ทัพควบคุมกำลังพลของหมื่นถื่อคำหาญ หมื่นวิซาราช ยกกองทัพออกไปตั้งค่ายอยู่ที่ชายทุ่งริมฝั่งลำน้ำพะเนียงวังหมื่นนอกเมืองทางด้านทิศใต้ เพื่อคอยต้อนรับศึกที่จะยกมาทางด้านเมืองภูเขียวภูเวียง

5. กองทัพหลวงพระยาราชภักดีทรงเป็นแม่ทัพเอง ควบคุมกำลังพลของหมื่นราชบำรุงและหมื่นอินทรชิตยกออกมาตริ่งแนวรบพร้อมคอยส่งเสบียงอาหารกองทัพต่างๆ

ต่อจากนั้นกองทัพของนครเวียงจันทน์เคลื่อนกำลังพลเข้าโจมตีพร้อมกันทุกจุดที่วางเอาไว้ ทางฝ่ายกองทัพของเมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานต่อสู้ต้านทานเอาไว้อย่างเข้มแข็งจนสุดความสามารถเพื่อปกป้องคุ้มครองเมือง ผลัดกันรุกผลัดกันรับ ตบโต้กันไปมา ฝ่ายกองทัพของนครเวียงจันทน์วางกำลังที่มีมากกว่ากระจายออกไป ตรึงแนวรายล้อมเมืองนครเขื่อนขันธ์ไว้เพื่อปิดกั้นราษฎรสัญจรไปมาหาเสียบียงอาหารไม่ได้ ซึ่งนับเป็นระยะเวลาสามปีกว่าๆ นับตั้งแต่พุทธศักราช 2318 มาจนถึงต้นปีพุทธศักราช 2321 กำลังกองทัพของเมืองนครเขื่อนขันธ์ก็อ่อนลง ทั้งเสียบียงอาหารขาดแคลนเพราะเมืองถูกปิดล้อม และกำลังพลรบมีจำนวนน้อยกว่า จึงไม่สามารถต้านทานกำลังของฝ่ายข้าศึกเอาไว้ได้ ผลที่สุดจึงถูกกองทัพของนครเวียงจันทน์ผนึกกำลังโหมกระหน่ำบุกเข้าจู่โจมจนแตกพ่ายย่อยยับไปในที่สุด บ้านเมืองถูกเผาออดวาย กำแพงเมืองถูกพังทลายเหลือแต่ซาก พระย 100 ส่าและทหารจำนวนมากถูกจับตัวได้ นำไปประหารชีวิตที่ค่ายรบเชิงเขาปากช่อง

ส่วนพระยาราชภักดีและแม่ทัพนายกองที่เหลือที่รอดมาได้ จึงรวมกำลังกวาดต้อนเอาครอบครัวของราษฎร ทรัพย์สินของมีค่า ช้างม้า วัวควาย หลบหนีข้าศึกไปทางด้านทิศเหนือออกเดินทางมาตามป่าเชิงเขาข้ามช่องข้าวารอนรมในป่าตองมาตามทางสายริมฝั่งของแม่น้ำโขงจนล่องลู่ถึงเขตดินแดนของนครจำปาศักดิ์ พระยาราชภักดีเข้าไปพึ่งบารมีของพระเจ้าโอรุ่ครองนครจำปาศักดิ์ พระเจ้าโอรุ่ซึ่งเกรงกลัวเดชานุภาพของพระเจ้าสิริบุญสารอยู่แล้วจึงไม่ยอมรับไว้ ขับไล่พระยาราชภักดีให้ออกไปอยู่นอกเขตนครจำปาศักดิ์เสีย พระยาราชภักดีจึงล่ำเลียง

พลเดินทางมาตั้งถิ่นฐานที่ทัพเพื่อรอรับศึกอยู่ที่บ้านคูบ้านแก แล้วรับสั่งให้ หลวงคำผิงปราบปรบักษ์กับหลวงกำพิชิตพระราชย์นำเอาทรัพย์สมบัติ ช่างม้าวัวควาย ตั้งหลักปักฐานอยู่อาณาจักรสยามดอนมดแดงต่อไป เพื่อ ความปลอดภัยและทรงบันทึกราชสาส์นกราบทูลไปยังสมเด็จพระเจ้า ตากสินมหาราชเพื่อขอพึ่งบารมีราชอาณาจักรสืบต่อไป

ฝ่ายพระเจ้าสิริบุญสารเมื่อเดินทางมาถึงนครเวียงจันทน์แล้ว ทรงสืบทราบว่ายาวรรราชภักดียกทัพหนีไปทางเมืองนครจำปาศักดิ์ จึงโปรดเกล้าให้พระยาสุโข พระยาพลเชียงสา เป็นแม่ทัพคุมกองทัพยกพลติดตามไป ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาหงส์คำเป็นแม่ทัพคุมกองทัพหลัง ยกพลติดตามไปช่วย ครั้นกองทัพเดินทางไปถึงเมืองนครจำปาศักดิ์ พระเจ้า โอบเจ้าเมืองจึงออกมาขออ่อนน้อมยอมสวามิภักดิ์ต่อพระยาสุโข แล้ว รายงานให้ทราบว่าพระยาวรรราชภักดีได้มาขอพึ่งแต่ตนไม่ยอมรับไว้และ ให้นำหนีออกนอกเขตไป เวลานี้ได้ไปตั้งฐานทัพอยู่ที่บ้านคูบ้านแก เมื่อพระ ยาสุโขทราบเรื่องเช่นนั้นแล้วจึงส่งพระราชสาส์นตราไปถึงพระยาวรรราช ภักดีให้เข้ามามอบตัวเป็นเชลยศึกโดยดี แต่พระยาวรรราชภักดีเป็นชาย ชาติทหารมีความหยิ่งในศักดิ์ศรี จึงตอบพระราชสาส์นตราไปว่า ถ้าหาก แม่ทัพแห่งนครเวียงจันทน์อยากได้ตัวเราให้ยกกองทัพมาทำศึกสงคราม กันเอา เราเป็นชายชาติทหารไม่เคยหวั่นต่อความตาย เสร็จแล้วพระ ยาวรรราชภักดีจึงจัดแบ่งไพร่พลออกไปอีกครั้งหนึ่งเพื่อไปหลบซ่อนตัว รวมกับราษฎรที่บ้านดอนมดแดงเหลือเอาไว้แต่ทหารหน่วยกล้าตายที่ ยอมพลีชีวิต เพื่อความปลอดภัยของผู้อยู่แนวหลัง

ฝ่ายพระยาสุโขทัยได้รับพระราชสาส์นก็โกรธจึงยกทัพบุกเข้าโจมตี กองทัพของพระยารวราชภักดี เช่นฆ่าทหารไพร่พลล้มตาย พระยารวราชภักดีมีกำลังพรบน้อยกว่าจึงถูกพระยาสุโขทัยล้อมจับตัวได้ ประหารชีวิต ทิ้งเสียที่ในสนามรบแห่งนั้น ทหารส่วนใหญ่ที่เหลือจึงยอมจำนนมอบตัว เป็นเชลยศึก พระยาสุโขทัยจึงกวาดต้อนนำกลับไปถวายแด่พระเจ้าสิริบุญสาร แห่งนครเวียงจันทน์

ความครั้งนั้นทราบถึงพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงถือว่าเป็น การหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ จึงโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ ยกทัพไปทางบกนำกำลังเข้าโจมตีนครเวียงจันทน์ นครหลวงพระบาง เมืองไชยบุรี พังเซียงคำ เมืองพงสาลี เมืองหัวโขง เมืองเชียงขวางได้ใน ความครอบครอง ทรงแต่งตั้งให้พระยาสุรสีห์เป็นแม่ทัพเรือ ยกทัพเรือ เข้าปากอ่าวแล่นล่องไปตามแม่น้ำโขง บุกเข้าโจมตีเมืองสีพันดร เมือง นครจำปาศักดิ์ เมืองเซโดน เมืองอัตตะปือ เมืองวาศักคำทอง เมืองสารวัน เมืองสุวรรณเขต เมืองคำม่วน เมืองคำเกิด ได้ไว้ในความครอบครองส่วน พระเจ้าสิริบุญสารหนีไปได้ จึงอัญเชิญเอาพระมหามณเฑียรตนปฏิมากรแก้ว มรกตและพระบางจากนครเวียงจันทน์ พร้อมกวาดต้อนเอาราชบุตรและ ครอบครัวยกของพระเจ้าสิริบุญสารทั้งสามพระองค์คือ เจ้านันทเสน เจ้าอิน ทวงศ์ เจ้าอนุวงศ์ ลงมาไว้ยังกรุงธนบุรีด้วย และโอรสของพระเจ้าสิริบุญ สารทั้งสามองค์ สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกทรงเป็นผู้ทำนุบำรุงไว้เอง ส่วนครอบครัวราชบุตรนั้นทรงให้ตั้งหลักฐานบ้านเรือนภูมิลำเนาอยู่ตาม หัวเมืองชั้นใน ต่อจากนั้น พระเจ้ากรุงธนบุรีทรงโปรดเกล้าฯ ให้ยกกระตบ ฐานะของบ้านดอนมดแดงขึ้นเป็นหัวเมืองอุปราชธานี ทรงโปรดเกล้าฯ

แต่งตั้งให้หลวงคำผงปราบปรบภัยเป็นท้าวประทุมวาคำ ดำรงตำแหน่ง
เจ้าเมืองสืบไป ส่วนข้อมูลอีกแห่ง (102) จากป้ายที่ติดอยู่ ณ ศาลปู่หลุบ
ที่ตั้งอยู่ริมถนนตัดใหม่ ซึ่งทำให้ผู้คนที่มากราบไหว้สามารถอ่านได้

หนองบัวลำภู เป็นเมืองที่ก่อตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 900 ปี เดิม
เป็นดินแดนที่ขึ้นต่อกรุงศรีสัตนาคนหุต ชื่อ “เมืองหนองบัวลุ่มนครเขื่อน
ชั้นธกษแก้วบัวบาน” พ.ศ. 2117 สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ตามเสด็จ
พระมหาธรรมราชา พระราชบิดาเมื่อครั้งยกทัพไปตีกรุงศรีสัตนาคนหุต
อาณาจักรล้านช้าง ในการเสด็จศึกครั้งนั้น สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
ได้ยกทัพมาพักอยู่บริเวณหนองบัวลำภูระยะหนึ่ง จึงถือว่าเป็นสถานที่
สำคัญทางประวัติศาสตร์

ตามประวัติบอกว่าในการอพยพไปตั้งบ้านใหม่นี้ก็ทำหน้าที่เป็น
หัวหน้าบ้านเหมือนเดิม ด้วยนิสัยเดิมที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงโดยอยากจะ
ทำอะไรก็ทำ อยากจะได้อะไรก็จะต้องได้ ตามใจตัวเอง และบังคับให้ทุก
คนที่อยู่ในบ้านเดียวกันต้องเชื่อฟังแต่ตนเองเพียงผู้เดียวเท่านั้น ถ้าหาก
ผู้ใดไม่เชื่อฟังไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด เรื่องใหญ่หรือเรื่องเล็กก็ตาม จะถือว่าเป็น
คนผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นเป็นศัตรูต่อตน แล้วก็หาวิธีใดวิธีหนึ่งกลั่นแกล้งลงโทษ
เขาหรือคนในกลุ่มนั้นอย่างรุนแรง โดยไม่เคยปราณีไม่ว่ากรณีใดๆ เลย
ด้วยพฤติกรรมดังกล่าวแล้วคนในหมู่บ้านเดียวกันจึงเกิดความเกลียดชัง
และหวาดกลัวเป็นอันมาก ในเมื่อเป็นเช่นนั้นปู่หลุบมักจะทำอะไรและ
อยากจะได้อะไรก็ทำตามใจชอบของตนเองตลอดชีวิตที่มีอยู่โดยที่ไม่มี
ผู้ใดคัดค้านและขัดขวางได้

และสิ่งที่แปลกไปจากคนทั่วๆ ไปก็คือ ปู่หลุบเป็นคนมีความต้องการทางเพศสูงมาก ว่ากันว่าผิดกับคนธรรมดาสามัญทั่วไปอย่างมาก และมีเมียในคราวเดียวกันหลายคนอีกด้วย ที่ร้ายกว่านั้นคือถ้าหากเกิดความต้องการและพอใจในตัวหญิงคนใด ไม่ว่าจะเวลาใดหรือผู้หญิงนั้นจะอยู่ในฐานะใด เป็นลูกเต้าใคร หรือลูกเมียใครก็ตาม จะเอามาสนองความต้องการของตัวเองให้ได้ ไม่ว่าจะป็นวิธีใดก็ตามขอให้ได้มาเท่านั้น โดยที่ไม่คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรมใดๆ ทั้งสิ้น ซึ่งกล่าวกันว่าเรื่องนี้สร้างความอับอายอดสูให้แก่ลูกเมีย ญาติพี่น้องเป็นอย่างยิ่ง แต่ก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขได้นอกจากเก็บความรู้และทนต่อความอดสู รันทดใจต่อไปตามกรรมเท่านั้น

และในประวัติศาสตร์หนึ่งกล่าวอีกว่า ถ้าหากเมียคนใดก็ตามหากว่าคลอดลูกเป็นผู้ชาย ก็จะสร้างความไม่พอใจให้แก่ปู่หลุบมาก และก็จะหาอุบายต่างๆ ที่จะทำให้ลูกคนนั้นตายให้ได้ จะช้าหรือเร็วก็สุดแต่โอกาสจะอำนวยให้ ในเรื่องนี้ลูกเมียญาติพี่น้อง ตลอดถึงชาวบ้านทั่วไปก็รู้กันหมด แต่ไม่รู้อะไรจะทำอย่างไรถ้าหากคัดค้าน ห้ามปราม ขอร้อง ก็จะต้องถูกทำร้ายด้วยวิธีต่างๆ ไม่ว่าจะเวลาใดก็เวลาหนึ่ง ดังนั้น ก็สุดแท้แต่บุญกรรมเท่านั้นเพราะทำอะไรไม่ได้เลย

แต่ในกรณีที่เมียคนใดคลอดลูกเป็นหญิง จะสร้างความพึงพอใจให้แก่ปู่หลุบเป็นอันมาก พร้อมทั้งเลี้ยงดูเป็นอย่างดี และหวงแหนเป็นอย่างยิ่ง โดยที่ไม่ให้คนใดเข้ามาใกล้ เมื่อเขาเหล่านั้นเจริญวัยขึ้นเป็นสาวแล้วก็จะเอาลูกสาวนั้นมาเป็นเมียหมดทุกคน โดยไม่มีการยกเว้นหรือข้อแม้ใดๆ เลย ซึ่งในเรื่องนี้ลูกเมียทุกคนไม่สามารถทำอะไรได้นอกจาก

อัดอั้นตันใจและทนต่อความอับอายจากชาวบ้านเท่านั้น ด้วยพฤติกรรมดังกล่าวแล้วนั้น กาลเวลาผ่านไปชาวนี้อีกแพร่กระจายออกไปเรื่อยๆ จากบ้านของตนเองไปสู่บ้านอื่น พวกเขาบ้านได้ยินได้ฟังดังนั้นก็พากันจับกลุ่มคุยกันเป็นไปในทางไม่ดีไม่งาม 104 าก ต่างก็ภาวนาสาปแช่งขอให้มันอันเป็นไปต่างๆ นานา ซึ่งส่วนมากอยากจะเห็นให้มีอันเป็นไปเร็วๆ ด้วย

แล้วในที่สุด กาลเวลาแห่งการรอคอยก็มาถึง ทุกสิ่งทุกอย่างก็ดำเนินไปตามกฎแห่งกรรมอันเป็นสัจธรรมโดยที่ไม่มีผู้ใดจะหลีกเลี่ยงหนีพ้นไปได้ เมื่อถึงกาลนั้น (ดังสุภาษิตที่ว่า กัมมณา เวตสตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม) ดังนั้น ปุหลุบผู้มีพลังมหาศาลแต่สุดท้ายก็สู้ “แรงกรรม” ไม่ได้ ฉันทก็ฉันทนั้นด้วยการกระทำของตนเอง ในที่สุดวาระสุดท้ายก็มาถึง ณ ที่นั้น ในวันนั้นด้วยสิ่งที่คาดไม่ถึงของปุหลุบ (บริเวณลานหน้าบ้านของตัวเองซึ่งเวลานั้นได้เดินลงจากเรือนไปถึงบริเวณกลางลานหน้าบ้านพอดี ตอนเช้าของวันนั้นบนพื้นดินแห่งนั้นและที่นั่นได้กลิ่นเอาร่างอันสูงใหญ่ผู้ทรงพลังทางเพศอันมหาศาลของปุหลุบ หลุบลงสู่พื้นดินโดยทันทีในเวลานั้น) โดยที่เจ้าตัวไม่เคยคิดไม่เคยฝันเลยว่าจะเป็นอย่างนั้นและก็ได้มีเสียงร้องใดๆ แม้แต่ดินบริเวณนั้นเป็นหลุบขนาดใหญ่หรือถ้าเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าถูกแผ่นดิน “สูบ” เอาด้วยแรงแห่งบาปโดยที่เจ้าตัวไม่เคยคิดว่าจะพบกับจุดจบอันแสนอนาถแบบนี้ ซึ่งไม่สามารถที่จะช่วยตัวเองหรือขอร้องให้ผู้อื่นช่วยได้ แล้วสถานที่แห่งนั้นก็กลายเป็นหลุมหรือหลุบขนาดใหญ่อันเป็นหลักฐานแห่งตราบาปและก็มีให้เห็นอยู่ทุกวันนี้ ในที่สุดก็กลายเป็นตำนานเล่าขานสืบต่อกันมาจนเท่าทุกวันนี้

ด้วยปรากฏการณ์อันเป็นเหตุการณ์มหัศจรรย์ที่ไม่เคยพบเห็นกันมาก่อน นอกจากที่มีอยู่ในนิทานชาดกเท่านั้นหรือในอรรถกถาธรรมบทที่แผ่นดินสูบเทวดาหรือนางจินจมานวิกาเท่านั้น จึงสร้างความแปลกใจให้แก่ลูกเมียญาติพี่น้องและคนทั่วไปเป็นอันมาก ต่างก็พากันวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่างๆ นานา แล้วสุดท้ายก็พากันลงความเห็นแล้วสรุปว่า ด้วยผลแห่งกรรมตามสนองแล้วพากันเรียกใหม่ว่า “เฒ่าหลุบ” หรือ “ตาหลุบ” ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา ส่วนที่เรียกว่าปู่หลุบนั้นเรียกกันในตอนหลังที่เป็นผีไปแล้ว

หลังจากที่แผ่นดินนั้นกลืนหรือสูบหรือหลุบลงจนตายนั้นก็ปรากฏว่าเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นอยู่ในเขตของภูพานจนถึงเขตเมืองหล่มสักที่เป็นถิ่นเดิมโดยแสดงออกผ่านบุคคลหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ชาวบ้านว่าผีสิง ผีเข้า หรือเทียม ต่อมาก็ปรากฏขึ้นเรื่อยๆ กับพวกที่ไปทำมาหากินตามป่าในเขตของภูพานจากพื้นที่อำเภอากลางจนถึงเขตของจังหวัดเลยหรือท้องที่ของอำเภอ 105 นครหา อำเภอनावัง ในปัจจุบันล้วนแต่เป็นเขตของปู่หลุบทั้งหมดในสมัยนั้น

เมื่อเกิดขึ้นกับผู้ใดผู้หนึ่งแล้วก็พากันขอมาตามคำบอกเล่าจากผู้ที่ปู่หลุบเข้าสิงหรือแสดงออกในลักษณะอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเมื่อมีการขอมาหรือยินยอมว่าจะให้สิ่งของตามที่ต้องการนั้น อาการที่เกิดขึ้นก็หายไปเป็นปกติ แล้วในที่สุดก็พากันให้ความเชื่อถือเกรงกลัวซึ่งถ้าหากว่าไปก็เป็นวัฒนธรรมประเพณีอีกอันหนึ่งที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนี้มีการเชื่อผีอื่นๆ อยู่เป็นประจำมาแล้ว และเมื่อได้เห็นหรือได้ยินว่าปู่หลุบนี้ “เฮี้ยน” ก็ยิ่งเพิ่มความเชื่อความเกรงกลัวขึ้นมาอีก เป็นต้น สิ่งของที่

ชาวบ้านนำไปแก้บนก็คือ เหล้า ยาสูบ กล้วยชา ผื่น และเครื่องหมายเพศชาย-หญิง การรำลือก็ขยายออกไปเรื่อยๆ เพราะการตายของปู่หลุบนั้นก็ตายผิดจากธรรมชาติจริงๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ากลัวและเชื่อว่าน่าจะเป็นอย่างนั้นได้

ในเมื่อมีความเชื่อมากขึ้นและเป็นวงกว้างออกไปอีก ความเชื่อก็เกิดเป็นความกลัว เมื่อความเชื่อกับความกลัวมากขึ้นแล้วในที่สุดก็เกิดเป็นพิธีกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น แล้วก็มีตัวแทนทำหน้าที่เป็นผู้นำ มีการบ่นในการที่จะไปทำมาหากินในที่ต่างๆ ของคนในท้องถิ่นในสมัยนั้น เช่น คุ่มครองปกป้องรักษาตามความเชื่อความกลัวนั้น กาลเวลาผ่านมานานก็กลายเป็นกระแสของชาวบ้าน ประกอบกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของคนในสมัยนั้นมีความเชื่อเรื่องผีसानางไม้สืบทอดกันมายาวนานอยู่แล้ว และท้ายที่สุดความเชื่อเรื่องผีเฒ่าหลุบมีความศักดิ์สิทธิ์แสดงฤทธิ์เดชต่างๆ อย่างนั้นอย่างนี้รำลือขยายออกสู่สังคมบ้านเมืองในสมัยนั้นเป็นวงกว้างออกไปเรื่อยๆ เนื่องด้วยความเชื่อความเกรงกลัวนี้ก็เกิดเป็นการเคารพถึงที่สุดแล้วก็เกิดให้นามใหม่ขึ้นมา “ปู่หลุบ” จึงมีอิทธิพลตั้งแต่นั้นมาจนเท่าทุกวันนี้ 106

2.13 วัดสายทอง บ้านหนองผำ ตำบลหนองว่า อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

วัดสายทอง เป็นสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลี ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู พระมหาประทวน อากาศโสโร เป็นเจ้าอาวาส ส่งเสริมพระพุทธศาสนาเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธ

ศาสนา ส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี มีกิจกรรมต่างๆ พิธีถวายเทียนพรรษา จัดแข่งขันสรภัญญ์ประเพณีฮีต 12 คอง 14 และ จุดเด่นของวัดอีกอย่างก็คือ พระใหญ่ ที่มีขนาดสูงจากพื้นดินประมาณ 22 เมตร ส่วนองค์พระสูง 10 เมตร ใช้เวลาสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 - 2562

วัดพัชรกิติยาการาม ตั้งอยู่ 274 หมู่ที่ 3 บ้านห้วยเตย ตำบลหนองหว่า อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในพระอุปถัมภ์ของ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา โดยมีพระเมธีวชิรธาดา รักษาการ เจ้าคณะ จังหวัดหนองบัวลำภู มีศาสนสถานที่สำคัญคือพระพุทธรัตนเอกโกเมนทร์ พระพุทธรูปปางมารวิชัย เจ้าแม่กวนอิม และพญานาค พระพุทธรูปปาง ประทานพรยืน พระพุทธรูปปางพระทานพรนั่ง แกะสลักจากไม้ตะเคียน ตำนกดิน

2.15 เรือนจำวิถึธรรม เรือนจำชั่วคราวบ้านห้วยเตย

เรือนจำชั่วคราวบ้านห้วยเตย ที่อยู่ นก.3029 ตำบลหนองหว้า อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โครงการเรือนจำวิถึธรรม โดยกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ประกาศให้วัดพัชรกิตติยาภิาราม เป็นพื้นที่จัดตั้งเรือนจำชั่วคราวเพื่อพิจารณาคัดเลือกนักโทษชั้นดีที่ใกล้พ้นโทษมาฝึกอาชีพและศึกษาระบบอย่างถ่องแท้ เมื่อพ้นโทษออกไปแล้ว จะได้เป็นคนดีของสังคมและประกอบอาชีพสุจริต ประกอบด้วย โรงนอน ชั้นเดียว ขนาด กว้าง 6 เมตร ยาว 64 เมตร รับผู้ต้องขังได้หลังละ 100 คน จำนวน 3 หลัง รวม 300 คน การดำเนินการโดยมีฐานการฝึกอาชีพ ให้กับผู้ต้องขัง ประกอบด้วย ฐานเรียนรู้งานดิน ฐานเรียนรู้งานปูนปั้น ฐานเรียนรู้แปลงเกษตร 1 ไร่ 1 แสน ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ และฐานการเรียนรู้การเลี้ยงแพะ

2.16 วัดสระพังทอง และป่าโคกคิมข่า

วัดสระพังทอง หรือวัดหนองปลาขาว ตั้งอยู่ที่บ้านหนองปลาขาว ม.6 ตำบลหนองสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ห่างจากจังหวัดประมาณ 15 ก.ม. วัดหนองปลาขาว จะมีรูปเหมือนของหลวงปู่นิมิตรนวการ หรือหลวงปู่หนองปลาขาว ไว้ให้ประชาชนกราบไหว้บูชา ภายในวัดจะมีเขตอุภัยทาน มีสวนสัตว์ขนาดเล็ก ในวันหยุดจะมีประชาชนนำลูกหลานไปเดินเล่นและให้อาหารสัตว์

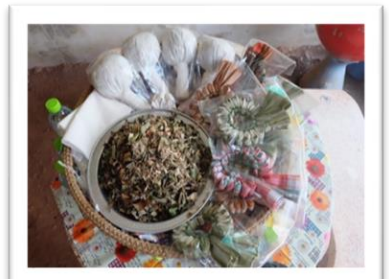

110

2.17 แหล่งผลิตภัณฑ์บ้านห้วยทราย

ผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ กล้วยตากรสเลิศ แจ่วบองปลาร้า
สุก แจ่วบองอบแห้ง น้ำปลาร้าปรุงสำเร็จ น้ำพริกไข่เค็ม ไม้กวาดดอก
หญ้าลูกประคบ ผ้าทอมือ และสมุนไพรกวาวเครือแดง มีชื่อท้องถิ่นอื่นๆ
ว่า กวาวเครือ กวาวหัว ตานจอมทอง จานเครือ จอมทอง ไพรมือ ไพรตะ
กู เป็นต้น

2.18 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนใหม่ศิลามงคล

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนใหม่ศิลามงคล ตำบลหนองสวรรค์
อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ผลิตและจำหน่ายผ้าที่มี
สลักขิต ได้รับรางวัล OTOP 4 ดาว ประเภท ผ้า เครื่องแต่งกาย มี
ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วงและกล้วย

2.19 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหินลับ

ประธานกลุ่ม นางประมวล บึงไสย เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2520 ผู้เริ่มก่อตั้ง แม่หนูบล เทือกสาย มีสมาชิกในกลุ่ม 64 คน เริ่มทอดผ้า มาตั้งแต่พ่อแม่ ตั้งแต่เป็นอำเภอหนองบัวลำภู โดยมีลายชิตยกดอกเป็น

เอกลักษณ์ เริ่มแรกมี 4 ไม้และเพิ่มขึ้นมาเป็น 15 ไม้ จำหน่ายโดยมี พ่อค้าคนกลางมารับซื้อสินค้าภายในชุมชน และส่งขายที่ตลาดผ้านานาชาติ จังหวัดอุดรธานี และตลาดผ้าบ้านนาคำไฮ จังหวัดหนองบัวลำภู อยากรู้ ความรู้เพิ่มเติมคือ ช่วยด้านการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย (ตั้ง ราคาขายเองได้) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). **แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย.

กาญจนา แสงลี้มสุวรรณ และศรัณยา แสงลี้มสุวรรณ. (2555). การ
ท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม อย่างยั่งยืน [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์].
วารสารนักบริหาร. 32(4), 139 - 146.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2550) . **เมืองเหนือเที่ยวทีละก้าว**.
กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

กุลวรา สุวรรณพิมล. (2548). **หลักการมัคคุเทศก์**. กรุงเทพฯ : แสงดาว.

กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ. (2546). **การจัดการตลาดด้านการท่องเที่ยว
โดยชุมชนมีส่วนร่วมบ้านทุ่งสูง จ.กระบี่**. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จารุบุญ ปาณานนท์. (2553). การท่องเที่ยวจะก้าวหน้าอย่างยั่งยืนอยู่
ที่คน. **วารสารการท่องเที่ยวประเทศไทย**. (ม.ค.-มี.ค.).

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. (2550). การวางแผนและพัฒนาการตลาดการ
ท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กลุ่มงานวนวัฒนวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้. (2559).

ผักหวานป่า. (ณัฐฐากร เสมสันทด, บัณฑิต โปธิ์น้อย).

[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: orprod.forest.go.th/forprod/ebook/

ผักหวาน/ผักหวาน.pdf. [28 เม.ย. 2563].

มูลนิธิหมอชาวบ้าน. (2559). **คอลัมน์: พืช-ผัก-ผลไม้. ผักหวานป่า :
สุดยอดผักของไทยและเอเชียอาคเนย์.** (เดชา ศิริภัทร).
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: www.doctor.or.th. [28 เม.ย. 2563].

นิตยสารเกษตรศาสตร์. (2559). **ผักหวานป่า.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
www.ku.ac.th/e-magazine/november46/. [28 เม.ย. 2014].

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2563). **ผักหวานป่า.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
[03.172.205.25/ftp/intranet/Research_AntioxidativeThai
Vegetable/](http://03.172.205.25/ftp/intranet/Research_AntioxidativeThaiVegetable/). (28 เม.ย. 2563).

วารสารการบรรจภัณฑ์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่ง
ประเทศไทย (วว.) 15(1), 40.

จำรัส เชื้อนิล. **ผักหวานป่า.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
www.jamrat.net. [29 เม.ย. 2014].

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.).
(2559). **แกงผักหวานป่าสำเร็จรูป.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
www.tistr.or.th. [29 เม.ย. 2014].

เส้นทางท่องเที่ยว 1 วัน ไป-กลับ ชื่อว่า “ตามรอยพระอรหันต์”

เวลา 07.00 น.	(1)	ทำบุญใส่บาตรวัดถ้ำกลองเพล
เวลา 07.30 น.	(2)	ชุมชนห้วยเตือ OTOP นวัตวิถี
เวลา 08.30 น.	(3)	พิพิธภัณฑ์หอยหิน 150 ล้านปี
เวลา 09.30 น.	(4)	วัดป่าเจริญธรรม
เวลา 10.30 น.	(5)	วัดดอยเทพสมบุรณ์ตำบลหนองบัว
เวลา 11.30 น.	(6)	วัดสระพังทอง
เวลา 12.00 น.		พักรับประทานอาหารที่บ้านที่
เวลา 13.30 น.	(7)	ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
เวลา 14.30 น.	(8)	ศาลหลักเมืองพระวอพระตา
เวลา 15.30 น.	(9)	ศาลปู่หลุบ
เวลา 16.30 น.	(10)	ตลาดห้วยเตือ แวะซื้ออาหารป่าและ
เห็ด อาหารที่บ้าน ผักหวานป่า

1.1 เส้นทางท่องเที่ยว 1 วัน ไป-กลับ ชื่อว่า "ตามรอยพระอรหันต์"

เส้นทางท่องเที่ยว 1 วัน ไป-กลับ ชื่อว่า
"ตามรอยพระอรหันต์"

**เส้นทางท่องเที่ยว 1 วัน ไป-กลับ ชื่อว่า “สายบุญตามรอยเส้นทาง
วัฒนธรรมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์”**

เวลา 07.00 น.	(1)	ทำบุญที่พระบางวัดมหาชัย
เวลา 07.30 น.	(2)	ทำบุญวัดศรีคุณเมืองบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์
เวลา 08.30 น.	(3)	วัดพัชรกิติยาภาราม
เวลา 09.30 น.	(4)	กลุ่มงานหัตถิษฐ์การปั้นพญานาค
เวลา 10.30 น.	(5)	ผลิตภัณฑ์บ้านห้วยทราย
เวลา 12.00 น.	(6)	วัดสายทองบ้านหนองผำ
เวลา 12.00 น.		พักรับประทานอาหารที่บ้านที่
เวลา 14.30 น.	(7)	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนใหม่ศิลามงคล
เวลา 15.30 น.	(8)	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหินลับ
เวลา 16.30 น.	(9)	ตลาดห้วยเตือ แวะซื้ออาหารป่าและ
เห็ด อาหารที่บ้าน ผักหวานป่า

เส้นทางท่องเที่ยว 1 วัน ไป-กลับ ชื่อว่า
 “สายบุญตามรอยเส้นทางวัฒนธรรมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์”

จัดรูปแบบพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม 2 วัน 1 คืน
วันแรกเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจดังนี้

- ศาลสมเด็จพระนเรศวร
- บ้านตาดไฮ อ โนนสัง ; โลชิงช้า ต้นตาล นั่งเรือชมนกชื่นชมธรรมชาติ
- อาหารกลางวัน ปลาเผา ส้มตำ แกงหน่อไม้
- แวะ OTOP บ้านตาดไฮ
- ไปภูพานน้อย ปลูกต้นไม้ โดยวิธี ยิงเมล็ดด้วยหนังสติ๊ก ช่วงเย็นดูพระอาทิตย์ลับขอบฟ้าช่วงกลางคืนชมวิวดาวบนดิน
- รับประทานอาหารค่ำ (ที่) ร้านขวัญข้าว
- เข้าบ้านพัก โฮมสเตร์ ชุมชนบ้านถ้ำกลองเพล
- อาจจะไปฝึกนั่งสมาธิแบบ mini ณ วัดถ้ำกลองเพลหรือพักผ่อนตามอัธยาศัย

วันที่สอง

- ตื่นเช้าตักบาตรหน้าบ้านพัก
- ปรุงข้าวเหนียวธัญพืช พร้อมรับประทานอาหารเช้า
- ไปฟังนักเล่าเรื่อง เกี่ยวกับประวัติ วัดและชุมชนบ้านถ้ำกลองเพล
 เกี่ยวกับชมวัด

ในฤดูฝน พื้นที่ป่าไม้ จังหวัดหนองบัวลำภู มีความสวยงามมาก แต่ถ้าเป็นฤดูแล้ง มีไฟป่าเยอะมาก ไม่เหมาะในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์แต่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจัดให้มีได้ตลอดปี เพราะจังหวัดหนองบัวลำภูมีวัดและ

สถานที่เชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ สวยงาม มีแหล่งทอผ้า ที่สวยงามของชาวบ้าน และมีวิสาหกิจ ผ้าทอมือขวัญตาผ้าไทย เทวา (ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลฯ มียอดขายสูงทั้งที่เขาคือ คนกลาง แต่มีการผลิตทอผ้าเองบ้างเล็กน้อย) จริงแล้ว ถ้าฝ่ายรัฐฯ หาดลาดออกแบบแปรรูปงานผ้าของชาวบ้าน จะมีมูลค่า มหาศาลยิ่งกว่า